

MAANPUOLUSTUSKORKEAKOULU

**ISO-BRITANNIA VASTAKUMOUKSELISESSA SODASSA
– TURVALLISUUSJOUKKOJEN KÄYTTÖPERIAATTEET
MALAIJALLA (1948–1960) JA KENIASSA (1952–1960)**

Pro gradu -tutkielma

Yliluutnantti

Jarkko Hanén

Sotatieteiden maisterikurssi 3

Viestiopintosuunta

Huhtikuu 2014

MAANPUOLUSTUSKORKEAKOULU

Kurssi Sotatieteiden maisterikurssi 3	Opintosuunta Viestiopintosuunta	
Tekijä Yliluutnantti Jarkko Hanén		
Opinnäytetyön nimi ISO-BRITANNIA VASTAKUMOUKSELLISESSA SODASSA – TURVALLISUUSJOUKKOJEN KÄYTTÖPERIAATTEET MALAIJALLA (1948– 1960) JA KENIASSA (1952–1960)		
Oppiaine, johon työ liittyy Sotahistoria	Säilytyspaikka Maanpuolustuskorkeakoulun kurssikirjasto	
Aika Huhtikuu 2014	Tekstisivuja 91	Liitesivuja 5
TIIVISTELMÄ <p>Toisen maailmansodan jälkeisenä ajanjaksona Iso-Britannia joutui useisiin vastakumouksellisen sodankäynnin konflikteihin siirtomaarakenteiden purkautumisen ja maailmanpoliittisen tilanteen johdosta. Tutkielma käsittelee Ison-Britannian turvallisuusjoukkojen käyttöperiaatteita vastakumouksellisen sodankäynnin konflikteissa Malaijalla vuosina 1948–1960 ja Keniassa vuosina 1952–1960.</p> <p>Tutkimus on luonteeltaan kvalitatiivinen tutkimus. Tutkimusmenetelmänä on käytetty lähdeaineistoon perustuvaa sisällönanalyysia. Lähdeaineisto koostuu pääsääntöisesti ulkomalaisissa sotakouluissa tehdyistä opinnäytetöistä sekä tutkimus- ja aikalaiskirjallisuudesta. Lisäksi lähteenä on käytetty Britannian asevoimien ohjesääntöjä vastakumouksellisesta sodankäynnistä.</p> <p>Britannian vastakumouksellisen sodankäynnin taisteluoppi korosti sodan poliittista ratkaisua. Toisen maailmansodan jälkeisessä taisteluopissa uhkamalli muodostui Mao Tse-Tungin oppien mukaisesti taistelevasta kumouksellisesta liikkeestä. Malaijalla ja Keniassa kumouksellisen toiminnan raamit olivat monin osin yhtenäiset. Kapinalliset pystyttiin määrittämään selväksi vähemmistöryhmittymäksi koko kansakunnan osalta. Kapinallisten toiminta-alueita olivat pääsääntöisesti maiden rajojen sisäpuolelle rajoittuvat harvaan asutut viidakko- ja metsäalueet. Britannian turvallisuusjoukkojen toiminnan perustana ollut ohjesääntö määritteli turvallisuusjoukkojen tärkeimmäksi tehtäväksi kumouksellisten eristämisen väestöstä, minkä avulla kumouksellisilta riistettiin toimintansa kannalta elintärkeät resurssit. Poliisivoimilla sekä paikallisesta väestöstä perustetuilla kodinturvajoukoilla kontrolloitiin ja valvottiin asuttuja alueita sotilasvoimien suorittaessa operaatioita viidakko- ja metsäalueiden laitamilla ja syvyudessa. Samanaikaisesti toteutetut uudelleenasettamisen ohjelmat ja elintarvikkeiden säätelyt vaikeuttivat kapinallisten tukeutumista väestöön ja pakottivat heidät vetäytymään syrjäseuduille.</p> <p>Tutkielman tärkeimpänä havaintona voidaan pitää turvallisuusjoukkojen käyttöperiaatteiden yhtäläisyyttä Malaijalla ja Keniassa. Turvallisuusjoukkojen rakenne ja periaatteellinen käyttö noudattivat molemmissa konflikteissa samaa kaavaa perustuen Malaijan alkuvuosien havaintojen pohjalta laadittuun käsikirjaan. Turvallisuusjoukkojen käyttöön vaikuttaneet asteittaiset toimenpiteet kapinallisten eristämiseksi väestöstä, johtaen aina heidän voimiensa lopulliseen tuhoamiseen, olivat käyttöperiaatteiden kannalta ohjaava tekijä. Konflikteista saatujen havaintojen perusteella pystyttiin määrittelemään turvallisuusjoukkojen toimijoille selkeät roolit ja tehtäväkentät kriisien eri vaiheissa.</p>		
AVAINSANAT Turvallisuusjoukot, Iso-Britannia, vastakumouksellinen sodankäynti, kumouksellinen sodankäynti, Malaija, Kenia.		

**ISO-BRITANNIA VASTAKUMOUKSELLISESSA SODASSA
– TURVALLISUUSJOUKKOJEN KÄYTTÖPERIAATTEET
MALAIJALLA (1948–1960) JA KENIASSA (1952–1960)**

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
1.1	Johdatus tutkimusaiheeseen	1
1.2	Tutkimuskysymykset ja aiheen rajaus	4
1.3	Aikaisempi tutkimus aiheesta ja keskeisimmät lähteet	6
1.4	Tutkimusmenetelmä ja tutkimuksen rakenne	9
1.5	Tutkimuksen keskeisimmät käsitteet	10
2	KUMOUKSELLISUUS JA VASTAKUMOUKSELLINEN SODANKÄYNTI BRITITILÄISESSÄ SOTATAIDOSSA	13
2.1	Kumouksellinen sodankäynti	13
2.2	Vastakumouksellinen sodankäynti	18
2.3	Britannian asevoimien opit vastakumouksellisesta sodankäynnistä	21
2.4	Britannian armeija toisen maailmansodan jälkeen	26
2.5	Ohjesäännön määrittelemät käyttöperiaatteet joukoille	28
3	VASTAKUMOUKSELLINEN SODANKÄYNTI MALAIJALLA 1948–1960	33
3.1	Malaija	33
3.2	Jalkaväki	41
3.3	Poliisijoukot	46
3.4	Erikoisjoukot	49
3.5	Paikalliset joukot	51
3.6	Epäsuoratuli ja ilmatuki	53
3.7	Yhteenveto	55
4	VASTAKUMOUKSELLINEN SODANKÄYNTI KENIASSA 1952–1960	59
4.1	Kenia	59
4.2	Jalkaväki	67
4.3	Poliisijoukot	70
4.4	Erikoisjoukot	73
4.5	Paikalliset joukot	76
4.6	Epäsuoratuli ja ilmatuki	78
4.7	Yhteenveto	79
5	POHDINTA	82
	LÄHTEET	92
	LIITTEET	97

TUTKIELMASSA KÄYTETTYJÄ LYHENTEITÄ

ATOM	The Conduct of Anti-Terrorist Operations in Malaya
DTIC	Defence Technical Information Center
DWEC	District War Executive Committee
FWR	Federal War Council
GSU	General Service Unit
KAR	King's African Rifles
KR	Kenya Regiment
MCP	Malayan Communist Party
MJAPA	People's Anti-Japanese Army
MRLA	Malayan Races Liberation Army
RAF	Royal Air Force
RMC	Royal Marine Commando
SAS	Special Air Service
SB	Special Branch
SFT	Special Force Team
SWEC	State War Executive Committee

ISO-BRITANNIA VASTAKUMOUKSELLISESSA SODASSA – TURVALLISUUSJOUKKOJEN KÄYTTÖPERIAATTEET MALAIJALLA (1948–1960) JA KENIASSA (1952–1960)

1 JOHDANTO

1.1 Johdatus tutkimusaiheeseen

”We’ll show these English bastards how to run a war.”

*Kenraaliluutnantti Sir Gerald Templer saapuessaan Malaijalle.*¹

Toisen maailmansodan jälkeisenä aikana Britannian asevoimien painopiste oli Länsi-Euroopassa. Sen ensisijaisena tehtävänä oli Neuvostoliiton mahdollisen hyökkäyksen torjuminen Euroopan mantereeseen alueella.² Samanaikaisesti Britannian siirtomaa-ajan rakenteet alkoivat purkautua, koska toisen maailmansodan runtelemalla Britannialla ei ollut enää taloudellisia ja sotilaallisia resursseja siirtomaidensa hallitsemiseen. Koko toisen maailmansodan jälkeisen ajan aina 70-luvulle asti Britannia jatkoi siirtomaavaltansa purkamista myöntäen itsenäisyyden merentakaisille alusmailleen. Maailmanpoliittisen tilanteen sekä kylmän sodan johdosta Britannia ajautui useisiin sotilaallisiin konflikteihin kyseisenä aikakautena.³

Harvalla armeijalla – jos yhdelläkään – on yhtä paljon kokemusta vastakumouksellisesta sodankäynnistä kuin Isolla-Britannialla. Britit ovat olleet toisen maailmansodan jälkeen yhtäjaksoisesti osallisena useissa eri konflikteissa ympäri maailmaa. Vuoden 1945 jälkeen Iso-Britannia on osallistunut eri puolilla maailmaa 72 kansainväliseen sotilasoperaatioon, joista

¹ French, David: *The British Way in Counter-Insurgency 1945–1967*. Oxford University Press, Oxford & New York 2011, 1–2.

² French 2011, 33.

³ Suomen ulkoasianministeriö. Tietoa Isosta-Britanniasta, 2013.

<<http://www.finemb.org.uk/public/default.aspx?nodeid=43619&contentlan=1&culture=fi-FI>>, 30.7.2013.

17 voidaan katsoa olleen vastakumouksellisia operaatioita.⁴ Taistelukenttänä näissä vastakumouksellisissa operaatioissa oli usein Britannian siirtomaa. Nämä siirtomaissa käydyt vastakumoukselliset sodat erosivat huomattavasti juuri päättyneestä toisesta maailmansodasta. Vihollinen suosi toiminnassaan sissitaktikoita välttämällä avoimia taisteluja ja käyttäen hyväkseen olosuhteiden tuomia etuja eurooppalaisiin olosuhteisiin tottuneita brittiläisiä vastaan. Taisteluissa ei enää ollut selkeitä rintamalinjoja ja vihollisen tunnistaminen väestön keskuudesta oli haastavaa. Vaikka Iso-Britannia oli saanut toisen maailmansodan aikana kokemusta viidakosodankäynnistä, sen saamat opit olivat monin osin unohdettu.

Koska Britannialla ei ollut varaa eikä kykyä lähettää erityisen suurta määrää sotilaallista voimaa emämaan ulkopuolelle, jouduttiin turvallisuusjoukkojen miesmäärän kasvattamisessa tukeutumaan paikalliseen väestöön ja poliisivoimiin. Rajalliset resurssit pakottivatkin brittiläiset kehittämään turvallisuusjoukkojen käyttöperiaatteita mahdollisimmin tehokkaiksi. Tässä tutkielmassa keskitytään Britannian voittamiin Malaijan (1948–1960) ja Kenian (1952–1960) konflikteihin, jotka samanaikaisuuden johdosta korostivat Britannian resurssien rajallisuutta mutta myös turvallisuusjoukkojen tehokasta käyttöä. Edellä mainituilla ajanjaksoilla luotiin perusteet nykyaikaisen vastakumouksellisen sodankäynnin toimintaperiaatteille ja organisaatioille.

Vastakumouksellinen sodankäynti ei kuitenkaan ollut briteille uusi asia. Britannian vastakumouksellisen sodankäynnin juuret kehittyivät yli kaksisataa vuotta kestäneellä kolonialistisella ajanjaksolla. Brittien tarve hallita siirtomaitaan pakotti maan vastaamaan monimuotoisiin haasteisiin, ja varsinkin 1900-luvun alkuvuosien sotien johdosta Britannian asevoimille on muodostunut yksilöllinen tapa kumouksellisesta toiminnasta aiheutuvien ongelmien ratkaisuun. Vuonna 1948 alkanut Malaijan sota merkitsi briteille toisen maailmansodan tavanomaisen sodankäynnin jälkeen uudelleen paneutumista vastakumouksellisen sodankäynnin haasteisiin ja vaatimuksiin. Malaijan sotaa voidaan pitää ensi askeleena jopa nykyaikaisen vastakumouksellisen sodankäynnin kannalta. Vielä tänäkin päivänä brittiläisten ja amerikkalaisten vastakumouksellisen sodankäynnin doktriinit sisältävät lainauksia Malaijan sodan käytännöistä.⁵

---

⁴ Rigden, I.A.: The British Approach to Counter-Insurgency: Myths, Realities and Strategic Challenges. Teoksessa Yarger, Harry R. (ed.): Short of General War: Perspectives on the Use of Military Power in the 21st Century. U.S Army War College, 2008. WWW-dokumentiksi toimittanut Strategicstudiesinstitute.army.mil, <<http://www.strategicstudiesinstitute.army.mil/pdffiles/pub983.pdf>>, 30.11.2012, 207.

⁵ French 2011, 1–2.

Neljä vuotta Malaijan sodan alkamisesta britit huomasivat joutuneensa keskelle vakavaa sisäistä konfliktia myös toisella mantereella. Keniassa puhjenneet levottomuudet osoittivat varsin konkreettisesti siirtomaahallintojen kyvyttömyyden selviytyä vakavista selkkauksista ilman emämaan apua. Malaijan ja Kenian poliisivoimat olivat osoittautuneet liian heikoiksi kumouksellisia liikkeitä vastaan, ja tiedusteluorganisaatio oli epäonnistunut tarvittavien ennakkovaroitusten antamisessa. Sotilaallisella väliintulolla sekä poliittisilla uudistuksilla britit onnistuivat vähitellen ensiksi vakauttamaan tilanteen ja tämän jälkeen saavuttamaan menestystä molemmissa konflikteissa. Britit rakensivat vastakumouksellisen sodankäynnin strategian Malaijalla ja Keniassa pala palalta tehokkaan tiedustelun, kansalaisten hallinnan ja sotilajoukkojen suorittamien mittavien partiointien ympärille. Näiden toimenpiteiden avulla onnistuttiin hankaloittamaan kapinallisten liikkumista ja suojapaikkojen käyttöä vaikeuttaen kapinallisten toimintaa huomattavasti.⁶ Samalla paikallisväestö mobilisoitiin toimimaan osana turvallisuuskoneistoa perustamalla kodinturvajoukot ja kasvattamalla poliisijoukkojen määrää. Turvallisuusjoukkojen käyttöperiaatteita oli muokattava ja kehitettävä vastaamaan strategian synnyttämiin haasteisiin sekä myös eurooppalaisille poikkeuksellisiin toimintaolosuhteisiin. Tavoitteeseen päästäkseen kaikilta toimenpiteiltä vaadittiin onnistunutta ja tehokasta ase- ja poliisivoimien käyttöä sekä paikallisen väestön tukea.⁷

Brittejä vastaan taistelleet vihollisen joukot sekä toiminta-alueiden koot poikkesivat huomattavasti toisistaan Malaijalla ja Keniassa. Malaijalla vastassa ollut hyvin aseistettu kommunistisen mallin mukaisesti organisoitu vihollinen taisteli koko niemimaan alueella, kun taas Keniassa heikosti aseistautuneen ja heimokeskeisen vihollisen toimet koskivat vain pientä osaa maasta. Molemmissa tapauksissa turvallisuusjoukkojen tehtävä oli haastava ja vaati huomattavan määrän ponnisteluja onnistuakseen. Vähitellen britit saavuttivat konflikteissa menestystä ja saivat lopulta kumoukselliset vastustajansa kukistettua. Tämä ei kuitenkaan tapahtunut hetkessä, vaan polku oli raskas ja menestyksellisten operaatioiden ja toimenpiteiden joukkoon mahtui myös monia epäonnistumisia. Britit onnistuivat luomaan tehokkaan tavan käyttää turvallisuusjoukkoja, jossa kaikkien eri toimijoiden panoksella oli merkittävä rooli menestyksen suhteen. Malaijan ja Kenian konflikteista saatiin monia kestäviä ja olennaisia oppeja vastakumouksellisen sodankäynnin luonteen ymmärtämiseen, monimuotoiseen lähestymiseen,

⁶ Peterson, J.E.: The Experience of British Counter-Insurgency Campaigns and Implications for Iraq, 2009. <http://www.jepeterson.net/sitebuildercontent/sitebuilderfiles/APBN-009_British_Counter-Insurgency_Campaigns_and_Iraq.pdf>, 30.11.2012.

⁷ Benest, David: British Atrocities in Counter Insurgency, 2011. <<http://www.militaryethics.org/British-Atrocities-in-Counter-Insurgency/10/>>, 30.11.2012.

joukkojen organisointiin sekä erityistaktiikoihin ja menetelmiin. Mutta ollakseen käyttökelpoisia, saadut opit on ymmärrettävä omassa kontekstissaan.⁸

Tutkimuksen aiheesta ei ole aiemmin tehty tutkimusta, jossa kuvattaisiin Britannian turvallisuusjoukkojen käyttöperiaatteita vastakumouksellisessa sodankäynnissä. Aihe on ajankohtainen ja mielenkiintoinen, koska useat nykyajan sodat ovat vastakumouksellisia sotia ja niiden voidaan olettaa lisääntyvän entisestään. Myös tämän päivän konfliktien ratkaisemiseksi on kyettävä organisoimaan koko turvallisuuskoneisto yhteiseen päämäärään tähtääväksi samalla, kun monet maat ovat pienentäneet asevoimiensa kokoa taloudellisista syistä. Monet Malaijan ja Kenian vastakumouksellisten sotien kokemukset ja käytännöt ovat sovellettavissa nykyajan operaatioihin. Tutkimuksen aiheella on näin ollen sotataidollista merkitystä yhä edelleen.

1.2 Tutkimuskysymykset ja aiheen rajaus

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on selvittää Ison-Britannian turvallisuusjoukkojen käyttöperiaatteita vastakumouksellisessa sodankäynnissä Malaijalla vuosina 1948–1960 ja Keniassa vuosina 1952–1960. Tutkimuksen kannalta olennaisimmiksi asioiksi muodostuvat seuraavat kysymykset:

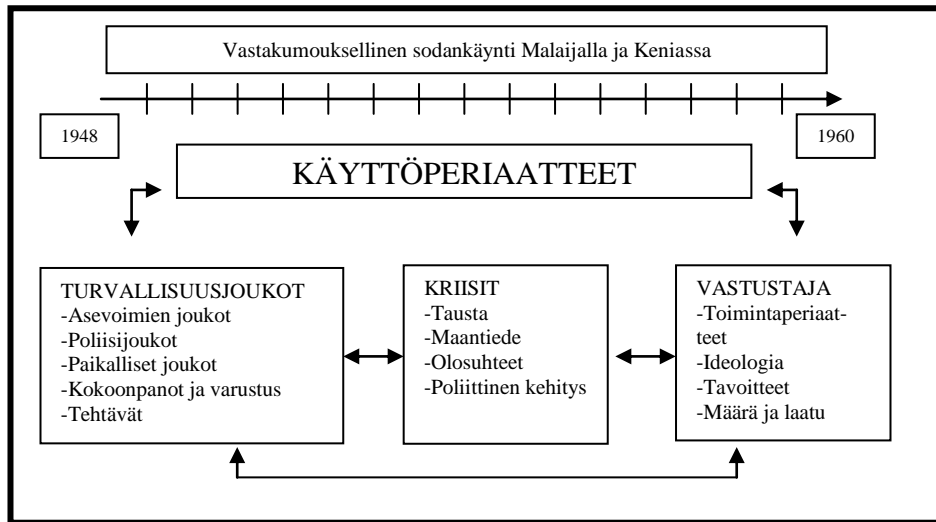
Millaiset olivat Iso-Britannian turvallisuusjoukkojen keskeiset käyttöperiaatteet vastakumouksellisessa sodankäynnissä Malaijalla (1948–1960) ja Keniassa (1952–1960)? Pääkysymykseen haetaan vastausta seuraavien alakysymyksien avulla:

- Millainen oli brittien taisteluoppi vastakumouksellisesta sodankäynnistä?
- Miten toimintaolosuhteet ja vihollinen vaikuttivat turvallisuusjoukkojen käyttöperiaatteisiin?
- Mitä ja miten turvallisuusjoukkoja käytettiin vastakumouksellisessa sodankäynnissä?
- Miten kokoonpanot ja varustus vaikuttivat joukkojen käytettävyyteen ja käyttöperiaatteiden kehitykseen?
- Miten käyttöperiaatteet ovat kehittyneet vastakumouksellisissa sodissa Malaijalla vuosina 1948–1960 ja Keniassa vuosina 1952–1960?

---

⁸ Rigden, 212.

Kuva 1. Tutkimuksen viitekehys.

Viitekehysten (kuva 1) mukaisesti ensisijaisena pyrkimyksenä on tutkia Iso-Britannian turvallisuusjoukkojen käyttöperiaatteiden kehitystä sekä kehitykseen vaikuttaneita syitä. Tarkoituksena on selvittää, mitä ja miten joukkoja käytettiin vastakumouksellisessa sodankäynnissä Malajalla ja Keniassa. Lisäksi pyritään selvittämään keskeisten joukkojen tärkeimmät tehtävät, kokoonpanot sekä varustus. Tavoitteen saavuttamiseksi käsitellään Malaijan ja Kenian konflikteja sekä Britannian asevoimien että vastustajan eli kumouksellisen osapuolen näkökulmasta. Tutkimuksen painopiste on Britannian maavoimien joukkojen käytön tarkastelussa.

Ajallinen rajaus tutkielmassa on tehty Malaijan kriisin osalta vuosiin 1948–1960 ja Kenian osalta vuosiin 1952–1960. Vuodet perustuvat kriisien kestoon, poikkeustilan julistamisesta viralliseen päättymiseen. Tutkielma on sisällöllisesti rajattu koskemaan Britannian turvallisuusjoukkoja, joista tarkemmin käsitellään Britannian maavoimien joukkoja sekä maavoimien kanssa toimineita poliisi- ja paikallisjoukkoja. Maavoimien osalta tarkastelu painottuu jalkaväkeen, erikoisjoukkoihin ja tykistöön. Malaijan ja Kenian konflikteissa sotilaallisesti tärkeimmissä rooleissa olivat Britannian maavoimien joukot yhdessä poliisi- ja paikallisjoukkojen kanssa, minkä takia rajaus on tehty koskemaan niitä. Meri- ja ilmavoimia käsitellään siltä osin, kun ne ovat merkityksellisiä maavoimien joukkojen käytön kannalta.

Tutkimuksessa käsiteltävät kriisit, Malaija ja Kenia, olivat Ison-Britannian kannalta merkittäviä sotilasoperaatioita, jotka suoritettiin samana ajankohtana. Lisäksi molemmat operaatiot päättyivät brittien kannalta menestykseen. Kriisien samanaikaisuus korosti Britannian rajallisia resursseja osallistua suuriin merentakaisiin konflikteihin ja britit olivatkin pakotettuja kehittämään turvallisuusjoukkojen käyttöperiaatteita. Konflikteista on tässä tutkimuksessa pyritty löytämään joukkojen käyttöperiaatteiden kehittymisen kannalta keskeisimmät tapahtumat.

Vastakumouksellisen sodankäynnin osalta keskitytään sen sotilaalliseen ilmentymiseen eli vastasisitoimintaan, mutta vastakumouksellisen sodan muitakin ilmenemismuotoja käsitellään, jotta pystytään ymmärtämään joukkojen käyttöperiaatteiden päätöksien syyt ja taustat. Tutkimuksessa ei keskitytä pienryhmätaktiikkaan tai muihin taktisiin manöövereihin, vaikka aiheen painopiste on taktisen tason tarkastelussa.

1.3 Aikaisempi tutkimus aiheesta ja keskeisimmät lähteet

Tutkielman lähdeaineistona on käytetty pääsääntöisesti englanninkielisiä sekundäärilähteitä ja ohjesääntöjä. Lähdemateriaali koostuu osin aikalaiskirjallisuudesta mutta myös uudemmissa tutkimustöistä. Sellaista aihetta sivuavaa aineistoa, joka käsittelee Britannian vastakumouksellisen sodankäynnin taisteluoppia, vastakumouksellisen sodankäynnin erityispiirteitä ja toimintatapoja sekä brittiläisten suorittamia operaatioita, on saatavilla kohtalaisen runsaasti. Lähdemateriaalin runko koostuu ulkomaalaisissa sotakouluissa tehdyistä tutkimustöistä, joiden luotettavuutta voidaan pitää kohtalaisen korkeatasoisena, koska kaikki materiaali on varustettu lähdeviitteillä. Aikalaiskirjallisuuden tarkastettavuus on haastavaa puuttuvien lähdeviitteiden johdosta ja tarkastaminen perustuu lähteiden keskenään vertailuun. Lähteiden objektiivisuus on osin kyseenalaistettava, koska monet kirjoittajista ovat vanhoja brittiupseereita. Ulkomaalaisen tutkimuskirjallisuuden laatua voidaan pitää korkeana, koska useat teoksista ovat yliopiston tuottamia tai yliopistotutkijoiden tekemiä. Aiheeseen liittyviä suomalaisia tutkimuksia on tehty muutamia. Nämä pääsääntöisesti Maanpuolustuskorkeakoulussa tehdyt tutkimustyöt keskittyvät lähinnä Malaijan kriisin tarkasteluun. Lähdemateriaalia on saatavilla runsaasti erityisesti Malaijasta, joten lähdekritiikin merkitys korostuu ja tieto on pyritty varmistamaan useammasta eri lähteestä. Alla on käsitelty muutamia tutkimuksen kannalta tärkeimpiä lähteitä.

Tutkielman teoriaa rakennetaan brittiläisten ohjesääntöjen pohjalta. Näistä tärkeimpiä ovat Britannian vuonna 1952 julkaisema käsikirja *The Conduct of Anti-Terrorist Operations in Malaya*. Käsikirja julkaistiin turvallisuusjoukkojen kouluttamiseen, ja se sisältää hyvin yksityiskohtaisia ohjeita turvallisuusjoukkojen toiminnan perustaksi. Vaikka kyseessä on käsikirja, sitä voidaan pitää joukoille toiminnan raamit antaneena ohjesääntömäisenä oppaana. Vuonna 1969 ilmestynyt brittiläisen ohjesäännön *Land Operations Volume III - Counter Revolutionary Operations* avulla kyetään täydentämään ja kokoamaan aikalaiskuvaa brittien toimintaperiaatteista vastakumouksellisissa sodissa tutkittavana ajanjaksona. Nämä ohjesäännöt ovat tutkielmani kannalta primäärilähteitä niiden luoman perustan johdosta.

David Frenchin *The British Way in Counter-Insurgency 1945–1967* -teos tarkastelee Ison-Britannian vastakumouksellisen sodankäynnin periaatteita ja käytännön toimia. Samalla French myös kyseenalaistaa aikaisemman, yleisesti vakiintuneen käsityksen brittien vastakumouksellisen sodankäynnin periaatteista. Hän tuo esille vähemmän käsitellyn puolen brittien vastakumouksellisen sodankäynnin toimista, joissa pakotteet ja voimankäyttö olivat yleisiä toimenpiteitä väestön kontrolloimisessa. *University College Londonin* emeritusprofessori David Frenchin toista teosta *Army, Empire, and Cold War, The British Army and Military Policy, 1945–1971* on käytetty Britannian armeijan historian ja toisen maailmansodan jälkeisen ajan tarkasteluun. Teoksessa analysoidaan kattavasti Iso-Britannian armeijan kehitysvaiheita toisen maailmansodan jälkeen. Teos antaa tutkimukselle teoriataustaa brittien armeijasta ja sen kehitysvaiheista tutkielman ajanjaksolta.

Suomalaisten tutkimustöiden osalta kumouksellisen ja vastakumouksellisen sodankäynnin teoriaa tarkastellaan kahden teoksen pohjalta, jotka ovat Pasi Kesselin toimittama *Kumouksellinen ja vastakumouksellinen sota, tutkimus Malaijan (1948–60), Vietnamin (1946–75) ja Algerian (1954–62) sodista* ja Esa Seppäsen *Sissisota – Aikamme sota*. Upseeritaustaisina henkilöinä he ovat pystyneet selkeästi tuomaan esille kumouksellisen ja vastakumouksellisen sodankäynnin erityispiirteitä. Teoksissa käsitellään perusteellisesti sissisodankäynnin teorioita, luonnetta ja menetelmiä käytäntöön sitoen. Lähdeteokset antavat hyvän pohjan tämän tutkielman kannalta olennaisen käsitteistön tarkastelulle ja määrittämiselle. Kesselin teos on lisäksi tärkeä lähde Malaijan operaatiota tarkasteltaessa.

Internetsivustoista tutkimuksen kannalta merkittäväksi ilmeni www.dtic.mil. *The Defense Technical Information Center (DTIC)* on Yhdysvaltain puolustusministeriön rahoittama tutkimus- ja kehittämislaitos. DTIC:n internetsivusto tarjoaa kattavan tietokanavan Yhdysvaltain sotakouluissa laadittuihin tutkimustöihin.

Toisessa pääluvussa tärkeimpinä lähteinä yllä mainittujen tutkimustöiden lisäksi ovat David Galulan *Counterinsurgency Warfare: Theory and Practise* ja Sir Robert Thompsonin *Defeating Communist Insurgency*. Galulan teos antaa syvyyttä kumouksellisen ja vastakumouksellisen sodankäynnin tarkastelulle. Galula oli Ranskan armeija upseeri, joka kehitti kumouksellisen ja vastakumouksellisen sodankäynnin teorioita ja käytäntöjä Ranskan Indokiinan ja Algerian sodan kokemusten pohjalta. Sir Robert Thompson oli brittiläinen, varsinkin Malaijan sodasta huomattavia vaikutteita saanut, upseeri ja vastakumouksellisen sodankäynnin ekspertti. Thompsonin teos antaa selkeän kuvan brittien vastakumouksellisen sodankäynnin teoriasta.

Se toimi myöhemmin perustana brittiläistä vastakumouksellisen sodankäynnin ohjesääntöä laadittaessa. Lähdeä käytetään tässä tutkielmassa erityisesti Ison-Britannian vastakumouksellisen sodankäynnin ominaispiirteiden havainnollistamiseen sekä kokonaiskuvan tulkitsemiseen. Mao Tse-Tungin *On Guerrilla Warfare* -teos on pohjana kumouksellisen sodankäynnin tarkastelussa. Lisäksi teoksen avulla selvitetään sissisodan luonnetta ja rakennetta sekä hahmotetaan kumouksellisen sodankäynnin vaihteellisuutta.

Kolmannessa ja neljännessä luvussa eri kriisejä tarkasteltaessa lähteenä on Michael Carverin *War Since 1945*. Kirja on kattava Iso-Britannialle merkittävämpien kriisien tarkasteluun keskittyvä yleisteos. Teoksen avulla saa kokonaiskäsityksen Ison-Britannian armeijan toimenpiteistä Malaijan ja Kenian konflikteissa. Teoksessa käsitellään edellä mainittujen konfliktien brittijoukkojen toimintaperiaatteita, toiminnan tuloksia ja oppeja. Riley Sunderlandin amerikkalaiselle RAND-tutkimuslaitokselle tekemät tutkimustyöt *Army Operations In Malaya, 1947–1960* ja *Counterinsurgency in Malaya, 1948–1960* käsittelevät kattavasti Britannian toimenpiteitä ja operaatioita Malaijan sodassa. Sunderland on hyvin yksityiskohtaisesti kuvannut brittien sotatoimia ja joukkojen rakennetta. Nämä tutkimustyöt ovat Malaijaa käsittelevän luvun tärkeimpiä lähteitä sisältäen useita primäärilähdeviitteitä. J.M. Forsterin *A Comparative Study of the Emergencies in Malaya and Kenya* tarjoaa seikkaperäistä tietoa konfliktien olosuhteista ja Britannian asevoimien toiminnasta. Tämä vuonna 1957 Britannian asevoimille tuotettu tutkimustyö on keskeinen primäärilähde Malaijan ja Kenian operaatioiden osalta. Julian Pagetin *Counter-Insurgency Campaigning* käsittelee Malaijan ja Kenian sotia. Iso-Britannian armeijassa everstinä palvelleena Pagetin teos ilmentää aikalaiskuvaa vastakumouksellisista sodista ja tarkastelee Britannian armeijan merkittävimpiä toimia. Kirja auttaa kokonaisuuden tulkitsemista kyseisissä operaatioissa.

Kokoelmateoksista Ian Beckettin toimittama *Modern Counter-Insurgency* on Ison-Britannian armeijan kehitysvaiheita ja konflikteja tarkasteltaessa merkittävä lähde. Teos auttaa myös tutkimuksen oleellisten taustojen hahmottamisessa.

Joukkojen käytön tarkastelun kannalta tärkeitä lähteitä ovat myös Robert Aspreyn kokoomateos *War in the Shadows*, Michael Dewarin *Brush Fire Wars* ja Sir Robert Thompsonin *War in Peace; An Analysis Of Warfare since 1945*. Aspreyn ja Sir Robert Thompsonin teokset ovat kattavia yleisteoksia, joita käytetään tietojen täydentämiseen. Dewarin teos käsittelee Britannian keskeisempiä kriisejä sekä niiden tapahtumia toisen maailmansodan jälkeen tehden havaintoja brittien taktiikan ja tekniikan kehityksestä konflikteissa. Tony Geraghtyn *Who Dares Wins* antaa erikoisjoukkojen näkökulman kriiseihin. Teos keskittyy *Special Air Servicen*

(SAS) kehityksen tarkasteluun eri kriiseissä. Teoksen avulla pystytään selvittämään erikoisjoukkojen roolia kriiseissä sekä muodostamaan käsitys niiden käyttö- ja toimintaperiaatteista.

Peter Drake Jacksonin tutkimustyö *French Ground Force Organizational Development for Counterrevolutionary Warfare Between 1945 and 1962* tarkastelee Ranskan armeijan maavoimien joukkojen käyttöä vastakumouksellisessa sodankäynnissä. Yhdysvaltain armeijassa upseerina palveleva Jackson on tutkimustyössään analysoinut Indokiinan ja Algerian sotien aikana Ranskan armeijan maavoimien joukkojen organisaatioissa ja käyttöperiaatteissa tapahtunutta muutosta. Vaikka Jacksonin työtä ei ole käytetty varsinaisena lähteenä, on siitä otettu vaikutteita tähän tutkielmaan.

1.4 Tutkimusmenetelmä ja tutkimuksen rakenne

Tutkimus on luonteeltaan kvalitatiivinen tutkimus. Tutkimusmenetelmänä tässä työssä käytetään lähdeaineistoon perustuvaa aineistolähtöistä sisällönanalyysia. Sekundääriaineiston keruun jälkeen aineisto analysoidaan sisällönanalyysin avulla rakentamalla tulkintoja aineistosta. Aineistoanalyysi tehdään tutkimuksen viitekehyksessä esitettyjen käsitteiden avulla. Käsitteiden avulla etsitään lähdeaineistosta tietoa tutkimuskysymyksiin ja pyritään luomaan kokonaisnäkemys tapahtuneesta toiminnasta.⁹

Tutkielmassa esiintyvät joukkojen nimet on käännetty suomenkielelle niiltä osin kuin se on ollut mahdollista. Useilla nimillä ja termeillä ei ole suomenkielistä suoraa vastinetta tai yleistä käännettä, jolloin termin merkitys voi jäädä tulkinnanvaraiseksi. Tällöin on käytetty englanninkielistä nimitystä.

Tutkielman ensimmäisessä luvussa esitetään tutkimuksen tausta. Taustoihin kuuluvat johdatus tutkimusaiheeseen, tutkimuksen rajaus, tutkimuskysymykset, aikaisemmat tutkimukset aiheesta, lähteet, tutkimusmenetelmän ja tutkimuksen rakenteen selvittäminen sekä tutkimuksen käsitteiden avaaminen.

Toisessa luvussa tuodaan esille tutkimuksen aiheen kannalta tärkeimpiä taustoja. Luvussa käsitellään Britannian kumouksellisen ja vastakumouksellisen sodan erityispiirteitä aikalaisnäkökulmasta. Ison-Britannian asevoimien tilanteesta toisen maailmansodan jälkeisenä aikakautena pyritään selvittämään taustatekijöitä, jotka ovat vaikuttaneet asevoimien käyttöön

---

⁹ Tuomi, Jouni - Sarajärvi, Anneli: Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Tammi, Helsinki, 2002, 107–121.

turvallisuusjoukkojen osana käsiteltävissä kriiseissä. Luvussa tarkastellaan myös Britannian taisteluoppia ja turvallisuusjoukkojen periaatteellisia käyttötapoja vastakumouksellisessa sodassa sitä ohjaavien ohjesääntöjen avulla.

Kolmannessa luvussa tarkastellaan Ison-Britannian turvallisuusjoukkojen käyttöä Malajalla. Luvun ensimmäisessä alaluvussa käsitellään yleisesti kyseisen konfliktin lähtökohtia, olosuhteita, vihollista ja tapahtumia, jotta kyetään ymmärtämään turvallisuusjoukkojen käyttöperiaatteisiin vaikuttajia taustatekijöitä. Alaluvuissa analysoidaan turvallisuusjoukkojen käyttöä jalkaväen, epäsuorantulen, erikoisjoukkojen ja paikallisjoukkojen osalta, minkä avulla on pyritty löytämään joukkojen tyypillisiä tehtäviä ja niiden suoritustapoja konflikteissa. Viimeisessä alaluvussa tehdään käsitellyistä asioista tiivistävä yhteenveto.

Neljännessä luvussa tarkastellaan Ison-Britannian turvallisuusjoukkojen käyttöä Kenian konfliktissa. Luku on jäsentelyltään samanlainen neljännen luvun kanssa.

Viidennessä luvussa tarkastellaan aineistoa kokonaisuutena ja tuodaan esille tutkijan tekemät havainnot ja johtopäätökset turvallisuusjoukkojen käyttöperiaatteista.

1.5 Tutkimuksen keskeisimmät käsitteet

Tutkimuksen keskeisimmät käsitteet ovat kumouksellinen sodankäynti, vastakumouksellinen sodankäynti, sissisodankäynti, vastasisisota, turvallisuusjoukot, terrorismi ja joukkojen käyttöperiaatteet. Käsitteiden määrittelyssä on ensisijaisesti käytetty brittiläisten ohjesääntöjen käsitteitä ja erityisesti vuoden 1969 ohjesääntöä, koska se oli ensimmäinen brittiläinen ohjesääntö, joka määritteli käsitteen kumouksellisuus¹⁰.

Kumouksellisella sodankäynnillä tarkoitetaan kapinan muotoa, jossa ryhmittymä toisinajattelijoita saadessaan tukea tai myötämielisyyttä huomattavalta osalta väestöstä, yllyttää kansaa kansalaistottelemattomuuteen, sabotaasiin ja terrorismiin, tarkoituksenaan kaataa valtaa pitävää hallintoa.¹¹ Kumouksellinen sodankäynti kostuu poliittisen, hallinnollisen, taloudellisen, sosiaalisen, henkisen ja sotilaallisen toiminnan sektoreista, jotka kaikki ovat riippuvaisia toisis-

¹⁰ Alderson, Alexander: The Validity of British Army Counterinsurgency Doctrine after The War in Iraq 2003–2009. Cranfield University, 2009. WWW-dokumentiksi toimittanut Cranfield.ac.uk. <<https://dspace.lib.cranfield.ac.uk/bitstream/1826/4264/1/100126-Alderson-PhD%2520Thesis.pdf>>, 18.2.2014, 112.

¹¹ Land Operations Volume III - Counter Revolutionary Operations, Part 1 - Principles and General Aspects. Ministry of Defence, 1969. WWW-dokumentiksi toimittanut Scribd.com. <<http://www.scribd.com>>, 11.7.2013, 4.

taan. Sen sodankäynnin tapoihin kuuluvat terrorismi, sissisota ja säännöllinen sodankäynti.¹² Aseellinen toiminta eli sissisodankäynti on vain yksi osa kumouksellisessa sodankäynnissä.¹³

Nykypäivänä kumouksellinen sodankäynti määritellään organisoiduksi, väkivaltaiseksi toiminnaksi, jolla pyritään vaikuttamaan tai estämään poliittinen kontrolli kyseenalaistamalla viranomaistoimijat. Kumouksellisen toiminnan tavoitteita ovat hallittujen alueiden lisääminen, ratkaisun löytäminen vallitsevaan epäkohtaan tai valtaa pitävän hallinnon kaataminen. Kumouksellisen toiminnan alkuperä voi nousta ideologiasta, uskonnosta, etnisyydestä, lahkolaisuudesta, yhteiskuntaluokista tai useimmiten useamman edellä mainittujen syiden yhteisvaikutuksesta. Yleensä kumouksellisen toiminnan taustalla on selvä strategia, mutta on myös poikkeuksia. Kumouksellisten ryhmien välillä voi olla näkemuseroja eri tavoitteiden osalta, mutta kaikki toiminta kuitenkin tähtää hallinnon kaatamiseen. Jotkin kumoukselliset ryhmät voivat taistella rikollisista tai henkilökohtaisista syistä, jolloin tällaisten ryhmittymien toiminnan tavoitteena on taloudellinen hyötyminen, henkilökohtainen tyydytys tai kosto. Kumouksellisia ryhmiä, jotka ovat ideologisesti erilaisia, voi yhdistää taistelu yhteistä vihollista vastaan. Kumoukselliset käyttävät toiminnassaan propagandan, terrorismin ja aseellisten toimien yhdistelmää saavuttaakseen tavoitteensa. Heillä voi myös olla yhteyksiä järjestäytyneeseen rikollisuuteen.¹⁴

Vastakumouksellisella sodankäynnillä tarkoitetaan kaikkia sotilaallisia, puolisolitaallisia, poliittisia, taloudellisia, psykologisia ja sosiaalisia hallituksen itsenäisesti tai ystävävalltion avustuksella suorittamia toimenpiteitä, joilla estetään tai lyödään kumouksellinen toiminta ja palautetaan määräysvalta hallitukselle.¹⁵ Uudemman määritelmän mukaan vastakumouksellisella sodankäynnillä tarkoitetaan sotilaallisia, lainvalvonnallisia, poliittisia, taloudellisia, psykologisia ja siviilitoimintojen keinoja, joita käytetään kumouksellisuuden kukistamiseen kohdistuen samanaikaisesti toimet sen perimmäisiin syihin.¹⁶

¹² Seppänen, Esa: Sissisota – aikamme sota. Kirjapaino Oy, Tampere 1971, 43–46.

¹³ Kesseli, Pasi (toim.): Kumouksellinen ja vastakumouksellinen sota. Tutkimus Malaijan (1948–60), Vietnamin (1946–75) ja Algerian (1954–62) sodista. Maanpuolustuskorkeakoulu, Historian laitos, julkaisusarja 2, n:o 1. Gummerus Kirjapaino Oy, Saarijärvi 1996, 9, 219–220.

¹⁴ British Army Field Manual. Volume 1 Part 10. Countering Insurgency. Ministry of Defence, London, 2009. WWW-dokumentiksi toimittanut BBC,

<http://news.bbc.co.uk/2/shared/bsp/hi/pdfs/16_11_09_army_manual.pdf>, 6.8.2013, 1 - 5.

¹⁵ Land Operations Volume III - Counter Revolutionary Operations, Part 1 - Principles and General Aspects, 3.

¹⁶ British Army Field Manual. Volume 1 Part 10. Countering Insurgency, 1 - 6.

Turvallisuusjoukoilla tarkoitetaan kaikkia paikallisia ja brittiläisiä sekä sen liittouman poliisi- ja sotilasjoukkoja sekä puolisotilaallisia joukkoja, joita valtaa pitävä hallitus käyttää ylläpitämään yhteiskunnan lain ja järjestyksen.¹⁷

Joukkojen käyttöperiaatteet määrittelevät käytettävät joukot ja tavan, jolla joukkojen operaatioita aletaan suunnitella ja toteuttaa kussakin tilanteessa. Tässä tutkielmassa on tarkoituksena tutkia käytettäviä joukkoja ja joukkojen käyttötapoja eri tilanteissa. Näiden lisäksi tutkitaan joukkojen tapaa toteuttaa annettuja tehtäviä.

Sissisodankäynnillä tarkoitetaan epätavanomaisten, pääsääntöisesti paikallisten joukkojen sotilaallisia ja puolisotilaallisia operaatioita vihollisen hallussa olevalla alueella.¹⁸ Sissisotaa käyvät joukot pyrkivät välttämään ratkaisutaisteluita. Niiden ensisijaisena tehtävänä on määrällisesti ja laadullisesti ylivoimaisen vastustajan kuluttaminen.¹⁹ Vastasissisodalla tarkoitetaan niitä eri toimintoja ja keinoja, joilla pyritään estämään sissien toiminta.

Terrorismi on väkivallan käyttöä väestöä kohtaan tarkoituksena pelottelun tai pakottamisen avulla vaikuttaa poliittiseen lopputulokseen. Tämä voi ilmentyä sabotaasina ja yksittäisten henkilöiden tai pienten ryhmien suorittamina salamurhina tai useiden terroristien suorittamina iskuina ja hyökkäyksinä siviilejä tai poliiseja kohtaan. Terrorismia voidaan harjoittaa kaupunki- tai maalaisalueilla.²⁰

---

¹⁷ Land Operations Volume III - Counter Revolutionary Operations, Part 1- Principles and General Aspects, 4.

¹⁸ Kesseli, 8.

¹⁹ Seppänen, 47.

²⁰ Land Operations Volume III - Counter Revolutionary Operations, Part 1- Principles and General Aspects, 4.

2 KUMOUKSELLISUUS JA VASTAKUMOUKSELLINEN SODANKÄYNTI BRITITILÄISESSÄ SOTATAIDOSSA

Tässä tutkielmassa kumouksellista sodankäyntiä tarkastellaan kylmän sodan aikakaudelle tyypillisestä ideologisesti aktivoituneen kumouksellisuuden näkökulmasta. Tutkimuksessa käsiteltävän kumouksellisen sodankäynnin teoria pohjautuu Mao Tse-Tungin oppiin, jota britit pitivät kylmän sodan aikana todennäköisenä uhkakuvana vastakumouksellisessa sodankäynnissä. Läntisen tulkinnan mukaan Mao Tse-Tung muotoili ensimmäisenä kumouksellisen sodankäynnin periaatteet²¹. Malaijalla brittejä vastaan taistelleet kommunistikapinalliset perustivat toimintansa Maon oppeihin, mutta brittien vahvoista epäilyistä huolimatta Kenian Mau Mau -liikkeen ei voida nähdä saaneen vaikutteita Maosta. Brittiläistä näkökulmaa kumoukselliseen ja vastakumoukselliseen sodankäyntiin tarkastellaan Britannian vuonna 1969 julkaiseman vastakumouksellisen sodankäynnin ohjesäännön avulla. Ohjesäännössä kumouksellista osapuolta käsitellään Maon oppien mukaisesti taistelevana ja organisoituna ryhmittymänä. Ohjesääntö sai paljon vaikutteita eritoten brittien 1950- ja 1960-luvun vastakumouksellisista sodista.

2.1 Kumouksellinen sodankäynti

Konventionaalisessa sodankäynnissä kumpi tahansa osapuoli kykenee aloittamaan sodan. Kumouksellisessa sodankäynnissä tähän kykenee ainoastaan kumouksellinen osapuoli, ja vastakumouksellinen sodankäynti on siten ainoastaan seurausta siitä.²² Britannian vastakumouksellisen ohjesäännön (1969) mukaan kumouksellinen sodankäynti saa alkunsa yleensä yhdestä tai useammasta tekijästä, joita voivat olla nationalismi, kommunismi, rotujen tai heimojen väliset riidat, uskonnolliset syyt, heikko ja korruptoitunut hallinto, nälänhätä ja köyhyys, maatalouden puute, koulutuksellinen ja sosiaalinen järjestelmä sekä ulkomaalaisten sotilasjoukkojen ja -pesäkkeiden häätö.²³ Kumouksellisen sodan taustalla siis on aina jokin syy ja motiivi, jonka vuoksi ryhtyä taisteluun. Syyn pitää olla yksinkertainen, selkeä, inspiroiva ja uskottava. Se voi olla esimerkiksi aate tai uskonto, jonka avulla hallintojärjestelmä pystytään esittämään

²¹ Mäkitalo, Janne: Partisaanisodasta alueelliseen puolustusjärjestelmään. Jugoslaviaalisen sotataidollisen ajattelun kehittyminen toisen maailmansodan jälkeen. Maanpuolustuskorkeakoulu, Historian laitos, Julkaisusarja 1, n:o 16, Juvenens Print Oy, Tampere, 2012, 96.

²² Galula, David: Counterinsurgency Warfare. Theory and Practise. Frederick A. Praeger, Inc., Publisher, New York, 1964. WWW-dokumentiksi toimittanut Armyrotc.missouri.edu. <<http://armyrotc.missouri.edu/pdfs-docs/Galula%20David%20-%20Counterinsurgency%20Warfare.pdf>>, 11.7.2013, 3.

²³ Land Operations Volume III - Counter Revolutionary Operations, Part 1- Principles and General Aspects, 17.

uhkana ja kumoukselliset sen etuoikeutettuina vastustajina. Syyn olisi oltava uskottava myös tavallisen kansalaisen silmissä, jotta toiminnalle saavutetaan väestön tuki. Siksi nationalismi on aina ollut suosittu syy vastarinnalle, kuten myös sosiaaliset epäoikeudenmukaisuudet tai sortotoimet. Näiden syiden vahvuutena on se, että ne koskettavat niin tavallista kansalaista kuin kumouksellisiakin lähentäen kansalaisten ja kapinallisten suhteita ja kasvattaen väestön tukea kumouksellisia kohtaan.²⁴ Kriisimaiden väestöistä suurin osa on yleensä alhaisesti koulutettuja ja välinpitämättömiä elinympäristönsä ulkopuolisista ongelmista. Yksilöt eivät välttämättä ymmärrä todellisia syitä kurjuuteensa tai köyhyyteensä ja ovat siksi helposti rekrytoitavissa kumoukselliseen organisaation edellä mainittuihin syihin vedoten.²⁵

Kumouksellinen sota on suunnitelmallinen, askel askeleelta etenevä pitkittynyt kamppailu, jolla pyritään saavuttamaan haluttu lopputulos tavoite kerrallaan tähdäten aina valtaa pitävän hallinnon kaatamiseen. Sodan alku on usein niin epämääräinen, että sitä on hankala määrittää.²⁶ Kumouksellista sotaa leimaa huolellisesti koordinoitu poliittinen, taloudellinen, psykologinen ja sotilaallinen toiminta. Kaikkien näiden neljän tekijän pitäisi olla tasapainossa koordinoitussa ja huolellisesti ohjatussa suunnitelmassa. Sotilastoimien uskotaan toimivan ainoastaan silloin, kun on saavutettu väestön tuki. Mao Tse-Tung kuvailikin sissien ja väestön suhdetta toteamalla, että sissit ovat kaloja ja väestö on vesi, joka mahdollistaa sissien toiminnan. Näin ollen poliittinen, sosiologinen ja taloudellinen toiminta saattavat olla kumouksellisten arvoasteikolla korkeampana kuin sotilaallinen toiminta. Kumouksellisessa sodassa sotilastoimet ovat seurausta poliittisista toimista sisältäen propagandan käytön ja taloudellisen painostuksen, jolla pyritään saavuttamaan väestön tuki ja käännyttämään se hallitusta vastaan. Väestön tuen saavuttaminen on siis yksi keskeisistä perusedellytyksistä kumouksellisen sodan menestyksen kannalta. Britannian ohjesääntö listaa muiksi perusedellytyksiksi tukialueet, liikkuvuuden, huollon, vahvan johtajuuden, tiedustelukyvyn ja käytössä olevan ajan.²⁷

Kumouksellisen sodankäynnin kommunistisessa mallissa lähtökohtana on, että kumouksellisen sodan alkaessa kapinalliset ovat voimallisesti heikompia kuin valtaa pitävä hallitus. Tämän voimatasapainon kääntäminen saattaa olla hyvin pitkä ja vaikea prosessi, ja kapinalliset eivät edes odota juuri menestystä ennen kuin väestön tuki on onnistuttu saavuttamaan. Tätä faktaa painotetaan valmistelemalla ydinjoukot pitkäkestoiseen sotaan.²⁸ Väestö pystyy tarjoamaan kumouksellisille elintärkeitä tarvikkeita, kuten ruokaa, turvapaikkoja ja henkilöstö-

²⁴ Paget, Julian: Counter-Insurgency Campaigning. Faber and Faber Limited, London, 1967, 22–23.

²⁵ Land Operations Volume III - Counter Revolutionary Operations, Part 1- Principles and General Aspects, 17.

²⁶ Galula, 4.

²⁷ Land Operations Volume III - Counter Revolutionary Operations, Part 1- Principles and General Aspects, 19, 21–23.

²⁸ Land Operations Volume III - Counter Revolutionary Operations, Part 1- Principles and General Aspects, 23.

resursseja värväysten muodossa. Lisäksi he toimivat tehokkaina tietolähteinä ja antavat kapinallisille liikkumisen vapauden. Kumouksellisten joukkojen on siis saavutettava kansan luottamus ja tuki mahdollistaakseen oman toimintansa.²⁹ Brittiläinen ohjesääntö siten korosti poliittisia toimia ja kapinallisten eristämistä väestöstä, jolloin sissien sotilastoiminnalta riistetään menestymisen mahdollisuudet. Jos kumouksellinen osapuoli onnistuu riistämään väestön tuen vastakumoukselliselta osapuolelta, kontrolloimaan väestöä fyysisesti ja saamaan heidän aktiivisen tuen, kumoukselliset tulevat voittamaan sodan, koska viime kädessä poliittisen voiman käyttäminen riippuu väestön tuesta tai pahimmillaan sen alistuneisuudesta.³⁰

Kumouksellisilla joukoilla on toiminnan ensi vaiheista alkaen oltava tukialueita operaatioiden suorittamiseksi. Tukialueella tarkoitetaan puolustuksellisesti rajattua aluetta, jossa ei käytännössä ole sissien sotilaallista toimintaa. Tukialueita käytetään tukikohtana operaatioiden suorittamiselle ja huoltamiselle³¹, ja niiden merkitys korostuu erityisesti sissisodassa. Ne ovat yleensä pieniä, huolellisesti kätkettyjä ja hajautettu toisistaan. Parhaimmillaan tukialueet sijaitsevat paikoissa, joihin turvallisuusjoukkojen on mahdotonta päästä, kuten maan rajojen ulkopuolella toisen valtion alueella. Kumouksellisten joukkojen tärkeimpiä huollollisia tarpeita ovat ruoka, aseet, ampumatarvikkeet, lääkkeet, raha ja vaatetus. Parhaassa tilanteessa huolto myös pystytään järjestämään valtion alueelta. Paikallinen väestö on myös huollon toimimisen kannalta merkittävä ja tehokas lähde.³²

Brittiläisen vastakumouksellisen sodankäynnin ohjesäännön mukaan kumouksellinen sodankäynti alkaa valmistavalla vaiheella. Tätä vaihetta Mao Tse-Tung ei erikseen eritellyt kuvaillessaan kumouksellisen sodankäynnin vaiheita, vaan käytti ainoastaan kolmea vaihetta. Britit pitivät valmistelemaa vaihetta hetkenä, jolloin paikallinen kommunistipuolue organisoidaan ja valmistellaan kamppailua varten. Tämän vaiheen tarkoituksena on luoda tehokas puolueorganisaatio, soluttaa kommunisteja hallinnon avainasemiin, värvätä ja kouluttaa aktiivisia työläisiä sekä hankkia lisää kannatusta kumouksellisen liikkeen taakse. Suurin osa toiminnasta tehdään pääosin salassa. On täysin mahdotonta arvioida, kauanko tämä vaihe kestää, mutta valmistelut vievät todennäköisesti useita vuosia. Voimaa käytetään ainoastaan leirien suojelemiseen sekä tarvittaessa ihmisten pelotteluun ja pakottamiseen. Väkivallan levitessä laajemmin ja kohdistuessa hallitukseen sekä kansalliseen instituutioon sota siirtyy seuraavaan vaihee-

²⁹ Mao, Tse-Tung: *On Guerrilla Warfare*. Translated by Samuel B. Griffith. U.S Marine Corps, Washington, 1989. WWW-dokumentiksi toimittanut Skatep.sadena.com. <<http://www.skatep.sadena.com>>, 10.3.2014, 20–21, 43; Paget, 22–24.

³⁰ Galula, 6.

³¹ Land Operations Volume III - Counter Revolutionary Operations, Part 1- Principles and General Aspects, 3.

³² Paget, 24–25.

seen.³³ Kumouksellinen sodankäynti ei siis suurella todennäköisyydellä koskaan ala suurten joukkojen yllättävällä iskulla, koska kumouksellisilla ei ole kykyä siihen. Tosiasiassa kumouksellisella osapuolella ei ole myöskään halua tuottaa shokkivaikutusta, ennen kuin he tuntevat kykenevänsä vastaamaan vihollisen reaktioon.³⁴

Mao Tse-Tungin pitkällisen sodan opissa kumouksellisen sodan vaiheet ovat terrorismi, sissisodankäynti ja tavanomainen sodankäynti. Terrorismin tarkoituksena on sodan alkuvaiheessa synnyttää yleistä turvattomuuden tunnetta ja pakottaa hallinto radikaaleihin toimenpiteisiin väkivallan estämiseksi. Tämän avulla pyritään katkaisemaan hallintokoneiston ja väestön väliset siteet sekä luomaan otolliset olosuhteet väestön organisoimiselle palvelemaan kumouksellisen osapuolen päämääriä. Osittain terrorismin avulla väestön keskuudesta muodostetaan sissisodankäyntiin tarvittavat joukot. Terrorismia ei välttämättä tarvita, mikäli kumouksellisen osapuolen kansansuosio on laaja.³⁵ Maon terrorismivaiheen voidaan nähdä sisältyvän brittiläisten määrittelemään valmistavaan vaiheeseen.

Toisessa vaiheessa siirrytään sissisotaan, joka muodostaa sodan pisimmän ja samalla vaatimimman toimintavaiheen. Sissisodankäynnillä pyritään sitomaan ja kuluttamaan vastustajan joukkoja. Samalla omia joukkoja koulutetaan, varustetaan ja aseistetaan liikkuvaa sodankäyntiä varten. Sissisota on kestoaltaan pitkäaikainen johtuen sen ratkaisua väistämään pyrkivästä luonteesta.³⁶ Vihollisen kuluttamisen lisäksi sissit pyrkivät lisäämään hallitsemiaan alueita. He yrittävät saavuttaa aluksi maaseudun ja kaupunkien lähellä sijaitsevat kyläalueet, mutta eivät isompia kaupunkeja. Sotilastoiminta keskitetään turvallisuusjoukkoja vastaan, etenkin pieniä kohteita, kuten poliisiasemia ja syrjässä toimivia heikkoja sotilasjoukkoja kohtaan. Poliittinen toiminta on jatkuvaa, ja väestön tuen saavuttamiseksi käytetään intensiivistä propagandaa, pakottamista, kiristystä ja terrorismia. Sissisodan vaiheessa kumouksellisten taistelijoiden tavoitteina ovat väestön tuen lisääminen, hallittujen alueiden laajentaminen, hallituksen mustamaalaaminen, hallituksen kannattajien lamauttaminen sekä hallintokoneiston heikentäminen. Lisäksi pyritään antamaan kuva kumouksellisen liikkeen kyvystä tarjota vaihtoehtoinen ja parempi hallinto.³⁷

Maon sissisodan taktiikan toteuttaminen vaatii aloitekyvyn saavuttamista ja säilyttämistä. Sissien on pystyttävä itse valitsemaan turvallisuusjoukkoihin suoritettavan iskun ajankohta ja

³³ Land Operations Volume III - Counter Revolutionary Operations, Part 1- Principles and General Aspects, 25.

³⁴ Galula, 7–8.

³⁵ Mao, 20–22; Seppänen, 45–46.

³⁶ Seppänen, 47.

³⁷ Land Operations Volume III - Counter Revolutionary Operations, Part 1- Principles and General Aspects, 25–26.

paikka, jotta isku olisi tehokas ja välttyttäisiin omilta tappioilta. Koska kumouksellisen osapuoli on yleensä huomattavasti hallituksen joukkoja heikompi, konventionaaliset sotilastoimet, joiden tavoitteena on vihollisen sotilasvoiman tuhoaminen ja alueiden valtaaminen, olisivat tuhoon tuomittuja. Tämän takia kumouksellisten on pyrittävä valitsemaan itselleen suotuisa taisteluala, missä he ovat vahvoilla.³⁸ Kyky liikkua vapaasti ja nopeasti hankalassakin maastossa mahdollistaa kootut, suurella voimalla suoritettavat iskut viholliseen, mutta ne eivät sitouta pitkäaikaiseen taisteluun. Asutuilla alueilla vapaa liikkuvuus saavutetaan soluttautumalla muuhun väestöön.³⁹ Kumoukselliset pystyvät toimimaan joustavasti, koska heillä ei ole velvollisuudesta johtuvia rajoitteita toisin kuin vastakumouksellisella osapuolella. Kumouksellisten onkin kyettävä säilyttämään toiminnassaan joustavuus ainakin siihen asti, kunnes vastakumouksellisen osapuolen kanssa saavutetaan tasapainoinen asetelma.⁴⁰ Näiden kahden ensimmäisen vaiheen aikana olisi saatava mahdollisimman monta henkilöä kumouksellisen liikkeen tueksi, jotta saadaan aikaan massojen voiman vaikutus.⁴¹

Kolmannessa ja viimeisessä vaiheessa pyritään tavanomaisen sodankäynnin joukkojen suurella vastahyökkäyksellä, mahdollisesti kansannousuun yhdistettynä, saavuttamaan ratkaisu ja tuhoamaan vastustaja. Suuren vastahyökkäyksen tavoitteena on myös vaikuttaa ulkopoliittiseen tilanteeseen.⁴² Viimeinen vaihe alkaa vasta, kun on selvää, että voimatasapaino on kääntynyt kumouksellisen liikkeen puolelle. Kun tämä taso on saavutettu, kumouksellinen liike ottaa kansalaissodan muodon hallitusta vastaan. Kamppailu muuttuu avoimeksi sodankäynniksi, joka kuitenkin säilyttää myös sissisodan luonteenpiirteen. Jos tämän vaiheen tulokset eivät tuota ratkaisua, kumoukselliset yrittävät vahvistaa asemaansa poliittisin liikkein ja valmistautuvat laajempaan leviämiseen myöhemmin.⁴³

Tämä kommunistisen kumouksellisen toiminnan malli on kuvattu vaiheittain, mutta koko prosessi on jatkuvaa, joustavasti hallinnoitua ja voi olla pitkäkestoista. Vaiheet voivat yhdistyä ja vaiheissa voidaan tarvittaessa palata edelliseen. Kaikkien vaiheiden ensisijaisena tavoitteena on saavuttaa väestön tuki ja osoittaa, että kumouksellinen liike on liike kansan vapauttamiseksi epäsuosituista ja tehottomasta hallinnosta.⁴⁴ Kumouksellisen sodankäynnin pitkäkestoinen luonne ei johdu kummankaan osapuolen tietoisesta valinnasta, vaan oikeastaan kumouksellisen osapuolen heikkoudesta. Pienen kapinallisjohtajajoukon suorittama kumouksellisen orga-

³⁸ Mao, 46–48; Galula, 6.

³⁹ Paget, 24–26.

⁴⁰ Galula, 9–10.

⁴¹ Mao, 21.

⁴² Seppänen, 47–48.

⁴³ Land Operations Volume III - Counter Revolutionary Operations, Part 1 - Principles and General Aspects, 26–27.

⁴⁴ Land Operations Volume III - Counter Revolutionary Operations, Part 1 - Principles and General Aspects, 27.

nisaation rakentaminen, aseellisten voimiensyntyttäminen ja kehittäminen sekä tasapainon saavuttaminen vihollisen kanssa vaatii hyvin paljon aikaa. Kumouksellinen sota on lyhyt ainoastaan silloin, kun vastakumouksellinen osapuoli luhistuu aikaisessa vaiheessa.⁴⁵

2.2 Vastakumouksellinen sodankäynti

Vuonna 1966 Sir Robert Thompson julkaisi kirjan *Defeating Communist Insurgency*, jossa käsiteltiin vastakumouksellista sodankäyntiä viiden periaatteen kautta. Nämä periaatteet muodostuivat keskeiseksi osaksi Britannian armeijan sotataidollista ajattelua, ja ne liitettiin armeijan vuonna 1969 julkaisemaan vastakumouksellisen sodankäynnin ohjesääntöön.⁴⁶ Thompsonin periaatteet syntyivät Malaijan sodan kokemuksista ja käytännöistä taisteluissa Maon oppien mukaisesti toiminutta vihollista vastaan.⁴⁷

Ohjesäännön mukaan vastakumouksellisella sodankäynnillä tarkoitetaan kaikkia sotilaallisia, puolisolitaallisia, poliittisia, taloudellisia, psykologisia ja sosiaalisia hallituksen itsenäisesti tai ystävävalltion avustuksella suorittamia toimenpiteitä, joilla estetään tai lyödään kumouksellinen toiminta ja palautetaan määräysvalta hallitukselle. Vastakumouksellisen sodankäynnin tavoitteena on tuhota kumoukselliset liikkeet. Tämä ei tarkoita ainoastaan kapinallistaistelijoiden tappamista sotilasvoimalla, vaan laajempaa poliittista ja sosiaalista puolta. Vastakumouksellisen sodan toimet on sovitettava uhkaavaan vaaraan, ja siten pakotettava kumouksellinen liike takaisin aiempaan vaiheensa, minkä jälkeen on kyettävä tuhoamaan kumouksellinen liike. Lopuksi, samanaikaisesti muiden toimien kanssa on korjattava kaikki poliittiset ja sosiaaliset epäkohdat.⁴⁸

Sir Robert Thompsonin vastakumouksellisen sodankäynnin periaatteita ovat:

1. Hallituksella on oltava selkeä poliittinen tavoite.
2. Hallituksen on toimittava lainmukaisesti.
3. Hallituksella on oltava kaikille toimijoilleen yhteinen yleissuunnitelma.
4. Hallituksen tulee asettaa painopiste poliittisen kumouksellisuuden, ei sissien voittamiseen.

⁴⁵ Galula, 8.

⁴⁶ British Army Field Manual. Volume 1 Part 10. Countering Insurgency, CS 1 - 4.

⁴⁷ Thompson, Sir Robert: *Defeating Communist Insurgency*. Frederick A. Praeger, Publisher, New York, 1966, 9.

⁴⁸ Land Operations Volume III - Counter Revolutionary Operations, Part 3 - Counter Insurgency. Ministry of Defence, London, 1970. WWW-dokumentiksi toimittanut Scribd.com. <<http://www.scribd.com>>, 11.7.2013, 1, 3.

5. Kun kumouksellinen sota on sissisodan vaiheessa, hallituksen tulee turvata ensimmäisenä omat tukialueensa.⁴⁹

Ensimmäisessä periaatteessa hallituksen poliittisella tavoitteella pyritään luomaan ja ylläpitämään vapaa, itsenäinen maa, joka on poliittisesti ja taloudellisesti tasapainoinen sekä elinkelpoinen. Uusissa itsenäisissä ja kehittymättömissä valtioissa on ensisijaisen tärkeää ymmärtää kumouksellisen liikehdinnän olevan vain yksi osa hallinnon kohtaamia haasteita, ja ettei sitä voi käsitellä muista ongelmista erikseen. Hallituksen voimavarat on kohdennettava säilyttämään hallituksen määräysvalta, laki ja järjestys koko maassa kansan suosion ja luottamuksen saavuttamiseksi. Kumouksellinen ja vastakumouksellinen sota on taistelua kansan hyväksynnästä, joten vastakumouksellisen sodankäynnin menestyksen edellytyksenä on kansakunnan vahva poliittinen tuki. Hallituksen on tehtävä kaikkensa kansan tuen ylläpitämiseksi tai saavuttamiseksi, mikä ei onnistu ilman oman hallinnon vahvistamista. Thompsonin mukaan vastakumouksellista sodankäyntiä ei pystytä tuloksellisesti toteuttamaan ilman tarkoituksenmukaista ja tehokasta hallituskoneistoa, ohjelmia ja projekteja. Turvallisuusjoukkojen ja siviilihallinnon on oltava riittävän vahvoja kyetäkseen suorittamaan niille määritellyt tavoitteet. Tehtävät on lisäksi pyrittävä hoitamaan mahdollisimman humanisti ja tehokkaasti. Vahvan hallinnon luominen konfliktialueella on vastakumouksellisen sodan kannalta vähintään yhtä tärkeä toimenpide kuin sotilasoperaatiot.⁵⁰

Toisen periaatteen mukaan valtaa pitävän hallituksen ja sen joukkojen noudatettava lakia. Lainvastaisesti toimiva hallitus menettää kansan luottamuksen eikä voi puolestaan olettaa kansan tottelevan lakia. Poikkeustilalain avulla lainsäädäntöä pystytään tiukentamaan ja muokkaamaan hallituksen toimien tehostamiseksi. Thompsonin mukaan uusia lakeja säädettäessä on syytä ottaa huomioon sääntelyn sopivuus tilanteeseen ja oikeudenmukaisuus. Lait, joita ei pystytä asianmukaisesti valvomaan tai jotka ovat epäoikeudenmukaisia tiettyä kansanryhmää kohtaan, heikentävät luottamusta hallitukseen eivätkä johda toivottuihin tuloksiin. Kansalaisten onkin koettava lait tarkoituksenmukaisiksi ja tasavertaisiksi kansanryhmästä riippumatta niin, ettei mikään ryhmä koe merkittävää eriarvoisuutta. Pitkällä tähtäimellä lainkuuliaisuus on tärkeä saavutus hallitukselle, koska sen avulla saadaan kaikki virkamiehet ja siviilitoimijat vastuuseen toimistaan. Lisäksi hallitus saadaan näyttämään syyttömien puolustajalta ja kumouksellinen osapuoli rikolliselta.⁵¹

⁴⁹ Thompson 1966, 50–58.

⁵⁰ Thompson 1966, 50–52; Land Operations Volume III - Counter Revolutionary Operations, Part 1 - Principles and General Aspects, 3, 41–42.

⁵¹ Thompson 1966, 52–55.

Kolmas periaate koskee hallinnon kaikkien toimijoiden yhteistä yleissuunnitelmaa ja toimintaa tilanteen ratkaisemiseksi. Periaate ei koske ainoastaan turvallisuus- ja sotilastoimintaa, vaan suunnitelman on pidettävä sisällään kaikki kumouksellisen toiminnan kannalta merkittävät poliittiset, sosiaaliset, taloudelliset ja hallinnolliset toimenpiteet. Suunnitelman on määriteltävä selvästi eri toimijoiden vastuualueet päällekkäisyyksien ja aukkojen välttämiseksi. Suunnitelman avulla on luotava perusteet sotilas- ja siviilitoimenpiteiden yhteistyölle pysyvien tuloksien saavuttamiseksi. Suunnitelmassa on myös määriteltävä toiminnan ja toimialueiden painopisteet resurssien tehokkaan kohdentamisen takia. Koska sotilasoperaatiot ovat tärkeä osa vastakumouksellista taistelua, niiden on toimittava osana kansallista suunnitelmaa. Sen on oltava joustava kyetäkseen käyttämään sen kumoukselliseen osapuoleen kohdistunutta vaikutusta hyödyksi. Puolustusellinen näkökulma vastakumouksellisessa sodassa, niin poliittisesti kuin sotilaallisesti, on hyödytöntä. Kapinallistaistelijat eivät ole vaarattomia vaikuttaessaan passiivisilta, vaan kapinallisten painostus väestöä kohtaan on silloin usein suurimmillaan.⁵²

Thompsonin neljännen periaatteen mukaan hallituksen painopisteen on oltava sissien kukittamisen sijaan hallituksen vastaisen poliittisen toiminnan päihittämisessä. Tämä on ensisijaisen tärkeää ennen tilanteen eskaloitumista kumoukselliseksi sodaksi, mutta myös sen aikana. Ellei kaupungeissa ja kylissä olevia poliittisesti kumouksellisia organisaatioita kyetä rikkomaan ja eliminoimaan, kumouksellisia sissejä ei pystytä voittamaan. Jos sissit pystytään eristämään väestöstä, niiden toiminnan edellytykset loppuvat. Poliittisten organisaatioiden eliminoimisessa tiedustelun merkitys on suuri organisaatioiden kannalta tärkeimpien solujen tunnistamiseksi. Poliittisten organisaatioiden toiminnan estämisellä sissijoukot pakotetaan ottamaan yhteyttä organisaatioihin ja näin altistumaan hallituksen joukkojen kannalta edulliseen ympäristöön. Epäonnistuessaan yhteydenpidossa organisaatioihin sissit menettävät otteen väestöstä ja ovat pakotettuja vetäytymään ja jakautumaan pienempiin osastoihin olemassaolostaan taistelemaan.⁵³

Viidennessä periaatteessa suojataan hallitukselle tärkeät tukialueet. Nämä toimenpiteet pitäisi aloittaa jo ennen varsinaista vastakumouksellista sodankäyntiä ja keskittää huomio etäisten alueiden turvallisuuteen ja talouteen. Mikäli suojaamisessa ei onnistuta, turvallisuutta parantavien toimenpiteiden pitäisi ensisijaisesti keskittyä maan kehittyneempään osaan, missä suurin osa väestöstä ja maalle elintärkeistä toiminnoista sijaitsevat. Lisäksi kehittyneempien alu-

⁵² Thompson 1966, 55; Land Operations Volume III - Counter Revolutionary Operations, Part 1 - Principles and General Aspects, 3, 41.

⁵³ Thompson 1966, 55–57; Land Operations Volume III - Counter Revolutionary Operations, Part 1 - Principles and General Aspects, 3, 43.

eiden turvaaminen ja kontrolloiminen mahdollistaa toimien menestyksekkään aloittamisen valaen uskoa omaan toimintaan. Tämä saattaa tarkoittaa kumouksellisen osapuolen toiminnan laajentumista ja vahvistumista syrjäisillä alueilla, joihin pystytään vaikuttamaan vasta, kun hallitukselle tärkeät kohteet ovat suojattu. Alueiden suojaamisella kuitenkin luodaan edellytykset oman toiminnan laajentamiselle kumouksellisen osapuolen alueiden valtaamiseksi.⁵⁴

Thompsonin periaatteissa välittyy selvästi poliittisen toimien merkityksen korostaminen konfliktien ratkaisemiseksi. Tutkijan näkemyksen mukaan länsimainen liberaali ajattelutapa oikeasta ja väärästä voidaan sovittaa vastakumoukselliseen sodankäyntiin. Tarkoituksena on tehokkaalla ja harkitulla voimankäytöllä sekä oikeudenmukaisella ja tuottavalla yhteistyöllä selviytyä konflikteista.⁵⁵

Brittien toiminta vastakumouksellisissa sodissa ei käytännössä kuitenkaan ole ollut niin hienotunteista ja oikeudenmukaista kuin periaatteista saattaisi ymmärtää. Sotilasyksiköt toimivat usein yhdessä paikallisten poliisijoukkojen ja kodinturvajoukkojen kanssa pakottaen väestön kannattamaan valtaa pitävää hallitusta ja lopettamaan tuen antamisen kapinallisille. Sotilaat sekä poliisit toimivat usein lain puitteissa, mutta lait olivat heidän sanelemia antaen laajan toimivallan hallituksen tahdon edistämiseksi. Sotilasviranomaiset eivät tarkoituksenmukaisesti nähneet juurikaan vaivaa tuomitakseen sotilaitansa rikoksista yksilöitä kohtaan. Sotilaiden kehittämä ja noudattama lakijärjestelmä ja ohjesääntö edisti huomattavasti edellä kuvatun tapaista toimintaa. Viranomaisten tyyli käsitellä sotilaiden ja poliisien väärinkäytöksiä tukee käsitystä siitä, että toiminta on ollut hiljaisesti hyväksyttyä.⁵⁶

2.3 Britannian asevoimien opit vastakumouksellisesta sodankäynnistä

Brittien vastakumouksellisen sodankäynnin juuret kehittyivät kokeilujen ja epäonnistumisien kautta yli kaksisataa vuotta kestäneellä kolonialistisella ajanjaksolla. Vastakumouksellisen sodankäynnin kehitys ei ole kuitenkaan aina ollut johdonmukaista ja suunniteltua. Vasta vuoden 1945 jälkeen Britannian armeija alkoi tallentaa kokemuksiaan doktriineihin.⁵⁷

Ison-Britannian menestys vastakumouksellisissa sodissa on seurausta siirtomaavallan historiallisesta perinnöstä, erityisesti 1900-luvun alun sotien kokemuksista Irlannista (1920–1922) ja

⁵⁴ Thompson 1966, 57–58.

⁵⁵ French 2011, 3.

⁵⁶ French, David: *Army, Empire, and Cold War. The British Army and Military Policy, 1945–1971*. Oxford University Press, Oxford & New York 2012, 127.

⁵⁷ Rigden, 207.

Brittiläisestä Intiasta (1919–1947). Ison-Britannian vastakumouksellisen sodankäynnin juuret ovat kuitenkin jo 1800-luvulla. Brittien tarve hallita siirtomaavaltioitaan pakotti maan vastaamaan monimuotoisiin haasteisiin. Niiden johdosta Britannian asevoimille on muodostunut 1900-luvulla yksilöllinen tapa kumouksellisesta toiminnasta aiheutuvien ongelmien ratkaisuun.⁵⁸

Siirtomaapolitiikka aiheutti lukuisia konflikteja, joihin Ison-Britannian armeija joutui jatkuvasti osallistumaan. Brittien vastakumouksellisessa sodankäynnissä käyttämistä metodeista yllättävän monet ovat peräisin kolonialistiselta aikakaudelta. Esimerkiksi brittien buurisodan⁵⁹ sissitoimintavaiheen aikana, vuosina 1900–1902, kehittyivät periaatteet, joiden mukaan sissit eristetään huollosta sekä tukijoista. Britit reagoivat vastustajansa suorittamiin *hit and run*-iskuihin eristämällä buurien emämaan yksityiskohtaisella puolustusjärjestelmällä, minkä jälkeen he systemaattisesti tuhosivat kapinallisten turvapaikkoja maatiloilla ja kotipaikoilla polttaen sadon ja erottaen perheet vihollistaistelijoiden. Kiinniotetut vastustajat pakotettiin työskentelemään brittien oppaina ja jäljestäjinä. Tällaiset käytännöt, joita esiintyi jo Amerikan itsenäisyysodassa (1775–1783) ja Intiassa läpi koko 1800-luvun, olivat osa normaaleja brittiläisiä vastatoimia siirtomaakapinoissa.⁶⁰

Kolonialistinen aikakausi jätti Ison-Britannian armeijalle ainutlaatuisen luonteen, ja siirtomaavallan loisto aika tuotti monia arvokkaita oppeja kehittyen ajan saatossa osaksi moderneja vastakumouksellisen sodankäynnin periaatteita ja doktriineja. Ensimmäinen ja ensisijainen periaate on asevoimien toimiminen siviiliohjauksen ja kontrolloinnin alaisuudessa. Siviiliohjauksen tärkeyttä vaalittiin koko kolonialistisen aikakauden vastakumouksellisissa sodissa. Toinen oppi on operaatiollinen ja poliittinen käytännöllisyys. Pitkät kommunikointiyhteydet sekä rajalliset miesvahvuudet ja resurssit pakottivat Britannian armeijan useasti turvautumaan kohdemaan väestön tukeen, paikallisiin poliittikkoihin ja saatavilla olevaan huoltojärjestelmään. Kolmas oppi on organisaation luontaisesti synnyttämä kokemusperäinen oppiminen. Eräs Britannian vastakumouksellisen sodankäynnin menestystekijöistä on ollut upseerien ja sotilaiden kyky soveltaa ja muuttaa toimintatapaa tilanteen, aiemmin opittujen mallien ja kokemusten mukaan. Neljäs oppi on peräisin historiallisesta vaatimuksesta palauttaa tarvittava vakaus mahdollisimman nopeasti häiritsemättä kansalaisia ja kansojen suhteita, jo pelkästään

⁵⁸ Rigden, 214.

⁵⁹ Buurisodat käytiin brittien ja pääosin hollantilaista alkuperää olevien buurien välillä Etelä-Afrikassa vuosina 1880–1902.

⁶⁰ Pimlott, John: *The British Army: the Dhofar Campaign, 1970–1975*. Teoksessa Beckett, Ian F.W. –Pimlott, John (ed.): *Armed Forces & Modern Counterinsurgency*. Croom Helm Ltd, London & Sydney, 1985, 16–17.

kaupankäynnin takia. Tämä piti vielä tehdä mahdollisimman vähäisin kuluin, mikä vaati kekseliäisyyttä ja sopeutuvuutta.⁶¹

Britannian armeija taisteli epätavanomaisia sotia kymmenessä eri maassa vuosien 1944 ja 1952 välillä. Ajanjakso oli tärkeä vastasissitoiminnan kehittymisen kannalta, koska sissien toimintatavat olivat samanaikaisesti muuttuneet. Sissit toimivat nyt enemmän pienissä, hyvin aseistautuneissa ryhmissä ja suorittivat suunnitelmallisia ja valmisteltuja *hit and run* -iskuja, väijytyksiä, ylläköitä, tarkka-ampujatoimintaa ja sabotaasia. Nämä toimet eivät kuitenkaan poissulkeneet toisinaan suoritettuja suuria operaatioita, jotka kohdistuivat heikkoon viholliseen. Sitä aikaisemmin sissit olivat tavallisesti laajentaneet pienien osastojen iskuja suuremmiksi yhteenotoiksi ja taisteluiksi. Heikommalla aseistuksella taistelleet sissit tekivät näin itsestään helpon kohteen viholliselle. Britit taistelivat jo ennen toista maailmansotaa muutamia epätavanomaisia sotia, mutta koska ne olivat armeijan näkökulmasta enemmänkin poikkeuksellisia epätavanomaisen sodankäynnin osalta, harva upseereista ymmärsi, että taktisia innovaatioita tarvitaan menestyäkseen tulevaisuudessa. Irlannin vastakumouksellisen sodan aikana vuosina 1919–1921, jotkut sotilaat kannattivat väestön uudelleenasettamista ja pienten osastojen käyttämisestä sissien tapaisesti. Niinpä joitain lyhytaikaisia kokeiluja tehtiin Irlannissa sekä Malabarilla vuonna 1921, mutta vasta Burman kapinan aikana, vuosina 1932 ja 1933, molempia näitä tapoja toteutettiin pidempiaikaisesti. Tästä kehityksestä huolimatta burmalaiset taistelivat perinteisten sissien tavoin, joten brittien oli helppo lyödä vihollinen. Näin ollen brittien ei tarvinnut tosissaan kyseenalaistaa toimintatapojaan. Sama toistui myös Palestiinan kapinan aikana vuosina 1936–1939.⁶²

Britannian armeijan vastasissitoiminnan strategia perustui kohdistettujen alueiden saarrostaamiseen. Strategia suosi suurilla joukoilla suoritettavia taktiikoita, kuten ajojahteja, joilla vihollinen pyrittiin ajamaan omista joukoista tai maantieteellisestä kohdasta muodostettuun pysäytyslinjaan. Armeija käytti myös jonkin operaatioalueen ylittäviä haravoiteja⁶³ tai linjassa etenevien miehen suorittamia etsintöjä. Lisäksi komppanian kokoisia (80–100 miestä) tai isompia yksiköitä lähetettiin havaittuja viholliskontakteja vastaan. Kohdatessaan pieniä viidakoissa tai vuoristoissa taistelevia sissijoukkoja armeija pystyi muodostamaan omista joukoista samanlaiseen toimintaan kykeneviä osastoja. Tällöin armeija lähetti pieniä, noin komppanian tai joukkueen (20–50 miestä) kokoisia osastoja, suorittamaan lyhytaikaisia tehtäviä. Brittiar-

⁶¹ Rigden, 215–216.

⁶² Jones, Tim: *The British Army and Counter-Guerrilla Warfare in Transition, 1944–1952*. Teoksessa Beckett, Ian (ed.): *Modern Counter-Insurgency*. Ashgate Publishing Limited, Hampshire, 2007, 139–140.

⁶³ Haravoinneilla tarkoitetaan sotilasjoukkojen (yleensä vähintään komppania) suorittamia alueen läpi eteneviä tarkastuksia, joilla pyritään varmistamaan alueen turvallisuus.

meija kuitenkin suosi laajamittaisia, suurien joukkojen suorittamia vastasissitoiminnan operaatioita. Britannian asevoimat eivät kuitenkaan olleet omaksuneet modernin vastasissitoiminnan käytäntöjä, kuten pitkäkestoisia pienien joukkojen aluepartiointeja ja tukikohdista suoritettavia väijytyksiä, joissa hyödynnetään kaikkea saatavilla olevaa tietoa.⁶⁴

Toisen maailmansodan aikana monet erikoisjoukot, kuten *Special Air Service* (SAS), käyttivät hyväkseen moderneja vastasissitoiminnan taktiikoita, kuten pitkäaikaisia partiointeja syvällä vihollisen selustassa. Kokemusten pohjalta syntyi keskustelua siitä, millaisia joukkoja armeija tarvitsee vastasissitoimintaan. Joukkojen olisi kyettävä toimimaan vihollisen syvyydessä yhteistyössä jalkaväen kanssa sekä toisen maailmansodan jälkeisenä aikana yhdessä siviilivoimien kanssa. Näiden joukkojen tärkein tehtävä olisi etsiä ja tuhota laittomia organisaatioita ja rikollisia kaikkein haastavimmissa maastoissa. Pian näiden keskustelun jälkeen Britannian sotaministeriö teki ainakin kaksi tutkimusta sissisodankäynnistä. Keskusteluissa ilmeni pienten joukkojen käyttöarvo vastasissioperaatioissa, mukaan lukien ”valesissien”⁶⁵ käytön.⁶⁶

Toisen maailmansodan lopputuloksena Britannian armeija oli onnistuneesti lyönyt niin sanotut perinteiset epätavanomaiset vastustajansa perinteisillä laajamittaisilla suurien joukkojen toiminnoilla eteläisessä Indokiinassa, Irakin Kurdistanissa ja Burmassa. Vaikka brittijoukot epäonnistuivat tuhoamaan moderneilla toimintatavoilla toimineet sissit Itä-Intiassa vuonna 1946, se ei ilmaissut armeijalle mitään muutoksen tarvetta toimintatapoihin. Kuitenkin ensimmäisen toisen maailmansodan jälkeisen vastakumouksellisen sodan alkaessa Palestiinassa vuonna 1945 Britannian perinteiset ”etsi ja pidätä” -linjat, ulkonaliikkumiskiellot ja kolonnien partioinnit osoittautuivat surullisen puutteellisiksi urbaanin terrorismin torjumisen ja modernin sissisodankäynnin kannalta.⁶⁷

Britit olivat saaneet vuoteen 1945 mennessä vastakumouksellisista sodista huomattavan määrän kokemusta, tarkoituksenmukaista sotilastaitoa ja joustavuutta. 1950- ja 1960-luvun aikana käydyt konfliktit muodostivat vakaan pohjan vastakumouksellisen sodankäynnin toimintamallin rakentamiselle. Toimintamallin peruslähtökohtana oli, että kaiken kumouksellisen toiminnan tavoitteena on saavuttaa poliittinen valta. Kapinalliset eivät pyri siihen suoralla sotilas-toiminnalla, koska kapinallisilta puuttuu usein kyky voittaa hallituksen joukot avoimessa taistelussa. Tavoitteen saavuttamiseksi suoritetaan asteittainen hallituksenvastainen toiminnan

⁶⁴ Jones, 140–141.

⁶⁵ Valesisseillä tarkoitetaan joko kapinallisista käännytettyjä tai Britannian asevoimien henkilöitä, mitkä toimivat soluttautuneena sissijoukkoihin peitetehtävissä.

⁶⁶ Jones, 141–142.

⁶⁷ Jones, 143.

prosessi, jossa suostutellaan tai pakotetaan väestö kannattamaan kumouksellista aatetta tai ainakin saamaan sen kannatus hallitukselta pois. Toimintamallissa hallituksen vastatoimien pitäisi siis heijastua uhkaan eli poliittisiin toimiin ja estää kapinallisia saavuttamasta suosiota. Nämä toimet ovat tärkeämpiä kuin sotilastoiminta sissejä vastaan. Koska uhka on poliittinen, pitkäaikaisen ratkaisunkin on oltava poliittinen. Turvallisuusjoukkojen tehtävänä on luoda ilmapiiri, jossa sissien hyökkäykset eivät horjuta laillista hallitusta. Tämä on mahdotonta, mikäli turvallisuusjoukot eivät ole tottuneet toimintaa ohjaavaan poliittiseen kontrollointiin.⁶⁸

Yksi brittiläisten ensimmäisistä teoista vastakumouksellisissa sodissa on ollut poikkeustilalain täytäntöönpano poliitikkojen toimesta antaen enemmän mahdollisuuksia väestön kontrollointiin. Lisäksi poliittinen ja sotilaallinen päätöksenteko on pyritty yhdistämään. Toisinaan se on keskitetty yhden henkilön johtoon, kuten Malajalla, mutta useammassa konfliktissa on muodostettu erityinen komitea erikseen hyväksytyistä edustajista. Komiteoita on laajennettu kattamaan myös alemmat alueelliset tasot, aina jopa kylien tasolle asti. Siten komiteat kykenevät koordinoimaan siviili- ja sotilastoimia kaikilla tasoilla.⁶⁹

Koordinoinnista ei kuitenkaan ole apua ilman yksityiskohtaista tietoisuutta uhkasta. Komiteoiden oletetaan kokoavan ja keräävän tiedustelutietoa kaikesta kumouksellisesta toiminnasta. Hallituksen tasolla tämä johtaa lähes poikkeuksetta keskitetyn tiedusteluyksikön perustamiseen. Paikalliset poliisivoimat ovat yleensä tärkein tiedonlähde, koska niillä on paikallistietämystä maasta, kontakteja kansalaisiin ja ne pystyvät tarkkailemaan väestöä ruohonjuuritason tasolta. Toisaalta poliisivoimien heikkous on usein ollut yksi kumouksellisen toiminnan kehittymistä edesauttavista tekijöistä, joten poliisien käyttäminen luotettavana tiedonlähteenä on silloin kyseenalaista. Britit ovat näissä tapauksissa tehneet uudistuksia poliisivoimissa värvämällä avukseen kokenutta henkilöstöä, joka on ottanut poliisivoimien uudistamisen johdettavakseen.⁷⁰

Edellä mainitut asiat tarjoavat hallitukselle jalansijan kumouksellisen toiminnan estämiseksi ja kapinallisten eristämiseksi väestöstä, mikä on brittiläisessä vastasisitoiminnassa ensisijainen tehtävä. Kaikilla kapinallisilla on aina ydinsanomansa, joko jokin todellinen tai keksitty epäkohta, jota levitetään tuen saavuttamiseksi. Jos tämä kyetään havaitsemaan ja hallitus pystyy korjaamaan tilanteen, väestö todennäköisesti siirtyy kannattamaan hallitusta. Joskus ratkaisu voi olla niinkin radikaali kuin itsenäisyyden lupaaminen, kuten esimerkiksi Malajian ja

---

⁶⁸ Pimlott, 19–20.

⁶⁹ Pimlott, 20.

⁷⁰ Pimlott, 20–21.

Kenian tapauksissa. Muita lievempiä keinoja voivat olla esimerkiksi köyhillä alueilla veden, ruuan, terveydenhuollon ja koulutuksen järjestelyt. Väestö havaitsee nopeasti hallituksen kyvyn tarjota enemmän kuin kapinalliset ja siirtyy tukemaan hallitusta. Vastakumouksellisen osapuolen on annettava kansalle selkeä syy hallituksen tukemiseen.⁷¹

Lopettaessaan kapinallisten tukemisen väestön on oltava varma, että se saa kunnollisen suojan sissien hyökkäyksiä vastaan. Ne voidaan estää asettamalla sotilas- tai poliisivoimia uhanalaisille alueille. Briteillä ei ole ollut kykyä miehittää kaikkia tarpeellisia paikkoja sotilasjoukoilla henkilöstöpulan ja laajojen toiminta-alueiden takia. Britit ovat ratkaisseet ongelman paikallisten resurssien hyödyntämisellä: kouluttamalla joko sotilasjoukkoja tai kodinturvajoukkoja paikallisesta väestöstä. Jotta tämä onnistuisi, ihmisten on tunnettava suojelevansa jotain sen arvoista.⁷²

2.4 Britannian armeija toisen maailmansodan jälkeen

Vuonna 1945 brittiläiset joukot olivat levittäytyneet ympäri maailmaa laajemmin kuin koskaan aikaisemmin. Vaikutusvalta ei johtunut ainoastaan siirtomaiden tukikohdista, vaan oli tulosta Saksan ja Japanin kukistamisesta. Kolmen miljoonan miehen armeija oli taistellut toisessa maailmansodassa ympäri maapalloa Akselivaltioita vastaan. Sodan päätyttyä asevoimien kokoa oli huomattavasti pienennettävä. Vakituiset rykmentit lakkautettiin ja jäljelle jääneet supistettiin pataljooniksi. Sodan aikana oli muodostettu uusia joukkoja, kuten Laskuvarjorykmentti, joka perustettiin vuonna 1942. Se oli kasvanut 17 pataljoonan kokoiseksi vuoteen 1945 mennessä, mutta supistettu kolmeen pataljoonaan ja yhteen erilliseen komppaniaan vuoteen 1947 mennessä. Intian armeijan Gurkha-rykmentistä oli muodostettu kahdeksan Gurkha-pataljoonaa. Gurkhille annettiin mahdollisuus jatkaa Britannian asevoimien palveluksessa tai liittyä uuteen vastaisenäistyneen Intian armeijaan. Briteille jäi mahdollisuus muodostaa Gurkha-prikaati, vaikka useimmat päättivät liittyä Intian armeijaan. Kolmas uusi elementti oli *Royal Marine Commandot*, joka perustettiin vuonna 1940 alun perin maavoimien alaisuuteen. Välittömästi toisen maailmansodan jälkeen Britannian asevoimissa oli jäljellä 77 jalkaväkipataljoonaa. Tähän lukuun ei sisälly Gurkhat eikä *Royal Marine Commandot*. *Royal Armoured Corps* sisälsi noin 30 rykmenttiä, *Royal Artillery* 69 rykmenttiä ja *Royal Engineers* 23 ryk-

---

⁷¹ Pimlott, 21–22.

⁷² Pimlott, 22.

menttiä. Vaikka miesmäärä oli huomattavasti pienentynyt kolmesta miljoonasta, niin asevoimat oli silti brittien standardien mukaan suuri.⁷³

Toisen maailmansodan jälkeistä Britannian armeijaa ei ollut suunniteltu taistelemaan vastakumouksellisia sotia siirtomaissaan, vaan sen päätehtävänä oli estää Neuvostoliiton hyökkäys valmistautumalla konventionaaliseen sodankäyntiin Länsi-Euroopassa. Vuonna 1951 Britannian asevoimien 429 000 sotilaasta 244 000 oli sijoitettu Britanniaan, 63 000 Länsi-Saksaan ja ainoastaan 45 000 sotilasta Suezin kanaalin alueelle sekä 35 000 Malajalle. Yleisen asevelvollisuuden loppuminen ja vakinaisen armeijan perustaminen ei olennaisesti muuttanut tätä suhdetta. Asevoimissa palveli lokakuussa 1963 171 000 sotilasta, joista 80 000 oli sijoitettu Britanniaan, 51 000 Länsi-Saksaan ja vain 6 000 sotilasta oli Adenissa sekä 14 000 Kaakoidässä.⁷⁴

Vuonna 1957 Britannian puolustusministeri Duncan Sandys päätti, että perustettavassa vakituksessa armeijassa keskeisiä osia tulevat olemaan Britannian alueelle perustettavat strategiset reservit, jotka kyettäisiin siirtämään ilma- ja merikuljetuksilla ongelma-alueille. Vakituksessa armeijassa ei ollut tarpeeksi sotilaita tuki- ja hallintotehtäviin, joten reservi jaettiin kahteen tasoon. Ensimmäinen taso, joka sisälsi kaksi jalkaväkiprikaatia ja laskuvarjoprikaatin (kaikkien yksiköiden ollessa vajaavahvuisia), oli suunniteltu kiireellisiin ulkomaan operaatioihin. Jokainen prikaati oli ilmakuljetettavissa ja sisälsi hallinnolliset yksiköt. Varusteet, joita ei kyetty kuljettamaan ilmaitse, oli säilytetty ulkomaille varastoihin lähelle mahdollisia operaatioalueita. Toinen taso sisälsi vajaavahvuisen panssariprikaatin ja kaksi jalkaväkiprikaatia, jotka oli suunniteltu taistelemaan paikallisia ja globaaleja (ydin-)sotia. Koska toiselta tasolta puuttuivat kaikki hallintoyksiköt, sitä ei pystytty lähettämään ulkomaille ilman vakituksessa armeijan reservien mobilisointia.⁷⁵

Kokeilu strategisen reservin jakamisesta kahteen tasoon oli lyhytaikainen. Vuonna 1958 strateginen reservi oli melkein kokonaisuudessaan komennettu ulkomaille eri operaatioihin, kuten Keniaan, Adeniin, Kyprokselle ja Jordaniaan. Usein vielä sellaisiin operaatioihin, joihin joukot eivät olleet valmistautuneet eivätkä harjoitelleet. Yksiköt, jotka olivat kuvitelleet saavansa kolme kuukautta aikaa erikoistumiseen ja valmistautumiseen ennen lähtöä operaatioihin, lähetettiin kolmen päivän varoitusajalla. Saadakseen yksiköt määrävahvuisiksi sotilaita lähetettiin eri osastojen välillä, joten monet joutuivat toimimaan vieraassa ympäristössä. Eräs

⁷³ Dewar, Michael: *Brush Fire Wars. Minor Campaigns of the British Army since 1945*. St. Martin's Press New York, Robert Hale Limited, London 1984, 13–15.

⁷⁴ French 2011, 33–34.

⁷⁵ French 2011, 34–35.

Kyprokselle lähetetty prikaati ei ollut vuoteen tehnyt komppaniatason harjoittelua. Toinen prikaati oli taas hajotettu, ja sen pataljoonat toimivat eri prikaatin komentajien alaisuudessa. Britit oppivat periaatteen reservien sijoittamisesta yhden komentajan alaisuuteen. Yksiköiden oli harjoiteltava ja valmistauduttava sekä sisäisen turvallisuuden operaatioihin että paikallisiin sotiin. Tästä eteenpäin jokaisen joukon oli harjaannuttava molempiin tehtäviin.⁷⁶

Koska britit eivät kyenneet sijoittamaan kuin pienen joukon omasta miesvahvuudestaan vastakumouksellisiin sodankäynnin operaatioihin, heidän oli värvättävä miesvoimaa muualta. Vuosien 1950–1957 välillä keskimäärin noin 10–15 prosenttia sotilaista oli värvätty siirtomaista. He palvelivat vakinaisissa siirtomaarykmenteissä. Keniassa, Malaijalla sekä Borneosassa noin puolet brittien joukkojen vahvuudesta muodostui siirtomaista värvätyistä henkilöistä. Värväämisellä oli kaksi tavoitetta: Värvättyjen joukkojen mahdolliset tappiot eivät vaikuttaneet Britannian kansalaisiin yhtä vahvasti kuin mahdolliset brittiläisten tappiot. Toiseksi ne olivat halvempia ylläpitää. Vuonna 1949 arvioitiin kahden siirtomaasta värvätyn sotilaan tulevan yhtä kalliiksi kuin yhden brittiläisen sotilaan. Siirtomaa-armeijat eivät kuitenkaan olleet ensisijainen ratkaisu, koska niistä aiheutuneet kulut, johtamisen ongelmallisuus ja poliittinen erimielisyys oli vaikeasti ratkaistavissa. Näin ollen raha ja brittiläisten upseerien puute rajoittivat värvättyjen joukkojen lukumäärää. Usein myös poliittiset asiat vaikeuttivat joukkojen värväämistä siirtomaista.⁷⁷

2.5 Ohjesäännön määrittelemät käyttöperiaatteet joukoille

Brittien viimeisimmät vastakumouksellista sodankäyntiä käsittelevät ohjesäännöt ennen Malaijan konfliktin alkamista vuonna 1948 olivat vuonna 1923 julkaistu *Duties in Aid of the Civil Power* sekä vuonna 1934 ilmestynyt *Imperial Policing*. Vuonna 1949 *Imperial Policing* ja *Duties in Aid of the Civil Power* yhdistettiin yhdeksi kokonaisuudeksi, joka käsitteli sisäisen turvallisuuden ylläpitämistä Britannian siirtomaissa. Kahdeksan seuraavan vuoden aikana Britannian vastakumouksellisen sodankäynnin opeissa otettiin merkittäviä askeleita Malaijalla käydyn sodan johdosta. Sodan tapahtumilla oli suuri merkitys Britannian asevoimille taktiikan, koulutuksen, sotataidon ja doktriinin suhteen.⁷⁸

Vuonna 1952 Britannia julkaisi turvallisuusjoukkojensa kouluttamiseen *The Conduct of Anti-Terrorist Operations in Malaya* -käsikirjan. Tämä muutamassa viikossa kirjoitettu käsikirja

---

⁷⁶ French 2011, 35–36.

⁷⁷ French 2011, 36–39.

⁷⁸ Alderson, 103–105.

sai ohjesäännön aseman olematta sitä varsinaisesti. *The Conduct of Anti-Terrorist Operations in Malaya* (ATOM) tarjosi seikkaperäiset ohjeet tiedustelusta, siviiliyhteistyöstä, poliisin ja armeijan toiminnasta sekä viidakotaktiikoista. Tiivistäen voidaan todeta, että se käsitteli asioita, joissa oli ollut konfliktin alussa huomattavia puutteita. ATOM oli kirjoitettu viidakkosodankäynnin kurssilla annettavan koulutuksen perusteella, jonka kaikki joukot suorittivat saapuessaan Malaijalle. Ohjesääntö siis perustui käytännössä tehtyihin toimenpiteisiin. ATOM otettiin käyttöön Malaijalla välittömästi ilmestymisensä jälkeen. Sen pohjata kirjoitettu *Handbook on Anti-Mau Mau Operations*, jossa ei ollut juuri eroavaisuuksia, otettiin käyttöön Keniassa keväällä 1953.⁷⁹ Käytän tutkielmassa käyttöperiaatteiden tarkasteluun ATOM-käsikirjaa, koska se on laadittu Malaijalla annetun koulutuksen ja käytännön toimien perusteella ja ollut ohjaavana ohjesääntönä molemmissa konflikteissa. Vuonna 1969 ilmestynyt *Land Operations Volume III - Counter Revolutionary Operations* oli ensimmäinen Malaijan ja Kenian sodan jälkeen julkaistu vastakumouksellista sodankäyntiä varten laadittu ohjesääntö. Ohjesääntö on laadittu pitkälti 1950- ja 1960-luvulla saatujen kokemusten pohjalta, minkä johdosta sitä on käytetty tässä tutkielmassa turvallisuusjoukkojen käyttöperiaatteiden hahmottamisen apuna.

ATOM-käsikirjan mukaan turvallisuusjoukkojen tärkein tehtävä oli kapinallisten täydellinen eristäminen väestöstä, minkä avulla estettiin kapinallisilta resurssien ja tukialueiden hankkiminen. Eristämiseen pyrittiin lähtökohtaisesti asuttujen alueiden aktiivisella valvonnalla, sillä alueet tarjosivat kapinallisille mahdollisuuden resurssien kasvattamiseen. Asutut alueet olivat myös valtiontalouden kannalta merkittäviä. Vähitellen toimintaan lisättäisiin hyökkäyksellisiä operaatioita kylien ulkopuolelle tavoitteena eristyksen laajentaminen. Viimeiseksi syrjäalueille pakotetut kapinalliset eliminoidaisiin erikoisoperaatioilla, joiden tavoitteena on eristää kapinalliset alkuasukkaista ja paikantaa sekä tuhota sissien johtamispaikat, asevarastot ja viljelykset.⁸⁰

ATOM-käsikirja määritteli selkeät roolit eri joukoille. Maavoimien ensisijainen rooli on etsiä ja tuhota viidakossa ja sen laitamilla olevat kapinallistaistelijat. Maavoimien on kyettävä jatkuvasti häiritsemään sissien toimintaa sekä heidän yhteyksiä ja yhteydenpitoa tukijoihin. Maavoimien toissijaisena roolina on toimia kansallisen poliisin tukena auttaen muun muassa elin-

⁷⁹ Alderson, 107–108; Percoc, David A.: *British Counter-Insurgency in Kenya, 1952–56: Extension of Internal Security Policy or Prelude to Decolonisation*. Teoksessa Beckett, Ian (ed.): *Modern Counter-Insurgency*. Ashgate Publishing Limited, Hampshire, 2007, 265.

⁸⁰ *The Conduct of Anti-Terrorist Operations in Malaya*. 3rd edition, Special Forces School, United States Army Institute for Military Assistance, Fort Bragg, 1958, luku III, 4–5.

tarvikekontrolloinnin ja ulkonaliikkumiskiellon valvonnassa asutuilla alueilla.⁸¹ Maavoimissa korostui erityisesti jalkaväen rooli sen monipuolisuuden ja liikkuvuuden johdosta, mikä teki siitä vastakumouksellisessa sodankäynnissä käyttökelpoisen toimijan. Jalkaväen tehtävät voivat vaihdella siviiliviranomaisten avustamisesta sodankäyntiin organisoituja, hyvin varustettuja ja vakituisia joukkoja vastaan. Pataljoonan on vastakumouksellisessa sodankäynnissä valmis-
 tauduttava ja kyettävä taistelemaan pienemmällä tuella kuin konventionaalisessa sodankäynnissä. Sen on oltava ilmakuljetuskykyinen ja kyettävä operoimaan pitkiä aikoja vaikeassa maastossa ja hankalissa ilmasto-olosuhteissa kuljettaen mukanaan välittömästi tarvitsemansa materiaalin. Pataljoonalla on myös oltava kyky toimia ilman moottorikuljetuksia ja suorittaa operaatioita kaikista haastavimmissa olosuhteissa. Jalkaväkipataljoonan on kyettävä toimimaan vastakumouksellisissa sodissa kaikissa kuvitelluissa rooleissa ilman muutoksien sen perusolemuksen.⁸²

Brittien siirto- ja kansainyhteisön maissa poliisivoimat olivat organisoitu yhtenäisesti ja toimivat sisäministeriön alaisuudessa. Poliisivoimien organisaatio muodostui vakituisesta poliisista, määräaikaisesta henkilökunnasta sekä poliisin vapaaehtoisesta reservistä (poikkeustilan aikana). Vakituinen poliisi koostui tavallisista poliiseista, rikostutkintaosastosta, *Special Branchista* (SB), *Police Field Forcesta* (puolisotilaallinen osasto, joka toimii sotilasyksiköjen tapaan) sekä *Marine Policesta* (vastaavat merivartioinnista, satamien turvaamisesta ja maahanmuutosta). Poliisivoimien rooli vastakumouksellisessa sodassa vaihtelee ja on riippuvainen joukon suorituskyvystä ja uskottavuudesta.⁸³

ATOM määritteli poliisivoimien tehtäviksi lain ja järjestyksen ylläpidon, yleisen rauhan säilyttämisen, rikollisuuden ehkäisemisen ja estämisen, rikollisten pidättämisen, ihmishenkien ja omaisuuden suojaamisen, sisäisen turvallisuuden ja hallitusta uhkaavien toimenpiteiden kannalta oleellisen tiedon keräämisen ja konfliktin vaatimien puolisolitaallisten tehtävien suorittamisen.⁸⁴

Vastakumouksellisen sodankäynnin operaatioiden tärkeimpänä periaatteena pidettiin asevoimien siviiliohjausta asevoimien toimiessa siviilihallinnon tukena. Tämä on tärkeää muistaa, kun tarkastellaan poliisin ja armeijan suhdetta. Turvallisuusjoukkojen suorittaessa operaatioita poliisi oli edelleen velvollinen varmistamaan sivullisten turvallisuuden. Yleisesti ottaen kaikki

⁸¹ The Conduct of Anti-Terrorist Operations in Malaya, 11.

⁸² Land Operations Volume III - Counter Revolutionary Operations, Part 1- Principles and General Aspects, 53.

⁸³ Land Operations Volume III - Counter Revolutionary Operations, Part 1- Principles and General Aspects, 51, 53.

⁸⁴ The Conduct of Anti-Terrorist Operations in Malaya, luku III, 8.

operaatiot pitäisi siten sovittaa yhteen sotilas- ja poliisiviranomaisten kesken. Poliisin oli tarkistettava alueet siviiliväestön osalta kaikissa tapauksissa, elleivät turvallisuusjoukot olleet suorassa kontaktissa vihollisten kanssa. Vaikka operaation johto monilla alueilla annettiin asevoimille, poliisin vastuulla oli silti varmistaa, että lainvastaista toimintaa ei tapahtunut turvallisuusjoukkojen toiminnan tuloksena.⁸⁵

Erikoisjoukoilla nähtiin olevan erityisen tärkeä rooli vastakumouksellisessa sodankäynnissä. Erikoisjoukkoihin lukeutuivat *Royal Marine Commandot* (RMC), laskuvarjojoukot, *Special Air Service* (SAS) sekä paikallisesti muodostetut joukot, joita voitiin käyttää tuki- tai täydennystehtävissä.⁸⁶ Varsinkin SAS:n joukkoja pidettiin erityisen sopivina vastakumouksellisen sodankäynnin operaatioihin koulutuksen ja varustuksen puolesta. Pienet ryhmät voitiin pudottaa laskuvarjoilla vihollisen hallitsemalle alueelle tai vihollisen selustaan. Erikoisjoukkojen tehtäviksi vastakumouksellisen sodankäynnin operaatioissa määritettiin muun muassa tietojen kerääminen kapinallisten sijainnista ja liikkeistä, ylläköiden järjestäminen, kapinallisryhmitymien häiritseminen, soluttautumistehtävät sekä sabotaasin, salamurhien ja tuhoamistoiminta kapinallisten hallussa pitämällä alueella.⁸⁷

ATOM määritteli myös kodinturvajoukoille selkeät tehtävät. Kodinturvajoukot nähtiin läheisenä linkkinä väestön ja hallituksen välillä taistelussa kapinallisia vastaan. Kodinturvajoukkojen yksi tärkeimmistä tehtävistä oli yhteistoiminta muiden turvallisuusjoukkojen kanssa välittämällä tietoja sissien liikkeistä sekä estämällä sissien elintarvikkeiden hankkimisen omalta vastuualueelta. Lisäksi kodinturvajoukkoja voitiin käyttää paikallistuntemuksensa ansiosta turvallisuusjoukkojen opastamisessa hyökkäyksellisissä operaatioissa. Kodinturvajoukkojen muiksi tehtäviksi vastakumouksellisen sodankäynnin konflikteissa määritettiin turvallisuuden lisääminen suojaamalla koteja sekä lähialueita ja estämällä sissien tunkeutumisen alueelle. Kodinturvallisuusjoukot jaettiin tehtävien mukaan kylissä toimiviin osastoihin tai operatiivisiin osastoihin. Kylissä toimivat osastot vastasivat omien kyliensä turvallisuudesta. Operatiiviset kodinturvajoukot suorittivat tehtäviä yhdessä turvallisuusjoukkojen kanssa sekä vastasivat uudelleenasetuksen turvallisuudesta.⁸⁸

Vastakumouksellisessa sodankäynnissä tykistön käyttö on suunniteltava erityisen huolellisesti, jotta siitä saadaan paras mahdollinen hyöty. Tykistön käyttäminen joukkojen tulitukeen on joustavampaa kuin ilma-aseen käyttäminen, ja sillä saavutetaan ilma-aseeseen verrattuna mo-

⁸⁵ The Conduct of Anti-Terrorist Operations in Malaya, luku III, 10.

⁸⁶ Land Operations Volume III - Counter Revolutionary Operations, Part 1- Principles and General Aspects, 59.

⁸⁷ Land Operations Volume III - Counter Revolutionary Operations, Part 1- Principles and General Aspects, 60.

⁸⁸ The Conduct of Anti-Terrorist Operations in Malaya, luku III, 15–16.

nia etuja, kuten lyhemmät viestiyhteydet, yllätyksellisyys sekä parempi osumatarkkuus.⁸⁹ Tykistön käyttö on kuitenkin usein haastavaa vähäisten teiden, olemattomien tuliasemien, suojan puutteen ja ylläköön uhan takia. Kuitenkin tarve asevaikutuksen kantaman saavuttamiselle ja vastatykistötullelle tekevät raskaat tykit korvaamattomiksi. Tykistörykmentin on kyettävä toimimaan itsenäisinä pattereina tai joissain erityistapauksissa jopa yksittäisinä tykkeinä. Tykistörykmentin tuli on aina mahdollisuuksien mukaan kuitenkin keskitettävä, jotta saadaan mahdollisimman suuri tulivaikutus pitkällä kantamalla. Tykistön hajauttaminen jaoksittain tai pienemmiksi joukoiksi heikentää sen käyttöä ja suurentaa ammuskulutusta. Tykkien käyttö massamaisesti aiheuttaa suurta tuhoa vastustajassa, ja sillä on suuri merkitys sissien moraaliin. Lisäksi näin saavutetaan suurempi alueellinen tulivaikutus.⁹⁰

Tykistön tehtävänä on ensisijaisesti jalkaväen tukeminen erilaisilla tulitehtävillä. Tiheässä metsässä tykistön tulta voidaan käyttää sissien ajamiseen järjestettyihin väijytyksiin, ja häirintätulella kyetään pitämään sissit jatkuvasti liikkeellä. Häirintätulta on pyrittävä käyttämään jalkaväen operaatioiden yhteydessä, jotta siitä kyetään saavuttamaan suurin hyöty. Yhtälailta tykistön tulta voidaan käyttää liikkeen estämiseen ampuen sulkutulta mahdollisille pakenemisreiteille. Harhauttavalla tulenkäytöllä pystytään jalkaväen operaatioiden yhteydessä peittämään todellinen operaatioalue. Myös yksittäisten kohteiden tuhoaminen tykistöntulella on mahdollista.⁹¹

Tykistön arvoa oman joukon voiman näyttämisessä ei pidä aliarvioida. Tykkien sijoittaminen asutuille alueille ja tulitoiminta väestön nähden voi vaikuttaa suuresti siviilien moraaliin. Se voi myös toimia varoittavana esimerkkinä seuraamuksista sissien mahdollisille tukijoille.⁹²

---

⁸⁹ The Conduct of Anti-Terrorist Operations in Malaya, luku XVIII, 1–2.

⁹⁰ Land Operations Volume III - Counter Revolutionary Operations, Part 1- Principles and General Aspects, 55.

⁹¹ The Conduct of Anti-Terrorist Operations in Malaya, luku XVIII, 3–4.

⁹² The Conduct of Anti-Terrorist Operations in Malaya, luku XVIII, 4.

3 VASTAKUMOUKSELLINEN SODANKÄYNTI MALAIJALLA 1948–1960

Ison-Britannian ensimmäinen II maailmansodan jälkeinen vastakumouksellisen sodankäynnin konflikti käytiin vuosina 1948–1960 Malaijalla. Sitä pidetään ensimmäisenä modernina vastakumouksellisena sotana. Brittien Malaijalla käyttämistä metodeista muodostui toimintamalli, jota he käyttivät lähes kaikissa sen jälkeen puhjenneissa vastakumouksellisissa sodissa.⁹³ Malaijan sota tunnetaan erityisen hyvin siitä, miten koko hallitusjärjestelmä valjastettiin taisteluun kumouksellista osapuolta vastaan. Tässä kappaleessa tarkastellaan konfliktin taustoja sekä Britannian turvallisuusjoukkojen käyttöperiaatteita ja niiden kehittymistä Malaijalla.

3.1 Malaija

Malaijan sodan alkulähteenä toimi Malaijan kommunistipuolue (*Malayan Communist Party*, MCP), joka koostui kiinalaista alkuperää olevasta väestöosasta. Sen ydinjoukko muodostui sadoista tuhansista kiinalaisista maahanmuuttajista, jotka olivat saapuneet eurooppalaisten siirtomaihin työn perässä. Ennen toista maailmansotaa puolue oli perustanut kouluja kiinalaisille sekä tarjonnut työvoimaa tinakaivoksille ja kumin tuotantotiloille. Kun japanilaiset joukot toisen maailmansodan aikana miehittivät Malaijan ja valtasivat Singaporen, kommunistinen puolue oli ainoa organisoitu maanalainen liike ja muodosti japanilaismiehityksen vastarinnan ytimen. Toisen maailmansodan aikana ja sen jälkeen puolue käytti hyväkseen japanilaisten invaasion synnyttämää nationalistista oppositiota lisätäkseen tukeaan kiinalaisyhteisöitä.⁹⁴

Vuonna 1940 MCP alkoi julkisesti tukea brittiläisten politiikkaa. Vastavuoroisesti Britannian hallitus laillisti MCP:n aseman. Todistaakseen hyvää tarkoitustaan Britannian hallitus myös vapautti useita MCP:n poliittisia vankeja. Japanilaiset miehittivät Malaijan vuonna 1941, ja MCP aloitti taistelun miehittäjiä vastaan. MCP pyrki saamaan brittiläisiltä tukea japanilaisia vastaan käytyyn taisteluun. Brittiläiset aloittivat tukemisen kuitenkin vasta vuonna 1944 Liberator-pommittajien saapuessa alueelle, mikä lisäsi samalla brittien huoltotarvikkeiden kuljetuskykyä vastarintataistelijoille. Britit olivat kuitenkin jossain määrin epäileväisiä uutta liittolaista kohtaan ja rajoittivat esimerkiksi konekivääreiden ja radioiden määrää huoltopodotuk-

⁹³ Shepard, David H.A.: *The British Experience in Counterinsurgency*. Teoksessa Hayden, H.T.: *Shadow War, Special Operations and Low Intensity Conflict*. Pacific Aero Press, Vista California, 1992, 173.

⁹⁴ Thompson, Sir Robert: *War in Peace; An Analysis of Warfare since 1945*. Orbis Publishing, London, 1981, 81.

sisä. Vuoden 1945 puolivälissä sota loppui japanilaisten antautumiseen, ja palatessaan Malaijalle britit huomasivat monien alueiden olevan MCP:n hallinnassa. Britit käynnistivät neuvottelut MCP:n kanssa saadakseen takaisin huoltopudotuksen jakamansa aseet. Kuitenkin paljon aseita, räjähteitä ja sytyttimiä jäi MCP:n ja sen sotilaallisen siiven *Malayan People's Anti-Japanese Army* (MPAJA) haltuun.⁹⁵ Chin Peng, josta tuli MCP:n johtaja vuonna 1947, oli useassa yhteydessä jo sodan aikana maininnut, että puolueen todellinen tavoite on Brittien siirtomaahallinnon kaatamisessa ja kommunistisen valtion perustamisessa. Toisen maailmansodan päättymisen jälkeen MCP aloitti toimet päästääkseen tavoitteeseensa.⁹⁶

Malaijan kantaväestö muodostui useista etnisistä ryhmistä; 2 600 000 malaijista, 2 000 000 kiinalaisesta, 578 000 intialaisesta ja 12 000 britistä. Malaijan tuotanto perustui 1,2 miljoonan hehtaarin kumiplantaaseihin, noin 700 tinakaivokseen sekä riisin viljelyyn. Suurin osa tuotannosta sijaitsi maan länsirannikon kaistaleella, joka oli itäosia kehittyneempää aluetta. Myös väestöstä suurin osaa asuu maan länsirannikolla, jossa sijaitsevat myös Malaijan suurimmat kaupungit (pääkaupunki Kuala Lumpur noin 176 000 ihmistä ja Penang noin 189 000 ihmistä).⁹⁷ Operaatioalue kattoi koko Malaijan niemimaan, joka on kooltaan noin 138 000 neliökilometriä.⁹⁸

Malaijan maasto oli sissisodankäynnille otollista. Noin 80 prosenttia alueesta on niin tiheän sademetsän peittämää, ettei edes aurinko sitä läpäise. Hämärässä aluskasvillisuudessa bambujen seassa pystyy liikkumaan vain alle 200 metriä tunnissa.⁹⁹ Liikkuminen oli kunnolla mahdollista ainoastaan valmiita polkuja pitkin, ja sissileirit oli helppo kätkeä viidakon antaman suojan turvaan. Malaijan niemimaata halkoo kaksi yli 2 000 metriin kohoavaa vaikeakulkuista vuoristoa. Pääkulkuyhteydet kulkivat länsirannikkoa pitkin sekä vuorijonojen välissä, mikä teki ylläköiden järjestämisen helpoksi melkein missä tahansa.¹⁰⁰ Keskimääräinen lämpötila Malaijalla on noin 32 celsiusastetta eikä lämpötila juuri vuoden aikana vaihteile. Ilmasto on usein työntä sekä kosteaa. Sateet ovat rankkoja, ja ilma saattaa vaihtua nopeasti auringonpaisteesta sateiseksi.¹⁰¹

⁹⁵ Botree, James R.: Information Operations During the Malayan Emergency. Naval Postgraduate School, Monterey CA, June, 2006. WWW-dokumentiksi toimittanut Dtic.mil. <<http://www.dtic.mil/dtic/tr/fulltext/u2/a451360.pdf>>, 11.2.2014, 11–13.

⁹⁶ Hickey, Pennell J.: Counterinsurgency Operations in Malaya, 1948–1960: The Role of Regular Forces. Army War College, Carlisle Barracks, Pennsylvania, February, 1971. WWW-dokumentiksi toimittanut Dtic.mil. <<http://www.dtic.mil/dtic/tr/fulltext/u2/772610.pdf>>, 11.2.2014, 6.

⁹⁷ Forster J.M.: A Comparative Study of the Emergencies in Malaya and Kenya. Report No. 1/57, WO 291/1670. The National Archives, 1957, 3; Shepard, 174.

⁹⁸ Forster, 16.

⁹⁹ Shepard, 173.

¹⁰⁰ Kesseli, 27.

¹⁰¹ Forster, 17.

Kuva 2. Malaijan niemimaa.

Vuonna 1945 MJAPA koostui noin 10 000 miehestä ja oli kurinalainen, hyvin organisoitu ja koulutettu sissiarmeija.¹⁰² Suurin osa armeijan aseista oli kerätty vuoden 1942 taistelualueilta.¹⁰³ MJAPA:n taistelijat toimivat toisessa maailmansodassa japanilaista miehittäjää vastaan yhdessä brittiläisen *Force 136* -nimisen erikoisyksikön kanssa, jonka upseerit neuvoivat ja kouluttivat vastarintaliikkeen jäseniä.¹⁰⁴ Britit olivat auttaneet liikettä myös organisoimalla aseiden, ammusten ja huoltotarvikkeiden jakamisen sukellusveneistä tai laskuvarjopudotuksin.¹⁰⁵ Toisen maailmansodan päättyttyä, lyhyen siirtymäajan aikana ennen brittiläisten paluuta vuonna 1945, järjestö käytti hyväkseen mahdollisuuden eliminoida mahdolliset poliittiset kilpailijansa. Se ei kuitenkaan kyennyt saavuttamaan sellaista menestystä, että olisi kyennyt kontrolloimaan koko maata. Tästä syystä kommunistipuolue MCP hyväksyi MJAPA:n lakkauttamisen. Lakkauttamisesta huolimatta suuri osa MJAPA:n hallinnoimista aseista säilytettiin ja kätkettiin viidakkoon vedenpitäviin säilöihin.¹⁰⁶ Noin 6 000 sissiä luovutti brittiläisille

¹⁰² Shepard, 179.

¹⁰³ Thompson 1981, 81.

¹⁰⁴ Smith, E.D: Counter Insurgency Operations: 1. Malaya and Borneo. Ian Allan Ltd., London, 1985, 5.

¹⁰⁵ Dewar, 27–29.

¹⁰⁶ Thompson 1981, 81.

käyttökelvottomat ja vanhimmat aseensa ja vastaanottivat niistä luvatus 45 punnan palkkion. Kuitenkin yli 4 000 sissiä pysytteli yhä viidakossa kätkien aseensa suunnitteilla olevaa kommunistivallankaappausta varten.¹⁰⁷

Entisestä Malaijan Unionista muodostettiin Malaijan liittovaltio vuonna 1948. Malaijan liittovaltio koostui yhdeksästä Malaijivaltiosta sekä Salmisiirtokunnista, Penangista ja Malakasta. Liittovaltion johdossa oli Britannian suurlähettiläs, jonka apuna toimi lakineuvosto sekä hallintoneuvosto.¹⁰⁸ Kiinalaisväestö koki jäävänsä muutoksessa ilman oikeuksia. Tästä seurasi laajoja mielenosoituksia ja levottomuuksia. Kolmen eurooppalaisen työnjohtajan surmaamisen jälkeen britit julistivat maahan poikkeustilan kesäkuun 16. päivänä. Malaijan kommunistipuolue MCP mobilisoi MJAPA:n, joka samalla muutti nimensä MRLA:ksi (*Malayan Races Liberation Army*). Kahdeksasta rykmentistä koostunut MRLA siirtyi täysimittaiseen sissitoimintaan.¹⁰⁹

MRLA taistelijoista 90 prosenttia oli kiinalaisia ja loput olivat malaijia sekä intialaisia. Osa MRLA johtajista oli saanut koulutuksen yliopistossa ja yli puolet osasi lukea. Vuonna 1953 yli 80 prosenttia MRLA:n jäsenistä oli varustettu modernein asein. Ammuksia heillä oli asetta kohdin keskimäärin 28 kappaletta. Konfliktin alkaessa MRLA käytti univormuja, mutta niiden käyttäminen väheni ajan myötä. MRLA oli organisoitu kommunistisen ohjenuoran mukaisesti sekä koulutettu Britannian yleisten taktisten menetelmien mukaisesti toisen maailmansodan aikana. MRLA:n vahvuuksina oli, että se oli organisoitu, koulutettu ja varustettu joukko (erityisesti konfliktin kolmen ensimmäisen vuoden aikana). Lisäksi sen jäsenillä oli hyvä tuntemus viidakossa toimimisesta, ja he olivat johtajien fanaattisuuden ja korkean moraalin myötä periksi antamaton joukko. Heikkouksina voidaan pitää sen riippuvaisuutta väes-

¹⁰⁷ Shepard, 173.

¹⁰⁸ Sunderland, Riley: Organizing Counterinsurgency in Malaya 1947–1960, The Rand Corporation, Santa Monica, 1964. WWW-dokumentiksi toimittanut Dtic.mil. <<http://www.dtic.mil/get-tr-doc/pdf?AD=AD0354143>>, 20.6.2013, 7–14. Jatkoviittaukset lähteeseen: Sunderland 1964b. Malaijan hallinto vastasi perusrakenteeltaan brittiläistä parlamenttia. Liittovaltion hallintoneuvosto koostui sekä virallisista että epävirallisista jäsenistä, jotka oli valittu eri etnisistä ryhmistä. Lakineuvosto muodostui suurlähettiläästä, 11 virallisesta ja noin 50 epävirallisesta jäsenestä. Epävirallisiin jäseniin kuului myös edustajat jokaisesta Malaijivaltiosta sekä Salmisiirtokunnista. Liittovaltion hallinnon alapuolella oli yhdeksän Malaijivaltion ja kahden siirtokunnan omat hallintotasot. Jokaisella valtiolla oli päämiehensä sekä laki- ja hallintoneuvostonsa. Malaijivaltioiden ja Salmisiirtokuntien hallitukset kontrolloivat paikallisesti terveydenhuoltoa, koulutusta, maataloutta ja maanomistusta. Kuitenkin Liittovaltion hallituksella oli oikeus tehdä muutokset toimenpiteitä. Malaijivaltiot ja Salmisiirtokunnat jaettiin lisäksi 71 alueeseen, joita johti aluevirkamies. Aluevirkamiehelle oli laaja vastuu sekä suuret valtuudet oman alueen hallinnollisista toimista joihin kuului esimerkiksi sosiaalihuollon johtajan toimi ja monien komiteoiden edustustehtävät. Aluevirkamiehen ja kansalaisten yhteyshenkilönä toimivat päämiehet, joita saattoi yhdellä alueella olla viidestätoista neljäkymmeneen.

¹⁰⁹ Carver, 13–16; Shepard, 173.

tön tuesta, koska järjestöllä ei ollut valtion ulkopuolisia tukijoita eikä tukialueita toisten valtioiden alueella. MRLA ei myöskään onnistunut hyödyntämään alun menestystä hyväkseen.¹¹⁰

Kommunistit hyväksyivät jo aikaisessa vaiheessa, että heidän alkuperäinen syynsä kansanlietsomiselle hallintoa vastaan ei tuottanut tulosta, joten he aloittivat käyttämään terrorismia hallinnon kukistamiseksi. Heinäkuussa 1948 MRLA:n joukot valtasivat kaivoskaupunki Batu Arangin, pitivät sitä hetken hallussaan ja vetäytyivät turvallisuusjoukkojen vahvistusten saavuttua kaupunkiin. He suorittivat väijytyshyökkäyksiä junia ja linja-autoja vastaan sekä iskiivät tinakaivoksiin ja kumiplantaaseille maanlaajuisesti saaden aikaiseksi pysyviä vahinkoja. Yksittäiset kyläpoliisiasemat kärsivät usein noin 200 sissistä koostuvien osastojen hyökkäyksistä, sekä vartiopaikkojen jäseniä tapettiin ja heidän aseensa varastettiin. Syyskuun 11. päivänä vuonna 1948 vahva sissiosasto hyökkäsi ratakaupunki Kuala Kraihin kylään Pahangissa tappaen kaikki siellä työskentelevät poliisit ja Britannian kansalaiset. Helmikuussa 1950 sama kylä tuhouttiin kommunistien toimin. Syyskuun 7. 1951 sissit onnistuivat tappamaan Britannian suurlähettiläs Sir Henry Gurneyn sekä hänen seuralaisen ylläkössä, johon kulmineituvat konfliktin alun väkivaltaisuuDET.¹¹¹

Britannian armeija vuonna 1948 Malajijalla koostui kolmesta brittien pataljoonasta, kuudesta Gurkha-pataljoonasta ja kahdesta Malaiji-rykmentin pataljoonasta. Tukevat osat muodostuivat yhdestä kenttärykmentistä sekä rannikkotyökistön yksiköstä. Joukon komentajana tuolloin toimi kenraalimajuri Sir Charles Boucher.¹¹² Sir Henry Gurneyn murhan jälkeen Britannian hallinto ymmärsi viimeistään kommunistisen kapinallisuuden voiman. Vastatoimina brittien kymmenen pataljoonan osastoa vahvennettiin joukoilla Hong Kongista ja Britanniasta siten, että vuoteen 1952 pataljoonien määrä oli noussut 20 jalkaväkipataljoonaan. Poliisivoimia vahvistettiin vuoden 1948 9 000 poliisista 30 000 uudella poliisilla, jotka värvättiin malaijista. Tämä oli myös hyvä osoitus malaijien suhtautumisesta kommunistikapinallisiin. Liikkuvuutta parannettiin helikopterien avulla ja Australiasta saapuneet Lincoln-pommikoneet lisäsivät turvallisuusjoukkojen tulivoimaa. Siviilipuolella aloitettiin väestön rekisteröinti, joka koski kaikkia yli 12-vuotiaita. Rekisteröintikortit antoivat arvokasta apua turvallisuusjoukkojen pyrkiessä erottamaan sissit tavallisesta kansasta. Henkilö joutui välittömästi epäilyjen alaiseksi, mikäli hän ei kysyttäessä pystynyt esittämään rekisteröintikorttia.¹¹³ Lisäksi hallitus julisti

¹¹⁰ Forster, 14–15; McMichael, Scott R.: A Historical Perspective on Light Infantry. Combat Studies Institute, 1987. WWW-dokumentiksi toimittanut Dtic.mil. <<http://www.dtic.mil/dtic/tr/fulltext/u2/a211838.pdf>>, 11.2.2014, 100; Mumford, Andrew: The Counter-Insurgency Myth. The British experience of irregular warfare. Routledge, Taylor & Francis Group, London and New York, 2012, 44–46.

¹¹¹ Shepard, 174.

¹¹² Carver, 16.

¹¹³ Smith, 18.

poikkeustilanlait koko maan alueelle mahdollistaen muun muassa pidätysajan jatkamisen aina kahteen vuoteen saakka, liikkumisrajoitteiden ja ulkonaliikkumiskieltojen määräämisen, kotietsinnät ilman lupaa, sissien avustamisesta tuomittavat ankarat rangaistukset ja aseellisista rikoksista annettavat kuolemantuomiot.¹¹⁴ Yksi kiistellyimmistä toimenpiteistä oli säädös, joka antoi brittien ylimmälle johdolle vallan määrätä aresti kaikille kylän asukeille tai alueelle, jossa todistetusti oli autettu kapinallisia. Tämä kollektiivinen rangaistus oli ankara ja epäoikeudenmukainen, jolla rankaistiin niin syyttömiä kuin syyllisiäkin.¹¹⁵

Näistä toimenpiteistä huolimatta kuukausittaiset kuolonuhrimäärät jatkoivat nousuaan. Vuonna 1950 kenraali Sir Harold Briggs nimitettiin sotilasoperaatioiden päälliköksi. Hänen tehtävänä oli suunnitella, koordinoita ja johtaa sotilas- ja poliisioperaatioita. Hän laati tekemiensä havaintojen perusteella suunnitelman sodan voittamiseksi (Briggs Plan). Suunnitelma käsitteli neljä keskeistä pääkohtaa:

1. asuttujen alueiden hallitseminen ja väestön suojaaminen (New Villages)
2. kommunisti organisaatioiden hajottaminen asutuilla alueilla
3. sissien eristäminen huollosta asutuilla alueilla
4. sissien tuhoaminen.¹¹⁶

Kenraali Briggs ymmärsi, että ainoa tapa onnistua toimissa vaati siviili-, poliisi- ja sotilastoi-
mien tiivistä yhteistyötä ja johdon yhtenäistämistä. Myös tiedustelun tehostaminen oli keskeinen kehityskohde.¹¹⁷ Näiden johdosta perustettiin koko maan kattava komiteajärjestelmä. Sodanjohtokomiteat olivat operatiivisia hermokeskuksia, joista johdettiin ja koordinoitiin kaikkia vastakumouksellisten operaatioiden tahoja osavaltio- ja paikallistasolla. Korkeimmalla tasolla oli Liittovaltion sotaneuvosto (*Federal War Council*, FWC), joka vastasi kokonaisuudessaan suunnittelusta ja resursseista. Neuvoston jäseninä olivat Britannian suurlähettiläs, liittovaltion pää- ja puolustusministeri, poliisikomissaari, Malaijan sotilasvoimien komentaja ja Malaijalla toimivien ilmajoukkojen komentaja. Liittovaltion sotaneuvoston alaisuudessa oli jokaisessa Malaijan yhdeksässä osavaltiossa toimivien osavaltioiden sodanjohtokomiteat (*State War Executive Committee*, SWEC). Ne koostuivat siviilihallinnon edustajasta, poliisiviranomaisesta ja alueella johdossa olevasta sotilashenkilöstä (yleensä prikaatin komentaja). Usein myös *Special Branchin* ja kodinturvajoukkojen edustajat olivat paikalla. SWEC:t kokoontuivat viikoittain, mutta niillä oli myös omat operaatioalakomiteat (*operations subcommittee*),

¹¹⁴ Shepard, 174–175.

¹¹⁵ Paget, 53–54.

¹¹⁶ Shepard, 175.

¹¹⁷ Shepard, 175–176.

jotka kokoontuivat useammin. Operaatioalakomiteihin kuului vähintään puhemies, poliisin ja sotilasjoukkojen edustajat sekä paikallisen *Special Branch* -osaston johtaja. Piirikunnallisella tasolla muodostettiin osavaltion sodanjohtokomiteaa vastaava piirikunnan sodanjohtokomitea (*District War Executive Committee*, DWEC), jota johti siviilihallinnon edustaja. Sen lisäksi jäseniä olivat johtava poliisivirkamies sekä pataljoonan komentaja. Jokainen sodanjohtokomitea (SWEC ja DWEC) loi oman hermokeskuksensa, joita miehittivät sotilasjoukkojen ja poliisin edustajat ympäri vuorokauden. Niissä koottiin, käsiteltiin ja esitettiin tarpeellisia tiedustelutietoja sekä operaatioiden tilannetta. Sodanjohtokomiteat toimeenpanivat sotilas- ja poliisioperaatioita, kontrolloivat ruuan säätelyä, asettivat ulkonaliikkumiskieltoja, käsitelivät uudelleenasettamiseen liittyä toimenpiteitä ja toimeenpanivat psykologisen sodankäynnin operaatioita.¹¹⁸

New Village -ohjelmassa 600 000 maanomistajaa siirrettiin noin 500 kylään vuoden 1951 loppuun mennessä. Nämä uudet kylät rakennettiin maaseudulle, ja ne tarjosivat toimeentulon sen asukkaille, koska jokaiselle asukkaalle annettiin pala maata viljeltäväksi sekä muutama sika ja kana alkupääomaksi. Uudelleenasettamisen ohjelmalla oli suuri vaikutus sissien eristämiseen väestöstä.¹¹⁹ Kylät eristettiin piikkilangalla sekä aidoilla ja niitä suojaamaan asetettiin 20-miehininen poliisiosasto.¹²⁰ Kyliin rakennettiin tiet, kaivot, kaupat, koulut ja terveydenhuoltolat. Poliisi- ja sotilasjoukot tekivät tarkastuksia ja etsintöjä kylän laitamilla ja viljelystiiloilla. Iltaisin asetettu ulkonaliikkumiskielto mahdollisti turvallisuusjoukkojen tekemät väijytykset sekä tulenkäytön kaikkia kyliä lähestyviä henkilöitä kohtaan. Tämä osoittautui kaikkein tehokkaimmaksi tavaksi tappaa kommunistisissejä sekä heidän tukijoitaan.¹²¹ Näiden toimenpiteiden avulla sissit pakotettiin pakenemaan syvemmälle viidakkoon, jossa kaukopartioilla ja ilmaiskuilla pyrittiin häiritsemään heidän toimintaansa sekä tuhoamaan leirialueet ja ruoka- ja aseväköt.¹²²

Vuoden 1950 loppuun mennessä turvallisuusjoukot olivat onnistuneet kiistämään sissien aloitekyvyn ja pakottaneet ne toimimaan pienemmissä osastoissa. Tämän johdosta turvallisuusjoukot siirtyivät käyttämään pienryhmätaktiikoita, kuten partiointia, ajaessaan takaa syvemmälle viidakkoon pakotettuja sissijoukkoja.¹²³

¹¹⁸ Sunderland 1964b, 33–44; Komer, R.W.: *Malayan Emergency in Retrospect: Organization of A Successful Counterinsurgency Effort*, The Rand Corporation, Santa Monica, 1972. WWW-dokumentiksi toimittanut Dtic.mil. <<http://www.dtic.mil/dtic/tr/fulltext/u2/748988.pdf>>, 3.2.2014, 27–29.

¹¹⁹ Shepard, 176. (Thompson mainitsee 500,00, Dewar 423,00, Smith 600,000)

¹²⁰ Thompson 1981, 86–87.

¹²¹ Shepard, 176.

¹²² Paget, 58.

¹²³ Paget, 60.

Kenraali Briggsin seuraajaksi saapui kenraali Sir Gerald Templer vuoden 1951 alussa. Templer ymmärsi myös hyvin sodan poliittisen puolen ja kansan tuen merkityksen lopputuloksen kannalta. Hallituksen toimien oli ilmennyttävä kansalle suosiollisena ja turvallisuutta parantavina.¹²⁴ Templer kiinnitti myös huomiota sotilaallisen toimintaan parantamalla turvallisuusjoukkojen toimintakykyä mm. seuraavasti:

- Joukkojen taktista liikettä parannettiin lisäämällä raskaampia helikoptereita.
- Poliisi- ja itsepuolustusjoukot aseistettiin raskaammin.
- Malaijalle luotiin kansallinen armeija itsenäisyyttä silmälläpitäen.
- Kodinturvajoukot muodostettiin uusien kylien suojaksi.
- Armeijan vahvuus nostettiin 40 000 mieheen, joista 25 000 oli brittejä, 10 000 gurkha, 5 000 muita kansanyhteisön joukkoja.
- Poliisin vahvuus nostettiin 40 000 mieheen.¹²⁵

Templerin strategiana oli tuhota ensimmäiseksi kommunistiorganisaatiot ja sissit niiden heikommilta alueilta ja edetä asteittain hankalemmille alueille. Alueen puhdistamisen jälkeen alue määritettiin valkoiseksi, mikä tarkoitti sääntelyn purkamista ja hallinnon antamista kyläläisille. Tämä mahdollisti joukkojen tehokkaamman käytön vaikeammilla niin sanotuilla mustilla alueilla, missä sissien toiminta oli aktiivista. Turvallisuusjoukot pitivät yllä jatkuvaa painostusta kommunistisissistä kohtaan koko maan alueella suorittamalla operaatioita pienillä yksiköillä, partioinnilla ja väijytyksillä. Näillä toimenpiteillä vähitellen saavutettiin hallitseva asema ja ajettiin sissit ahtaamalle.¹²⁶

Sota kommunistikapinallisia vastaan kesti 12 vuotta. Noin 3 000 siviiliä, 1 350 poliisia ja 128 malaijisotilasta menettivät henkensä. Britannian armeijan tappiot olivat 70 upseeria, 280 miehistön jäsentä ja 159 gurkhaa. MRLA:n noin 12 000 jäsenestä 6 710 kuoli, 2 820 haavoittui ja 1 290 jäi vangiksi. Jäljellä jääneet kuolivat tauteihin ja aliravitsemukseen tai teloitettiin heidän omien johtajien toimesta.¹²⁷

Brittien näkökulmasta Malaijan kriisi voidaan jakaa neljään vaiheeseen: Ensimmäisessä vaiheessa vuosina 1948–1950 turvallisuusjoukkojen operaatiot toteutettiin poliisikomentajan alaisuudessa kriisin ollessa vielä itämisvaiheessa. Toisessa vaiheessa vuosina 1950–1952 toteutettiin kenraali Briggsin suunnitelma. Kolmannessa vaiheessa vuosina 1952–1957 kommu-

¹²⁴ Thompson 1981, 83.

¹²⁵ Shepard, 177. (Thompson mainitsee armeijan vahvuudeksi 30 000 ja poliisin 60 000.)

¹²⁶ Shepard, 177.

¹²⁷ Dewar, 43–44.

nistikapinallisten toimintaa saatiin rajattua sotilasoperaatioin ja Malaija itsenäistyi brittien suostumuksella vuonna 1957. Neljäs vaihe kesti vuoteen 1960 asti, ja sen aikana viimeisetkin vastatoimet saatiin kukistettua ja poikkeustila voitiin vuonna 1960 julistaa päättyneeksi.¹²⁸

Malaijan kriisissä brittijoukot ottivat selviä edistysaskelia vastakumouksellisessa sodassa. Tärkeimpänä yksittäisenä asiana koettiin poliittisen ja sotilaallisen johdon yhteensovittaminen. Sodanjohtokomiteoiden perustamisella varmistettiin kaikkien toimien tähtäävän tiiviissä yhteistyössä poliittisen tavoitteen saavuttamiseksi. Toiseksi tärkeimmäksi päätökseksi koettiin tiedustelun keskittäminen poliisin alaisuuteen. *Special Branch* ilmeni varsin tehokkaaksi toimijaksi tiedustelutiedon tuottamisessa ja vastavakoilussa. Myös päätös sotilasoperaatioiden yhteensovittamisesta siviilitoimien kanssa osoittautui, esimerkiksi uudelleenasettamisen ja kylien turvaamisen kannalta, toimivaksi ratkaisuksi. Kansa kykeni jo aikaisessa vaiheessa havaitsemaan eron hallituksen joukkojen myönteisen toiminnan ja kommunistikapinallisten raakuuksien välillä. Yksi esille noussut avaintekijä oli tulivoiman minimaalinen käyttö. Elin-
tarvikkeiden kontrolloinnin tarkastuspisteet ja partion kokoisilla joukoilla tehdyt väijytykset osoittautuivat huomattavasti tehokkaammaksi tavaksi toimia kuin vihollisen olinpaikkojen umpimähkäinen pommittaminen. Viimeisenä oppina Malaijan kriisistä oli ymmärrys siitä, että turvallisuusjoukkojen tavoitteen pitäisi tähdätä pitkäaikaiseen menestykseen eikä lyhytaikaisiin taktisiin voittoihin. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi oli tunnettava vihollinen, maasto, olosuhteet sekä kansakunta.¹²⁹

3.2 Jalkaväki

Malaijan sodan alkaessa brittiläisissä jalkaväkipataljoonissa oli noin 600 miestä. Pataljoonien vahvuudet vaihtelivat, koska kaikki pataljoonat eivät olleet määrävahvuisia. Pataljoonan perusrakenteessa oli 12 joukkuetta, kussakin noin 30 kiväärimestä. Vuonna 1951 pataljoonia vahvistettiin yhdellä kiväärikompanialla ja lukumäärä nousi keskimäärin 800 mieheen. Vuonna 1955 jalkaväkipataljoonan aseistus koostui pääasiassa noin 600 kivääristä, 70 kevyestä konekivääristä, kuudesta konekivääristä ja 30 kranaatinheittimestä, joista suurin osa oli kevyitä. Lisäksi pataljoonassa oli panssarintorjunta-aseita sekä muutama liekinheitin. Gurkha- ja brittipataljoonien varustuksessa ei ollut suuria eroavaisuuksia, mutta malaijipataljoonan

¹²⁸ Olli, Jaakko: Brittiläisten erikoisjoukkojen käyttö terrorismin vastaiseen taisteluun II maailmansodan jälkeen. Kadettikurssin tutkielma, Maanpuolustuskorkeakoulu, Helsinki, 1997, 25.

¹²⁹ Shepard, 178.

osalta kranaatinheittämiä sekä panssarintorjunta-aseita oli huomattavasti vähemmän, koska niille ei nähty suurta käyttöarvoa viidakkosodankäynnissä.¹³⁰

Pataljoonien aseistus oli kaikin puolin hyvin perinteistä. Kiväärimiehet käyttivät Enfield-kivääreitä ennen kuin kriisin loppuvaiheilla saatiin käyttöön tehokkaat FN-kiväärit. Partioinnissa tunnustelijat käyttivät usein automaattihaulikkoa. Partioiden aseistuksena oli lisäksi muutama konepistooli sekä Bren-konekivääri, joka vastasi partion tulivoimasta. Lopuilla taistelijoilla oli aseistuksenaan kiväärit ja käsikranaatteja. Jalkaväkijoukot käyttivät raskaita konekivääreitä, kranaatinheittämiä, haupitseja ja ilmatorjunta-aseita ennaltaehkäisevänä tulitukena mahdollisia vihollisen väijytysasemia kohtaan, yllättävissä viholliskohtamisissa ja epämääräisessä tulittamisessa, minkä tarkoituksena oli pitää sissit hereillä sekä saada välttelemään mahdollisia kulkureittejä. Viestiyhteydet järjestettiin yleensä radioilla. Yleensä jokaisella partiolla oli oma radio, mutta esimerkiksi pienet tiedusteluosastot eivät kantaneet sitä mukanaan sen suuren painon johdosta.¹³¹

Varsinkin sodan alussa painostus jalkaväkipataljoonia kohtaan oli erityisen kova. Useimmilla joukoilla suuri osa miehistä oli kouluttamattomia, etenkin gurkhilla. Gurkha-joukkojen kouluttaminen oli aina ollut pitkäaikaista ja järjestelmällistä, mutta Malaijan konfliktin alkaessa vuonna 1948 nuoret sotilaat joutuivat ilman kunnollista koulutusta avainkohteiden vartiointitehtäviin sekä lähetetyksi viidakkoon. Useammassa tapauksessa värvät, jotka eivät olleet ampuneet laukaustakaan, joutuivat suorittamaan operatiivisia vartiotehtäviä.¹³² Myös brittiläisillä pataljoonilla oli toimissaan ongelmia, koska ne eivät olleet saaneet koulutusta viidakko-olosuhteisiin joukkojen kokoonpanojen koostuessa suurilta osin yleistä asepalvelusta suorittavista henkilöistä.¹³³ Epäkohdat havaittiin ensimmäisten kahden vuoden aikana, minkä seurauksena perustettiin viidakkosodankäynnin harjoitusleiri antamaan jokaiselle Malaijalle saapuneelle yksikölle intensiivinen kolmen viikon koulutus valmistamaan joukot olosuhteisiin.¹³⁴

Kesällä 1948, aikaisempiin kokemuksiin pohjautuen armeijan johtajat tekivät päätöksen, että joukkoja ei sidota ainoastaan puolustuksellisiin tehtäviin, vaan pataljoonilla ja prikaateilla toimitaan hyökkäyksellisesti. Pyrkimyksenä oli estää kommunistisissien kyky perustaa tuki-

¹³⁰ Sunderland, Riley: *Army Operations in Malaya, 1947–1960*, The Rand Corporation, California, 1964. WWW-dokumentiksi toimittanut Dtic.mil. <<http://www.dtic.mil/dtic/tr/fulltext/u2/354142.pdf>>, 29.1.2013, 31–35. Jatkoviittaukset lähteeseen: Sunderland 1964a.

¹³¹ Sunderland 1964a, 41–42.

¹³² Smith, 10, 13.

¹³³ Hoffman, Bruce – Taw, Jennifer: *Defence Policy and Low-Intensity Conflict. The Development of Britain's "Small Wars" Doctrine During the 1950*. The Rand Corporation, Santa Monica, 1991. WWW-dokumentiksi toimittanut Rand.org. <<http://www.rand.org/pubs/reports/R4015.html>>, 24.5.2013, 22.

¹³⁴ Hickey, 42–43.

kohtia armeijan toiminta-alueiden läheisyyteen. Operaatiot suoritettiin alueiden haravointi-periaatteella, johon käytettiin yhtä tai useampaa pataljoonaa sekä mahdollisesti ilmavoimien tukea. Yleensä operaatioilla ei kuitenkaan kyetty aiheuttamaan sisseille tappioita tai estämään sissien toimintaa, mutta ne hajauttivat sissien joukkoja ja pakottivat joukot liikkeelle. Tästä näkökulmasta suurien osastojen suorittamat haravointioperaatiot olivat menestyksellisiä, eivätkö sissit kyenneet muodostamaan tukialueita. Sissit eivät juuri kokeneet suuria haravointioperaatioita uhkana, vaan enemmänkin pelkäsivät pienien osastojen iskuja ja ylläköitä. Vuosina 1948–1951 jalkaväkeä pyrittiinkin käyttämään kahdella operatiivisella tavalla: Ensimmäisessä sissien oletettu olinpaikka pyrittiin saarrostaamaan, jonka jälkeen pienien osastojen iskuilla tappamaan sissit. Toinen vaihtoehto oli yrittää ajaa sissit ennalta järjestettyyn väijytykseen.¹³⁵

Poliisiasemat, jotka olivat sisseille helpompia maaleja kuin sotilastukikohdat, joutuivat usein sissien hyökkäyksen kohteeksi. Tämän takia jalkaväkipataljoonat levittäytyivät komppanian kokoihin leireihin. Näin ne pystyivät sijaitsemaan lähellä poliisiasemia ja reagoimaan nopeasti sissien hyökkäyksiin.¹³⁶ New Village -ohjelman alkaessa kommunistit taistelivat ankarasti saavuttaakseen kontrollin kylistä, ja kului monta kuukautta ennen kuin Briggsin suunnitelma alkoi tuottaa tuloksia. Jalkaväkeä, yhdessä poliisijoukkojen kanssa, käytettiin suojaamaan asutettuja alueita. He pyrkivät eristämään sissit kylien ja leirien alueilta vartioinnilla sekä estämällä ruokakuljetuksien ajautumisen sisseille. Näin sissit pakotettiin avoimelle alueelle väijytykseen, jonka sotilas- ja poliisijoukot ovat luoneet.¹³⁷ Voidaankin todeta, että New Village -ohjelmalla kyettiin siirtämään taistelut turvallisuusjoukkojen valitsemalle maaperälle. Sissit iskivät usein myös turvallisuusjoukkojen kuljetuksia vastaan, sillä maasto teki ylläköiden järjestämisen helpoksi. Ylläköiden ehkäisemiseksi jalkaväkeä käytettiin suojaamaan kuljetuksia partioimalla tienlaitamilla. Tämä pakotti sissit liikkeelle, minkä seurauksena sissit hajaantuivat ja menettivät aloitekykynsä iskujen suorittamiselle.¹³⁸

Kun kommunistisissit olivat turvallisuusjoukkojen toiminnan tuloksena hajaantuneet, isot, pataljoonan kokoiset operaatiot eivät enää olleet tehokkaita. Lisäksi isojen joukkojen valmistelut ja toiminnan salaaminen viidakko-olosuhteissa oli vaikeaa. Pataljoonat jaettiin toimimaan komppanioittain toiminta-alueen laajentamiseksi. Toiminta oli seurausta vihollisen pienillä osastoilla suoritettavasta sissisodankäynnin taktiikasta. Jo konfliktin alusta alkaen turvallisuusjoukkojen kyky toimia pitkäkestoisissa viidakko-operaatioissa teki sissien suurten osas-

¹³⁵ Sunderland 1964a, 126–128.

¹³⁶ Dewar, 33.

¹³⁷ Smith, 18.

¹³⁸ Sunderland 1964a, 169, 174.

tojen toiminnan mahdottomaksi. Sen takia britit aloittivat aktiivisen partioinnin. Partioinnilla pystyttiin myös havaitsemaan vihollisen joukkojen keskittäminen, jonka johdosta kyettiin muodostamaan iskujoukkoja suorittamaan hyökkäyksiä sissejä vastaan. Lyhykestoisilla partioinneilla ei saatu tuloksia aikaiseksi, mutta päiviä tai viikkoja kestäneet partioinnit havaittiin tehokkaiksi. Sodan ensimmäisten viikkojen aikana operaatiot kestivät yleensä kolme päivää tai vähemmän. Vuoden 1949 maaliskuussa operaatioiden kestot olivat jo kolme tai neljä viikkoa. Partiot toimivat normaalisti komppanian tai joukkueen tukikohdasta, joita oli kahdenlaisia: taktinen- ja partiotukikohta. Taktinen tukikohta perustettiin ja miehitettiin pidemmäksi ajaksi, ja sieltä lähdettiin suorittamaan tehtäviä. Partiotukikohta oli väliaikainen, ja siellä oli tiimiksi maksimissaan 24 tuntia. Operaatioista saatujen kokemusten perusteella joukkueiden kiertämys järjestettiin periaatteella, jossa joukot olivat 20 päivää viidakossa ja kymmenen päivää huollossa.¹³⁹

Jalkaväen partioinnin lisääminen johti pitkäaikaiseen kissa-hiiri-leikkiin hallituksen joukkojen ja sissien välillä. Aluksi kommunistisissit pystyivät käyttämään tukikohtinaan suuria hyvin varusteltuja viidakkoleirejä, jotka sisälsivät mm. paraatikenttiä, luentosaleja ja urheilukenttiä. Tällaisia leirejä he olivat myös perustaneet toimiessaan japanilaisia vastaan toisessa maailmansodassa. Brittien toiminnan tehostuessa ilma-aluksilla suoritettu tiedustelu pystyi kuitenkin paikantamaan näitä leirejä, sillä ne olivat ilmasta katsoen usein helposti havaittavissa. Tämä pakotti sissit lopulta elämään pienemmissä yhteisöissä.¹⁴⁰

Partiointi oli hyvin kuluttavaa ja kärsivällisyyttä vaativaa toimintaa. Partioinnilla saatu viholliskontakti vaati keskimäärin noin 1 800 miestyötuntia.¹⁴¹ Yleensä ainoastaan kolme miestä partiosta pystyi ampumaan, kun partio sai kontaktin viholliseen, koska kontaktit olivat lyhyitä eivätkä kaikki ehtineet päästä kunnolliseen tuliasemaan. Lisäksi kontaktin saadessa vihollinen oli päästettävä hyvin lähelle. Mikäli tuli avattiin 100 metrin päässä olevaa vihollista vastaan, mahdollisuus tappioiden tuottamiselle oli hyvin pieni. Tämän takia vihollinen päästettiin usein hyvin lähelle ennen tulenavausta.¹⁴² Vaikeissa olosuhteissa nopeasti liikkuvaa vihollista kohti ammuttaessa hyvän ampumataidon merkitys korostui. Tämä erityistyyppinen sodankäynti oli vaativaa, mutta brittijoukot harjaantuivat siinä varsin hyviksi, eivät kuitenkaan gurkhien tasolle. Sissien löytäminen vaati paljon vaivaa ja ponnisteluita. Turvallisuusjoukot kuitenkin todistivat pystyvänsä taistelemaan sissejä vastaan heidän maaperällä.¹⁴³

¹³⁹ Sunderland 1964a, 112–113, 132–133, 184.

¹⁴⁰ Smith, 13.

¹⁴¹ Paget, 68.

¹⁴² Sunderland 1964a, 145–147.

¹⁴³ Paget, 68.

Pataljoonien laaja hajauttaminen ei kuitenkaan täysin poissulkenut suurten joukkojen yhteistoimintaa, ja sodan loppupuolella suoritettiin suuriakin yhteisoperaatioita.¹⁴⁴ Joukkojen suuret keskitykset eivät yleensä kuitenkaan tuoneet toivottua lopputulosta. Esimerkiksi vuonna 1954 heinä- ja marraskuun välillä Ipohin alueella suoritettussa operaatiossa olivat osallisena Royal Air Forcen (RAF) pommikoneet, SAS ja neljä jalkaväkipataljoonaa. Operaation lopputuloksena oli ainoastaan 15 kuollutta kapinallista.¹⁴⁵

Jalkaväkipartioiden näkökulmasta vuosi 1953 oli merkittävä, koska silloin saatiin käyttöön uusia helikoptereita. Helikoptereiden avulla kyettiin lisäämään maajoukkojen liikkuvuutta operaatioissa. Helikopterit muuttivat jalkaväkiyksiköiden toimintaperiaatteita tarjoten ilmakuljetusmahdollisuuden teiden ja polkujen puuttuessa. Joukkoja pystyttiin näin kuljettamaan viidakon keskelle tukikohtiin, kun se aikaisemmin oli tapahtunut pääsääntöisesti jalan.¹⁴⁶ Helikopterien käytöllä oli aluksi vain osittainen vaikutus joukkojen liikkuvuuteen, koska Sikorsky-helikopterien rajoitettu kantokyky ja kohteen pieni lukumäärä rajoittivat toimintaa. Tehokkaimmin helikoptereita käyttivät SAS:n pienet ryhmät, joita kuljetettiin syväälle viidakkoon.¹⁴⁷

Sissit pystyttiin lyömään viidakossa, koska Britannian armeija käytti sissejä vastaan sissien omaa taktiikkaa. Brittijoukot elivät ja taistelivat viidakossa pitkiä aikoja. Suurimman osan ajasta heidän aseistuksenaan olivat ainoastaan kiväärit ja kevyet konekiväärit. Massiivinen ja umpimähkäinen tulenkäyttö koettiin tehottomaksi.¹⁴⁸ Turvallisuusjoukkojen sotilaat, jotka toimivat sissien tavoin elämällä viikkoja viidakossa, voittivat lopulta väestön puolelleen. Partioissa suoritettavat väijytykset osoittautuivat niin sissien kuin turvallisuusjoukkojen tehokkaimmaksi toimintatavaksi. Väijytyksiä voidaan pitää ainoastaan toisena ilmaisuna taistelupaikan valinnalle, mutta ne ovat kuitenkin riippuvaisia yllätyksen tuomasta edusta. Väijytykset edellyttivät sotilailta monia asioita, kuten maastonkäyttöä, jälkienpeittoa, toiminnan salaamista, naamiointia, hiljaisuutta, valppautta, tulikuria, ampumataittoa, oveluutta, juonikkuutta ja tärkeimpänä itsekuria. Tämä kaikki vaati onnistuakseen kouluttautumista ja harjoittelua. Sodan edetessä prikaatitason kontrolloimia alueen haravoitinta ja operaatioita käytettiin koajan vähemmän. Pienien, nopeasti liikkuvien sissijoukkojen jäljittäminen vaati tarkkoja tiedustelutietoja, taidokasta ja kärsivällistä partiointia eikä silti välttämättä saatu viholliskon-

¹⁴⁴ Sunderland 1964a, 119.

¹⁴⁵ Dewar, 40.

¹⁴⁶ Sunderland 1964a, 182; Smith, 35, 37.

¹⁴⁷ Dewar, 39.

¹⁴⁸ Dewar, 43–44.

taktia.¹⁴⁹ Turvallisuusjoukkojen paremmat tulokset vuonna 1955 verrattuna vuoteen 1949 eivät ainoastaan selity viidakkosodankäynnin- ja ampumataidon kehittymisellä, vaan myös joukkojen käyttöperiaatteiden muovautumisella olosuhteisiin nähden.

3.3 Poliisijoukot

Britannian vastakumouksellisen sodankäynnin periaatteissa poliisi on ensisijainen toimielin kumouksellista toimintaa vastaan. Poliisi ja sen johdossa olleet puolisotilaalliset joukot olivatkin miesmäärältään runsaslukuisempia kuin sotilasjoukot. He myös vastasivat laajasti yleisen turvallisuuden valvonnasta vapauttaen sotilasjoukkoja hyökkäyksellisiin tehtäviin. Poliisi oli myös merkittävässä roolissa sissien eristämisessä väestöstä. Silti ehkä poliisin suurimpia vaikutuksia vastakumoukselliseen sodankäyntiin oli sen tuottama tiedustelutieto.¹⁵⁰

Poliisivoimien vahvuus vuonna 1948 oli vähän yli 10 000 miestä. Sen moraalitila oli alhainen ja varusteet toisluokkaisia. Poliisi oli ongelmassa vähäisen miesmääränsä takia, ja sen vahvistamiseksi oli tehtävä nopeita toimenpiteitä. Vahvistaakseen poliisia turvallisuustehtäviä varten, muodostettiin kaksi puolisotilaallista joukkoa. Vuosina 1947–1948 tinakaivokset ja kumiplantaasit olivat perustaneet omat paikalliset turvajoukot, joiden pohjalta muodostettiin *Special Constables* poliisin alaisuuteen. Joukkojen kouluttaminen tuotti huomattavia haasteita, minkä johdosta noin viisisataa entistä *Palestine Policen* ylikonstaapelia kutsuttiin järjestämään koulutus tälle uudelle joukolle. *Special Constablesin* lukumäärä oli noussut vuoteen 1951 mennessä jo 40 000 henkilöön. Heidän tärkeimmäksi tehtäväksi muodostui kaivoksien ja kumiplantaasien turvaaminen. Turvallisuuden lisääntyessä useista *Special Constables* -osastoista muodostettiin noin kahdenkymmenen hengen paikallisia turvajoukkoja (*Area Security Units*). Näiden joukkojen ensisijaisena tehtävänä oli valvoa elintarvikkeiden säätelyä, toimeenpanna tietarkastuksia ja suorittaa vartiointitehtäviä. Lisäksi muodostettiin erityispartioita (*Police Special Squads*), joiden tehtävänä oli suorittaa tiedustelua ja partiointia *Special Branchin* toimintaan liittyen.¹⁵¹ Poliisien lukumäärän ansiosta sotilasjoukot pystyttiin vapauttamaan katuvalvonnasta aggressiivisempiin operaatioihin terroristeja vastaan.¹⁵²

Vuonna 1949 poliisijoukoista muodostettiin myös viidakkoryhmiä (*Jungle Squads*), jotka vastasivat suunnilleen jalkaväkijoukkuetta. Näistä miehistä myöhemmin organisoitiin noin

¹⁴⁹ Smith, 25.

¹⁵⁰ Komer, 38.

¹⁵¹ Komer, 40.

¹⁵² Shepard, 174.

3 000 henkilön *Police Field Force*, joka sai erikoiskoulutuksen viidakossa suoritettaviin tehtäviin. Viidakkoryhmät olivat myös tehokkaita taistelijoita; vuonna 1955 heidän tappo per kontakti -suhdeluku oli 0,65, kun kaikkien jalkaväkijoukkojen luku oli 0,82.¹⁵³ Poliisien tärkeintä tehtäväkenttää olivat kuitenkin asutut alueet. Vuoteen 1951 mennessä poliisi oli ottanut sotilasjoukoilta vastattavakseen monien alueiden turvallisuuden.¹⁵⁴

Yhteistyö poliisin ja asevoimien joukkojen kesken oli aluksi vajanaista. Tämä poikkeuksesta tarkoitti, että sotilasjoukot ja poliisit ryntäilivät ympäriinsä yrittäessään torjua sissien iskuja poliisiasemille, kumiplantaaseille tai tinakaivoksille. Monissa tapauksissa turvallisuusjoukot saapuivat liian myöhään ja heidän epäonnistuneet iskunsa antoivat arvokasta tietoa paikallisille sissikomentajille. Tämän seurauksena turvallisuusjoukot joutuivat jatkamaan loppumattomia etsintöjä ja partiointia ilman päämäärää.¹⁵⁵ Poliisien lukumäärän kasvaessa haasteeksi tuli myös sen muovaaminen ammattimaiseksi ja suorituskykyiseksi joukoksi. Uudistaakseen poliisia ja tiedustelua, kenraali Templer kutsui avukseen eversti Arthur Youngin, joka oli toiminut Lontoon poliisin johtajana, ja J.H. Mortonin, joka oli luonut uran Keski- ja Kaukoidän tiedustelutoimissa. Tämän seurauksena mm. koulutuksen laatua parannettiin, hallintoa ja työoloja kehitettiin ja poliisi pyrittiin esittämään kansalle rauhanomaisena, ystävällisenä ja asioista perillä olevana tahona eikä pelkästään aseistettuna voimana.¹⁵⁶

Sissien huollon tukeutuessa kyläyhteisöihin ruoan, lääkkeiden ja muiden tarvikkeiden kuljettaminen kylästä sisseille lisääntyi. Estääkseen sissien huoltoketjun toimimisen laadittiin listat materiaaleista, joita sai kuljettaa. Armeijan ja poliisin tehtävänä oli perustaa tarkastuspisteitä kylien ulkopuolelle, joissa tarkastettaisiin töihin lähtevät henkilöt ja heillä olevat tarvikkeet. Tämän seurauksena kommunistisissit olivat lopulta pakotettuja vetäytymään syvemmälle viidakkoon, jossa he voisivat viljellä ruokaa. Ilmasta suoritettavan tiedustelun lisäämisen ansiosta oli ainoastaan ajan kysymys, milloin nämä syvällä viidakossa olevat piilo- ja viljelyalueet joutuisivat turvallisuusjoukkojen hyökkäyksen kohteeksi.¹⁵⁷ Vuodesta 1954 kaikki vakituisen poliisin joukot, pois lukien *Police Field Force* ja *Special Branch*, suorittivat pääsääntöisesti normaaleja poliisin tehtäviä.¹⁵⁸

Konfliktin alkuvaiheessa turvallisuusjoukkojen vastatoimet olivat olleet summittaisia heikon tiedustelutiedon johdosta. Britit olivat aliarvioineet tiedustelun ja tiedustelutiedon tuottamisen

¹⁵³ Sunderland 1964a, 58–59; Komer, 39.

¹⁵⁴ Komer, 39.

¹⁵⁵ Smith, 10.

¹⁵⁶ Sunderland 1964a, 59.

¹⁵⁷ Smith, 21.

¹⁵⁸ Komer, 39–40.

merkityksen. Koska konfliktin vastatoimet olivat ensisijaisesti kohdistettu siviiliväestöön, tiedustelutehtävä annettiin poliisille. Brittien siirtomaissa oli ollut tapana, että poliisivoimiin kuuluva erikoisosasto, *Special Branch* (SB), keräsi tietoa potentiaalisista kapinallisista paikallisella ja kansallisella tasolla jo rauhanaikana. *Special Branch* oli yleensä pieni, ammatillisista koostunut eliittiosasto. Malajalle *Special Branch* oli perustettu jo vuonna 1919.¹⁵⁹

Vuosina 1947–1948 *Special Branch* oli huonossa tilassa muiden poliisivoimien tavoin. Kenraali Briggs piti tiedustelutiedon puutetta syynä heikolle menestykselle ja vaati muutoksia, minkä johdosta *Special Branchia* vahvistettiin kaikilla tasoilla. Vuoden 1952 huhtikuussa kenraali Templer perusti tiedustelupäällikön (*Director of Intelligence*) viran, johon Morton nimitettiin. *Special Branch* sai vastuukseen koko konfliktin tiedustelutiedon tuottamisen ja käsittelemisen. Kaikki sotilastoimintaan liittyvät tietolähteet, kuten dokumentit ja vangit tai loikkarit, toimitettiin SB:n tutkintaan. Asevoimat käsitelivät tästä lähtien ainoastaan omien joukkojensa tuottamaa tiedustelutietoa. SB pysyi koko konfliktin ajan kohtalaisen pienenä joukkona. Vuonna 1954 ainoastaan 459 henkilöä työskenteli SB:ssa konfliktin vaatimissa tehtävissä.¹⁶⁰

Näiden järjestelyiden avulla sotilasjoukkojen ei tarvinnut kehittää omaa vahvaa tiedusteluyksikköä, vaan he tukeutuvat poliisiin. Helpottaakseen välttämätöntä keskusteluyhteyttä *Special Branchin* ja sotilasjoukkojen välillä sotilasjoukot sijoittivat noin kolmekymmentä tiedustelupseeria SB:n eri tasoille. He toimivat yhteysupseereina ja erikoisosaaajina keräten ja välittäen SB:n tuottamaa tietoa sotilasjoukoille. Lisäksi sodanjohtokomiteiden operaatioiloissa oli jatkuvaa tietojenvaihtoa poliisin, sotilasjoukkojen ja tiedusteluyksikön välillä.¹⁶¹

Suuri osa saaduista viholliskontakteista oli poliisin tiedusteluyksikön *Special Branchin* työn ansiota. Vaikka tiedustelutoiminta oli vielä sodan alussa heikkoa ja puutteellista, vuoteen 1957 mennessä *Special Branch* oli onnistunut tunnistamaan melkein jokaisen sissin.¹⁶² Agenteja ja tiedonantajia soluttautui kommunisteihin *Special Branchin* toimenpitein, ja he onnistuivat ilmiantamaan useita salakuljettajia.¹⁶³ Poliisijoukot pitivät huolta antautuneista sisseistä, joista muutamia käytettiin partioiden mukana ilmiantamassa entisten taistelutovereiden sijainteja. Ilmiantajat saivat normaalin poliisin palkan, ja 18 kuukauden jälkeen heidät armah-

---

¹⁵⁹ Komer, 41–42.

¹⁶⁰ Komer, 42–43.

¹⁶¹ Komer, 43–44.

¹⁶² Sunderland 1964a, 57.

¹⁶³ Paget, 68.

dettiin ehdoita. He osoittautuvat yllättävän yhteistyöhaluisiksi ja auttoivat turvallisuusjoukkoja huomattavasti sissien organisaation tunkeutumisessa ja sen hajottamisessa.¹⁶⁴

3.4 Erikoisjoukot

Malaijalla ymmärrettiin varsin nopeasti, että tarvittaisiin viidakkosodankäyntiin erikoistuneita hyökkäykselliseen toimintaan kykeneviä joukkoja. Ensimmäinen tällainen joukko oli *Ferret Force*, joka oli suunniteltu suorittamaan toimenpiteitä tehtäväkohtaisesti. Se koostui entisen *Force 136* jäsenistä sekä britti-, gurkha- sekä malaijipataljoonien vapaaehtoisista. *Ferret Force* oli erikoistunut viidakko-olosuhteiden sissisodankäyntiin. Sen toimintaperiaatteisiin kuului tunkeutua pieninä partioina viidakon syvyyteen ja pysytellä siellä useita viikkoja etsien kommunistisissien joukkoja. *Ferret Force* kuitenkin lakkautettiin muutama kuukausi myöhemmin, koska syntyi tarve sen henkilöstön hajauttamiseksi oppaiksi sekä ohjaajiksi vakinaisen armeijan joukoille. Se oli toimiessaan ehtinyt osoittaa viidakossa toimivien partioiden tekniikan, ja turvallisuusjoukot ottivat ne käyttöönsä tuloksetta.¹⁶⁵ Samaan aikaan *Ferret Forcen* perustamisen kanssa Borneosta kuljetettiin Iban-heimoon kuuluvia Dyak-jäljestäjiä. Koko elämänsä viidakossa asuneet heimolaiset osoittautuivat myöhemmin erittäin hyödyllisiksi turvallisuusjoukoille.¹⁶⁶

Vuonna 1950 prikaatinkenraali Mike Calvert sai tehtäväkseen analysoida Malaijan ongelmaa ja esittää johtopäätökset ratkaisuihin. Calvert vietti kuusi kuukautta Malaijan viidakoissa kulkien pääsääntöisesti sissejä jahtaavien jalkaväkipartioiden mukana. Raportin tuloksena oli ajatus väestön uudelleenasettamisesta sekä havainto erikoisjoukkojen tarpeista, jotka kykenisivät toimimaan sissejä vastaan viidakossa. Tämän johdosta perustettiin *Malayan Scouts* -yksikkö, josta myöhemmin muodostui aikaisemmin lakkautetun ja uudelleen perustettavan *Special Air Servicen* (SAS) runko.¹⁶⁷

Uudelleen perustetun SAS:n tehtäväksi määrättiin strateginen häirintä. Vihollisen toimintaa tuli häiritä syvällä viidakossa sissien omalla maaperällä. Tehtävää suoritettiin partioinneilla, joilla toimeenpantiin väijytyksiä, etsittiin sissien tukikohtia ja pyrittiin aiheuttamaan tuhoa vihollisen materiaalille ja miehistölle. Lisäksi yksi SAS:n tärkeimmistä tehtävistä oli lähestyä viidakon alkuperäisasukkaita ja käännättää heitä turvallisuusjoukkojen puolelle toimimaan

¹⁶⁴ Paget, 69.

¹⁶⁵ Paget, 51–52.

¹⁶⁶ Geraghty, Tony: *Who Dares Wins. The Story of the Special Air Service 1950–1980*. Arms and Armour Press, London, 1980, 22–23.

¹⁶⁷ Geraghty, 25.

sissejä vastaan. Toiminnan tuloksena sissit eivät enää kyenneet turvautumaan alkuasukasky-
liin ja brittiläiset saivat alkuasukkaista hyviä tiedonantajia ja jäljestäjiä.¹⁶⁸

Malajjalla SAS:aa käytettiin toisinaan tehtäviin, joissa sen erikoisosaamisesta ei ollut varsi-
naista hyötyä. Näin joukkojen käyttöarvo laski optimaalisesta. SAS:aa käytettiin esimerkiksi
pysyvien linnoitteiden miehittämisessä yhdessä poliisijoukkojen kanssa sekä partioinnissa
viidakon laitamilla.¹⁶⁹ SAS aloitti vuonna 1953 pitkäkestoiset operaatiot viidakossa, missä se
oppi luomaan tuottoisia kontakteja alkuperäiskansan heimojen kanssa saavuttamalla niiden
luottamuksen. SAS toteutti tehtävää perustamalla muun muassa klinikoita alkuasukkaiden
keskuuteen. *Hearts and Minds* -taktiikassa¹⁷⁰ pitkäaikainen yhteiselo alkuasukkaiden parissa
oli avain molemmiin puoleiseen luottamukseen.¹⁷¹ Pitkäkestoisia partiointitehtäviä suoritettiin
usein noin 14 miehen vahvaisilla partioilla, joita vahvennettiin kiinalaisilla tiedustelu-
upseereilla sekä paikallisilla poliiseilla. Näistä joukoista muodostettiin kolmen tai neljän hen-
gen partioita, joita käytettiin hankkimaan tiedustelutietoja partioimalla laajempaa aluetta sy-
vällä viidakossa, missä partiot väijyivät sissejä niiden kulku-urien varressa. Partiot myös joh-
tivat ilmavoimien iskuja sissien tukikohtia vastaan.¹⁷² SAS sai lisättyä liikkuvuuttaan helikop-
terien yleistyessä, jolloin se kykeni siirtämään osastoja nopeammin viidakkoon.¹⁷³ SAS suo-
ritti myös vähäisessä määrin peiteoperaatioita väestön keskuudessa hankkien tietoa esimerkik-
si aseiden kuljettamisesta kapinallisille.¹⁷⁴

Aikaisemmin mainitut Iban-heimolaiset pystyivät välittömästi todistamaan käyttöarvonsa
erinomaisella jäljestämis- ja taistelutaidoillaan. Vuonna 1953 Iban-jäljestäjistä perustettiin
400 värvätyn vahvuinen, muodollisesti brittiläinen yksikkö, *Sarawak Rangers*. SAS sai tehtä-
väkseen kouluttaa kyseisen yksikön taistelijoista moderneja sotilaita. Niitä käytettiin pataljoon-
ien ryhmissä ja joukkueissa aliupseereina taitojensa takia.¹⁷⁵

Malajjalla toimi SAS:n lisäksi 3. Kommandoprikaati ja osia Laskuvarjorykmentistä. Kom-
mandoprikaati oli suunniteltu nimenomaan merentakaisen alueiden sotatoimiin ja ongelmien
ratkaisuun. Kommandoprikaati oli toisen maailmasodan jälkeisen brittiarmeijan liikkuvampia
ja eniten käytetyimpiä yksiköitä. Prikaati oli eliittijoukko-osasto, jonka sotilaat olivat saaneet

¹⁶⁸ Olli, 27.

¹⁶⁹ Olli, 27–29.

¹⁷⁰ *Hearts and Minds* -termillä tarkoitettiin poliittis-sotilaallisia toimenpiteitä, joilla pyrittiin näyttäytymään väes-
tölle suosiollisena.

¹⁷¹ Smith, 30.

¹⁷² Geraghty, 26–27; Kesseli, 38–39.

¹⁷³ Dewar, 39.

¹⁷⁴ Geraghty, 27.

¹⁷⁵ Sunderland 1964a, 54; Geraghty, 34.

erikoiskoulutuksen. Kommandoprikaatia käytettiin partiointiin Perakin alueella, joka oli maastoltaan tiheää viidakkoa, vuoristoa, soita ja rannikkoa. Partioinnit perustuivat tiedustelutietoon, jonka avulla pyrittiin lähettämään ja keskittämään voima vihollista vastaan. Tyypillisesti partiot koostuivat kommandoista, poliiseista sekä vihikoirista. Muita tehtäviä partioinnin lisäksi olivat uudelleenasettamiseen liittyvät toimenpiteet sekä yhteistyö poliisin kanssa.¹⁷⁶ Kommandoprikaati palveli Malaijalla vain muutaman vuoden ajan konfliktin alkuvuosina.¹⁷⁷ Brittiläisten erikoisjoukkojen osalta Laskuvarjorykmentin osuus oli pienin Malaijan konfliktissa. Huhtikuussa 1949 yleinen mielipide oli, että laskuvarjojoukot eivät taktisesti ja teknisesti soveltuisi tämänkaltaiseen sodankäyntiin. Mielipide oli saattanut muodostua Ranskan tavasta käyttää laskuvarjojoukkoja Vietnamin. Laskuvarjorykmentin osallistuminen Malaijan kriisiin rajoittuikin ainoastaan yhden yksikön lähettämiseen SAS:n alaisuuteen vuonna 1956.¹⁷⁸ Erikoisjoukkoja käytettiin toisinaan myös isommissa operaatioissa yhdessä jalkaväkipataljoonien kanssa, mutta suuremmissa operaatioissa saadut tulokset olivat panostukseen nähden laihoja (katso luku 3.2).¹⁷⁹

Eräs tehtävää varten perustettu erikoisjoukko oli *Special Volunteer Force*. Se koostui antautuneista vihollistaistelijoista, jotka olivat hylänneet kommunismin ja ilmoittautuneet vapaaehtoisiksi taistelijoiksi entisiä tovereitaan vastaan. Heidät koulutettiin noin 60 henkilön ryhmässä, minkä jälkeen ne liittyivät hallituksen joukkoihin. Vuonna 1957 niitä oli kymmenen noin 20 henkilön muodostamaa joukkuetta, joita käytettiin eritoten oppaina, vankien kuulustelijoina sekä houkuttimina.¹⁸⁰

3.5 Paikalliset joukot

Vuonna 1948 Malaijan armeija koostui kolmesta, vuosina 1933–1934 perustetun *The Malay Regimentin* pataljoonasta. Sodan alkaessa tehtiin päätös rykmentin miesmäärän kasvattamisesta tarkoituksena lisätä kolme pataljoonaa vuoteen 1950 mennessä. Prosessi kuitenkin eteni paljon hitaammin kuin oli suunniteltu, ja tavoitteeseen päästiin vasta 1953. Tämäkin tapahtui ainoastaan kenraali Templerin ponnistelujen ansiosta.¹⁸¹ Yksi Templerin ensimmäisistä toimituksista oli Malaijan kansallisen armeijan perustaminen (*Malayan Federation Regiment*). Siihen

¹⁷⁶ Olli, 37–38.

¹⁷⁷ Smith, 110.

¹⁷⁸ Sunderland 1964a, 53–54.

¹⁷⁹ Olli, 31.

¹⁸⁰ Sunderland 1964a, 56.

¹⁸¹ Corum, James S.: *Training Indigenous Forces in Counterinsurgency: A Tale of Two Insurgencies*. U.S Army War College, Carlisle, PA, 2006. WWW-dokumentiksi toimittanut Dtic.mil. <<http://www.dtic.mil/dtic/tr/fulltext/u2/a446219.pdf>>, 20.5.2013, 12–13.

haluttiin itsenäisyyttä silmälläpitäen värvätä henkilöitä kaikista Malaijan etnisistä ryhmistä, toisin kuin oli *Malayan Regimentissa*, joka koostui ainoastaan malaijista. Malaijan armeija tarvitsi luotettavan pohjan, ja Templer itse valitsi kadetit, jotka toimisivat upseereina tulevissa joukoissa. Valittujen joukoissa oli useita kiinalaista etnisyyttä edustavia henkilöitä. Kiinalaista väestöä pyrittiin värväämään armeijaan, jotta armeija saataisiin näyttämään myös kiinalaisväestön näkökulmasta luotettavalta toimijalta. Tarkoitus oli yhtenäistää kansakuntaa pienentäen etnisiä välejä. Kuitenkin ainoastaan noin 15 prosenttia Malaijan kansanarmeijan henkilöstöstä oli kiinalaisia. Vuonna 1954 Malaijan armeijan prosessointi oli edennyt niin hyvin, että britit pystyivät vetämään muutaman brittipataljoonan pois maasta.¹⁸²

Malaijipataljoonat vastasivat hyvin paljon brittiläisiä pataljoonia. Suurimmat erot olivat aseistuksessa, josta on mainittu luvussa 3.1. Kevyen aseistuksen perusteella voidaan olettaa, että malaijipataljoonat organisoitiin maksimaalisen miesvoiman saamiseksi viidakko-olosuhteissa käytävään taisteluun. Malaijipataljoonien lukumäärä nousi sitä mukaan, kun upseereita, aliupseereita ja miehistöä saatiin koulutettua. Malaijipataljoonien yleinen taso oli hyvä, ja kokemuksen karttuessa se vielä parani. Hyvä vertauskohta tässäkin tapauksessa on tappo per kontakti -suhdeluku, joka ei vuosien 1953–1955 välillä juurikaan eronnut brittiläisistä pataljoonista.¹⁸³ Lähteistä ei käy ilmi, että malaijipataljoonia olisi käytetty eri tavalla kuin muitakaan jalkaväkipataljoonia. Kevyen aseistuksen periaatteella niitä voitiin pitää erityisen soveltuvana viidakossa tapahtuvaan partiotoimintaan.

Hallitus hyväksyi kodinturvajoukkojen perustamisen jo Malaijan kriisin alkuvaiheessa. Osana operaatio ”*Starvationia*” kenraali Briggs muodosti kodinturvajoukot avustamaan poliisijoukkoja valvontatehtävissä, mikä vapautti poliisijoukkojen osia muihin tehtäviin. Kodinturvajoukkojen varustukseen ei kuulunut univormuja ja aseitakin oli vain muutamilla. He eivät saaneet palkkaa korvaukseksi, vaan toiminta perustui vapaaehtoisuuteen. Kodinturvajoukkojen tehtävänä oli aluksi paikallisten kylien vartioiminen yöaikaan suorittamalla vahtivuoroja kylän kulkuväylien varrella ja vartiotorneissa. Kylien kodinturvajoukot koostuivat noin 60–100 miehestä, joilla oli käytössään yleensä vain kaksitoista kivääriä, jotka riittivät juuri kattamaan kaikki vartiopaikat. Vuoron vaihduttua kiväärit ja haulikot annettiin seuraavalle vuorossa olevalle. Kriisin alkuvaiheessa armeijalle ei ollut kunnolla resursseja kouluttaa ja aseistaa kodinturvajoukkoja. Vuonna 1951 arviolta 100 000 malaijia kuului kodinturvajoukkoihin.¹⁸⁴

¹⁸² Corum, 21.

¹⁸³ Sunderland 1964a, 34, 39.

¹⁸⁴ Corum, 13. (Smith mainitsee vuoden 1951 kodinturvajoukkojen kooksi yhteensä 200 000 henkilöä.)

Saavuttuaan Malaijalle Templer aloitti myös kodinturvajoukkojen uudistamisen kehittämällä niiden toimintaa. Kodinturvajoukoille järjestettiin kunnollinen koulutus muutaman kokeneen Kansainyhteisön ja brittiarmeijan upseerien johdolla. Tärkeimmät asiat olivat aseiden käsittelyn ja perusvartiotehtävien kouluttaminen. Myös joukkojen lukumäärää lisättiin 240 000:een. Koulutuksen lisääntymisen ja tehostamisen johdosta kodinturvajoukkojen parhaita henkilöitä pystyttiin pienellä lisäkoulutuksella käyttämään poliisi- ja sotilaspartioiden mukana.¹⁸⁵

Kodinturvajoukkoja pidettiin huomattavan käyttökelpoisina, varsinkin sissien voiman vähenyessä. Vuonna 1953 kodinturvajoukoissa palveli noin 50 000 kiinalaista, useimmat heistä uudelleenasetetuissa kylissä. Lisäksi noin 100 000 malaijia sekä 2 200 alkuperäisasukasta turvasivat omia kyliään. Näin he kykenivät vapauttamaan poliisijoukkoja puhtaasti puolustuksellisista tehtävistä. Kodinturvajoukot organisoitiin staattisiin ja operaatiollisiin kodinturvajoukkoihin. Staattisissa joukoissa oli noin kolme neljäsosaa kaikista henkilöistä, ja sen tehtävänä oli vastata kylien turvallisuudesta korvaten tältä osin poliisijoukot. Operaatiolliset kodinturvajoukot toimivat aktiivisemmassa roolissa 12-miehisinä aseistettuina osastoina ja käyttivät univormua.¹⁸⁶

Vuonna 1953 kodinturvajoukot vastasivat 72 uudelleenasetetun kylän turvallisuudesta. Syyskuussa 1954 heidän vastuullaan oli jo kaikkiaan 129 kylää. Koko konfliktin aikana kapinalliset eivät saaneet haltuunsa yhtäkään uudelleenasetettua kylää.¹⁸⁷

3.6 Epäsuoratuli ja ilmatuki

Malaijalla palveli kaksi tykistöpatteeria, joista toisen yksikön tykkikalustona oli 87,6 mm (25 pounder) ja toisen 5,5 tuuman tykit. Ne liitettiin lähes poikkeuksetta toimimaan jonkin pataljoonan osana sen sijaan, että ne olisivat toimineet paikallaan olevista asemista. Tykkimiehet toimivat käytännössä ensisijaisesti jalkaväkimiehinä ja siinä samalla tykkien miehistönä.¹⁸⁸ Helmikuuhun 1951 mennessä tämä toimintamalli muutettiin ja kuudella 87,6 mm haupitsilla (25 pounder) varustettu kenttätykistöpatteeri palautettiin ennalleen. Tämän jälkeen yksiköt

¹⁸⁵ Corum, 22–23.

¹⁸⁶ Komer, 41.

¹⁸⁷ Beers, Jason H.: Community-Oriented Policing and Counterinsurgency: A Conceptual Model. Fort Leavenworth, Kansas, 2007. WWW-dokumentiksi toimittanut Dtic.mil.

<<http://www.dtic.mil/dtic/tr/fulltext/u2/a471170.pdf>>, 18.2.2014, 50.

¹⁸⁸ Bracco, Jeffrey A.: Fire Support for Irregular Warfare. Naval Postgraduate School, Monterey, California, 2008. WWW-dokumentiksi toimittanut Dtic.mil. <<http://www.dtic.mil/dtic/tr/fulltext/u2/a479774.pdf>>, 2.2.2013, 33.

jaettiin kolmeen kahdella tykillä varustettuun osastoon, jotka pystyivät operoimaan hajaute-
tusti viidestä kuuteen viikkoon. Osastoissa oli noin 40 miestä ja 11 ajoneuvoa. Marraskuussa
1953 nämä kolme osastoa oli hajautettu ympäri Malaijaa, parhaimmillaan 750 kilometrin etäi-
syydelle toisistaan. Yksiköt toimivat alistettuina pataljoonille, jotka kohdensivat ne kivääri-
komppanioille ilman sen suurempia suunnitelmia. Tykkien alistaminen pataljoonille tarkoitti,
että pataljoonien oli oltava jatkuvasti liikkeellä. Tykistöjoukot saivat kaiken lisäksi kohtuut-
tomia tehtäviä, kuten kaksi laajaa tulialuetta (noin 10 km x 23 km), vaatimuksella estää sissi-
en pääseminen karkuun.¹⁸⁹

Sodan ensimmäisinä vuosina (1948–1951) tykistön tuli ammuttiin usein ilman tähytystä tai
sitä käytettiin summittaisia kohteita vastaan. Tämän jälkeen britit käyttivät ilmatulenjohtoa
sivullisille aiheutettavien tappioiden rajoittamiseksi. Vuosina 1953–54 tykistön käyttöä muu-
tettiin. Tykkejä pidettiin nyt jatkuvasti liikkeellä, ja niitä käytettiin esimerkiksi ylläköissä ja
väijytyksissä, mutta myös perinteisenä puolustuksellisenä tulitukena. Vuonna 1953 tykistö-
joukot saivat itse asiassa käskyn lopettaa häiritsevä tulenkäyttö.¹⁹⁰

Tykistön taktinen käyttö Malaijalla liittyi pääasiassa uudelleenasettamisesta ja elintarvikkei-
den jakelusta syntyneeseen sissien toimintaan. Sissit pyrkivät pääsemään lähelle väestöä, jol-
loin he joutuivat toimimaan viidakon laitamilla ollen tykistön kantaman sisäpuolella. Tykistön
tulella pyrittiin ajamaan sissit liikkeelle piiloistaan kohti jalkaväkeä, jotka odottaisivat heitä
väijytyksessä. Lisäksi sissien leirejä pyrittiin tuhoamaan ja sissijoukkoja harhauttamaan tykis-
tön tulenkäytöllä.¹⁹¹

Tiheä viidakko teki tykistöoperaatioista parhaimmillaankin vaikeita. Tykistö kykeni kuitenkin
tukemaan olosuhteista riippumatta, toisin kuin ilma-ase. Joukkoja kyettiin myös tukemaan
lähemmäksi kuin esimerkiksi ilmavoimilla niiden tarkkuuden ansiosta. Tulenjohtaminen oli
kuitenkin hyvin hankalaa. Monissa tilanteissa se oli mahdollista ainoastaan ilmasta käsin,
huonon näkyvyyden ja huonojen karttojen takia. Tästä huolimatta epäsuoratuli nähtiin mones-
sa toimessa hyödyllisenä, mikä johti epäsuorantulen joukkojen ja aseiden lisäämiseen vuonna
1955. Esimerkiksi jokaiselle pataljoonalle jaettiin kaksi raskasta kranaatinheitintä kevyiden
sijasta lisäten epäsuorantulen voimaa.¹⁹²

¹⁸⁹ Sunderland 1964a, 235–239; Johnson, Richard B.: *The Biggest Stick: The Employment of Artillery Units in Counterinsurgency*. United States Military Academy, West Point, New York, 1999. WWW-dokumentiksi toimit-
tanut Dtic.mil. <<http://www.dtic.mil/dtic/tr/fulltext/u2/a547417.pdf>>, 2.2.2013, 66.

¹⁹⁰ Bracco, 33.

¹⁹¹ Sunderland 1964a, 235–239.

¹⁹² Sunderland 1964a, 235–239.

Ilma-aseen käyttö oli elintärkeää, jopa välttämätöntä, mutta yleisesti ottaen ilmaiskuja ja tykistöä käytettiin ainoastaan viidakossa piilotellutta vihollista vastaan. Elintarvikkeiden kontrolloinnin tarkastuspisteet ja partion kokoisilla joukoilla tehdyt väijytykset osoittautuivat huomattavasti tehokkaammaksi tavaksi toimia kuin vihollisen olinpaikkojen umpimähkäinen pommittaminen. Raskailla aseilla kyettiin tuottamaan jonkin verran tappioita sisseille, mutta ne toimivat myös sissien näkökulmasta erinomaisena propaganda-aseena.¹⁹³ Raskaita pommikoneita, tykistöä ja laivastoa käytettiin viidakon pommittamiseen, mutta se osoittautui tehottomaksi. Myöhemmin sodan aikana keksittiin tehokkaampia paikantamistekniikoita pommituksia varten. Paikantaminen tapahtui jalkapartioiden avulla, jotka ilmoittivat tiedot pommikoneille pommituksia varten lisäten pommitusten tehoa.¹⁹⁴ Ilmaiskut koettiin tehokkaimmiksi silloin, kun niitä käytettiin jonkin operaation tukemiseen tai sissien ajamiseen väijytykseen.¹⁹⁵

Pommitusten ohjenuoran mukaan oli parempi hallita kyliä kuin pommittaa niitä. Yksi sivullinen lapsiuhri voi saada aikaan tuhat vihollista. Tämän seurauksen RAF harvemmin pommitti lähellä kyliä tai asutusta olevia kohteita. Ilmavoimilla oli kuitenkin ilmatiedustelun, huolto- ja joukkojen kuljettamisen kannalta merkittävä rooli. Joukkojen huolto ruuan, lääkkeiden, vaatetuksen, ammuksien ja tarvikkeiden osalta oli ilmavoimien tärkeimpiä tehtäviä. Sotilas- ja poliisijoukkojen operoimissa syvällä viidakossa, ilmavoimien (myös laivaston) helikopterit kykenivät kuljettamaan ja evakuoimaan joukkoja nopeasti sekä etsimään sissien leirejä.¹⁹⁶

3.7 Yhteenveto

Malaija oli olosuhteiltaan sisseille ihanteellinen. Sen tiheät viidakot sekä vuoristoalueet tarjosivat runsaasti suojapaikkoja ja mahdollistivat kevyesti aseistettujen sissien liikkuvuuden hyödyntämisen. Toiminta-alueen laajuus antoi sisseille enemmän toimintavapauksia ja mahdollisti tukialueiden perustamisen.

Kommunistipuolueen masinoima kansannousu koski ainoastaan kiinalaisperäistä kansanosaa, joka edusti yhtä kolmasosaa koko maan väestöstä. Konfliktin alkuvuosina puolueen sotilaallinen siipi MRLA koostui noin 10 000 taistelijasta. MRLA:n taistelijat olivat saaneet toisen maailmansodan aikana brittiläisiltä koulutusta sekä asetukea taisteluunsa japanilaisia miehittä-

---

¹⁹³ Shepard, 178.

¹⁹⁴ Dewar, 36, 38.

¹⁹⁵ Smith, 30.

¹⁹⁶ Smith, 18, 41.

jiä vastaan. Malaijan kriisin eskaloituttua brittiläisillä oli vastassa hyvin organisoitu ja kurnalainen sissiarmeija, jolla oli kokemusta sissitoiminnasta viidakko-olosuhteissa ja brittiläisten käyttämistä taktiikoista ja menetelmistä. MRLA:n suurin heikkous oli sen huollollinen riippuvuus esimerkiksi väestön tarjoamista elintarvikkeista.

Brittien turvallisuusjoukot Malaijalla vuonna 1948 koostuivat pääosiltaan kymmenestä jalkaväkipataljoonasta, joita tuki kenttätykistörykmentti ja rannikkotykistöyksikkö sekä noin 10 000 poliisista. Kun sissit olivat aloittaneet iskut teollisuutta ja viranomaisia vastaan, briteille selvisi kommunistisen kapinaliikkeen voima. Turvallisuusjoukkojen määrä kasvatettiin vuoteen 1952 mennessä kahteenkymmeneen jalkaväkipataljoonan ja noin 60 000 poliisiin. Lisäksi oli perustettu kodinturvajoukot, joissa tehtäviä suoritti noin 250 000 henkilöä sekä erikoisjoukko *Malayan Scouts*, josta muodostettiin myöhemmin SAS rykmentti. Vuodesta 1952 eteenpäin poliisin ja kodinturvajoukkojen määrää vähitellen supistettiin jalkaväkipataljoonien lukumäärän pysyessä noin kahdessakymmenessä.

Malaijalla palvelleet jalkaväkipataljoonat olivat organisaatioltaan ja aseistukseltaan perinteisiä brittiläisiä pataljoonia. Ainoa eroavaisuus pataljoonissa oli Malaijan kansallisen armeijan pataljoonissa, joissa kranaatinheittämiä ja panssarintorjunta-aseita oli huomattavasti vähemmän, koska niille ei nähty käyttöarvoa viidakko-olosuhteissa. Konfliktin alussa jalkaväkipataljoonien toimintakykyä heikensi koulutuksen puute sodankäynnistä viidakko-olosuhteissa toimivaa sissijoukkoa vastaan. Kuitenkin jo kesällä 1948 armeijan johtajat tekivät päätöksen, jonka mukaan toiminnan on oltava hyökkäyksellistä.

Hyökkäyksellinen toiminta tarkoitti jalkaväkipataljoonien yhden tai useamman pataljoonan operaatioina tekemiä alueiden haravoitena. Haravoinneilla ei kyetty tuottamaan kuin satunnaisia tappioita sissijoukoille, mutta ne vaikeuttivat sissien tukialueiden perustamista. Vuosina 1948–1951 jalkaväkipataljoonien haravoiteteja tehtiin ajojahdin tapaisesti, jolloin sissit pyrittiin saamaan kulkemaan ennalta järjestettyyn väijytykseen. Toinen tapa oli saarrosta sissien oletettu olinpaikka, minkä jälkeen pienien osastojen iskuilla aiheutettaisiin tappioita sisseille. Haravoitien merkitys väheni varsinkin sissijoukkojen siirryttyä operoimaan pienemmissä osastoissa. Isojen operaatioiden valmistelujen ja toimenpiteiden salaaminen viidakko-olosuhteissa oli todettu hankalaksi. Jalkaväkipataljoonat lopettivat operoimisen kootusti jakaantuen komppanian kokoisiksi osastoiksi. Komppanioiden toteuttamalla partioinneilla saatiin paremmalla menestyksellä vihollishavaintoja, joiden avulla toimeenpantiin vastatoimia, kuten väijytyksiä. Väijytykset osoittautuivatkin tehokkaimmaksi tavaksi aiheuttaa tappioita viholliselle. Pataljoonien hajauttaminen ei täysin poissulkenut suurten joukkojen suorit-

tamia operaatioita, mutta sodan edetessä prikaatitason kontrolloimia haravointioperaatioita tehtiin koko ajan vähemmän.

Jalkaväkijoukkoja käytettiin kuitenkin myös puhtaasti puolustuksellisissa tehtävissä. Uudelleenasettamisen ja ruuan säännöstelyn seurauksena sissien iskut kyliin yleistyivät. Sen johdosta jalkaväkijoukkoja käytettiin poliisien apuna kylien suojaamisessa sekä sissien eristämisessä väestöstä. Näillä toimenpiteillä luotiin tilanne, jossa turvallisuusjoukot pystyivät ensimmäistä kertaa valitsemaan taistelun alueen. Avoimelle alueelle pakotetut sissit kärsivätkin taisteluissa tappioita.

Sodan alkuvuosina turvallisuusjoukkojen operaatiot toteutettiin poliisikomentajan alaisuudessa. Poliisi oli ensisijainen ase kapinallisten toimintaa vastaan, mutta se oli vajaavahvuinen ja heikosti varustettu kyetäkseen suoriutumaan tehtävistään. Poliisivoimien vahvistaminen aloitettiin välittömästi konfliktin puhjettua laajoilla värväyksillä ja muodostamalla puolisoitilaallinen *Special Constables* poliisin alaisuuteen. Vuoteen 1952 mennessä poliisivoimien määrä oli noussut noin 60 000 henkilöön. Henkilöstömäärän nopean kasvattamisen takia jouduttiin aloittamaan tehostettu koulutus poliisijoukkojen laadun varmentamiseksi.

Special Constablesin tärkein tehtävä oli teollisuuden eli tinakaivoksien ja kumiplantaasien suojaaminen. Joukot saivat lisäksi myöhemmin tehtäväksi elintarvikkeiden säätelyn valvomisen, vartiointitehtäviä ja tietarkastuksien suorittamisia. Osa *Special Constablesin* jäsenistä tiedusteli ja partioi. Poliisijoukoista muodostettiin lisäksi osastoja, joiden tehtävänä oli partioida viidakossa. Nämä puolisoitilaalliset joukot saivat erikoiskoulutuksen viidakkosodankäyntiin ja vastasivat yleensä kyliä ympäröivän viidakon partioinneista.

Poliisivoimat saivat tehtäväkseen myös tiedustelutehtävien toimeenpanemisen ja tiedustelutiedon tuottamisen. Tehtävä annettiin poliisivoimille, koska konfliktin vastatoimet kohdistettiin ensisijaisesti siviiliväestöön. Poliisin erikoisosasto *Special Branch* tuotti tiedustelutietoa kaikille turvallisuusjoukkojen toimijoille. Poliisien kasvatettu lukumäärä ja kyvykkyys selviytyä sille uskottuista tehtävistä vapauttivat huomattavasti asevoimien resursseja. Näin asevoimat kykenivät keskittymään hyökkäyksellisiin vastatoimiin. Lisäksi poliisin tuottama tiedustelutieto oli merkittävin tekijä viholliskontaktien kasvamiseen.

Malajalla palveli sodan aikana kaikkiaan kolme brittiläistä erikoisjoukkoa, joista SAS oli suurimmassa osassa. *Malaya Scouts* -organisaation pohjalta uudelleen perustettu SAS palveli Malajalla lähes koko sodan ajan. Se kehitti viidakkosodankäynnin tekniikoita toimien pitkä-

kestoisesti viidakon syvyydessä. SAS suoritti viidakossa partiointeja, joiden aikana toimeenpantiin väijytyksiä, etsittiin sissien tukikohtia ja pyrittiin aiheuttamaan tuhoa viholliselle. SAS loi myös kontakteja alkuperäisasukkaisiin asumalla heidän yhteydessään. Näiden kontaktien avulla kyettiin muodostamaan omia tukikohtia viidakkoon sekä riistämään sisseiltä kylien tarjoama huollollinen tuki. Vuonna 1953 helikopterien yleistyessä SAS:n liikkuvuus parani, ja se kykeni siirtymään huomattavasti nopeammin viidakon keskelle suoritettaviin operaatioihin.

Kodinturvajoukot muodostivat lukumääräisesti isoimman vastavoiman kumoukselliselle toiminnalle. Vaikka kodinturvajoukot eivät varsinaisesti osallistuneet taistelutehtäviin, ne olivat silti arvokas lisä turvallisuusjoukkojen kannalta. Vuonna 1952 kaksi vuotta aikaisemmin perustettuihin kodinturvajoukkoihin kuului jo noin 240 000 henkilöä. He vartioivat kylien alueilla ja estivät sissien tunkeutumisen väestön keskuuteen. Erityisesti uudelleenasetettujen kylien suojeleminen annettiin kodinturvajoukkojen tehtäväksi. Heidän ansiosta monet sotilas- ja poliisijoukot kyettiin kohdistamaan muihin tehtäviin. Kodinturvajoukkoihin rekrytoidulla kiinalaisväestöosalla oli positiivinen poliittinen vaikutus, koska ne pystyttiin sitouttamaan osaksi konfliktin ratkaisua.

Malaijalla palveli ainoastaan kaksi tykistöpatteria. Tykistöä kuvaa se, että tykkimiehiä käytettiin ensisijaisesti jalkaväkimiehinä ja siinä samalla he toimivat tykkien miehistönä. Tykistöyksiköt eivät toimineet kootusti, vaan hajautettuina kahden tykin osastoina ympäri Malaijaa, jolloin massiiviset tulenkeskittämiset olivat mahdottomia. Tykistön tulenkäyttö oli usein tähtämätöntä, minkä tarkoitus oli vain häiritä sissiosastoja ja pakottaa ne liikkeelle. Olosuhteet vaikeuttivat kunnollisten tuliasemien löytämistä, ja siirtyminen oli usein hyvin vaivalloista. Tykistön tuli koettiin kuitenkin usein hyödylliseksi sen tarkkuuden ja ympärivuorokautisen tukemiskyvyn ansiosta.

Ilmatuki oli joukkojen huollon kannalta merkittävässä asemassa, koska viidakossa toimivia osastoja oli helpoin huoltaa huoltopudotuksin. Lisäksi helikoptereiden lisääntyessä joukkojen siirtäminen toimialueelle muodostui ilmavoimien keskeiseksi tehtäväksi. Tiedustelun kannalta merkittävää oli ilmavoimien kyky vihollisen leirialueiden paikantamiseen.

4 VASTAKUMOUKSELLINEN SODANKÄYNTI KENIASSA 1952–1960

Kenian konfliktia voidaan hyvin pitää Britannian kannalta sivunäyttämönä Malaijan tilanteen ollessa keskipisteessä. Kenian konfliktin puhjetessa vuonna 1952 britit olivat olleet Malaijalla jo neljän vuoden ajan taisteluissa kommunistikapinallisia vastaan. Keniassa otettiin käyttöön hyväksi todettuja vastakumouksellisen sodankäynnin taktiikoita, jotka pohjautuivat Kaukoidässä saatuihin oppeihin. Näitä oppeja sovellettiin taisteluissa mysteeristä Mau Mau -liikettä vastaan. Yhden heimon keskuudesta lähteneen kapinan kukistamisen piti olla kohtalaisen helppoa briteille, mutta meni kuitenkin vuosia ennen kuin tilanne saatiin ratkaistua. Tässä luvussa tarkastellaan Britannian turvallisuusjoukkojen käyttöperiaatteita ja niiden kehittymistä Kenian konfliktin aikana.

4.1 Kenia

Väkivaltaisesti purkautuneen Mau Mau -kapinan juuret voidaan jäljittää aina vuoden 1885 Berliinin konferenssiin, jossa Euroopan johtavat maat olivat neuvotelleet sisäisen Afrikan siirtomaa potentiaalista. Britit aloittivat siirtomaa-alueiden valtaamisen itäisestä Afrikasta, nykyisen Kenian alueelta. Tavoitteena oli saavuttaa kontrolli Lake Victorian alueesta, minne kulki reitti Kenian ylämaa-alueen kautta. Brittiläiset uudisasukkaat perustivat karja- ja viljajaloja sekä plantaaseja, joilla tuotettiin muun muassa kahvia tälle hedelmälliselle maa-alueelle, jota alettiin kutsua ”valkoiseksi ylämaaksi”. Osa maasta ostettiin afrikkalaisilta omistajilta ja osa vain julistettiin Britannian hallituksen omistamaksi.¹⁹⁷ Keniasta tuli virallisesti Iso-Britannian siirtomaa vuonna 1920.¹⁹⁸

Kenian siirtomaan hallintorakenne vastasi perinteisen kruununsiirtomaan rakennetta, jota hallitsi siirtomaaministeriön nimittämä kuvernööri. Kuvernööri toimi puheenjohtajana hallinto- ja lakineuvoksessa, ja hänen toimivaltuutensa olivat hyvin laajat.¹⁹⁹ Vuoteen 1930 mennessä

¹⁹⁷ Carver, 29.

¹⁹⁸ Kari, Risto: *Maailman valtiot*. Kustannusosakeyhtiö Tammi, Helsinki, 2004, 161.

¹⁹⁹ *Army Roles, Missions, and Doctrine in Low Intensity Conflict (ARMLIC)*. Preconflict Case Study 5 - Kenya. US Army Combat Developments Command Institute of Advanced Studies, Carlisle Barracks, Pennsylvania, 1970. WWW-dokumentiksi toimittanut Dtic.mil. <www.dtic.mil/dtic/tr/fulltext/u2/882308.pdf>, 6.2.2013, 47–52. Hallintoneuvosto koostui hallinnon vanhemmista virkamiehistä, jotka olivat kuvernöörin suoranaisessa alaisuudessa. Hallintoneuvokseen kuului myös epävirallisia jäseniä, jotka edustivat etnisiä yhteisöjä, kuten brittiläisiä uudisasukkaita, intialaisia, arabeja ja afrikkalaisia. Ensimmäinen afrikkalainen pääsi jäseneksi vasta vuonna 1944. Jäsenillä ei ollut varsinaista päätäntävaltaa, joten heidän kykynsä vaikuttaa asioihin oli minimaalinen. Kenia oli jaettu 10 provinssiin ja Nairobien alueeseen. Jokaisella provinssilla oli oma maaherra, joka toimi siirtomaaministeriön alaisuudessa. Provinssit olivat jaettu erikokoisiin alueisiin esimerkiksi etnisyyden mukaan. Alueita johtivat aluevirkamiehet, jotka toimivat maaherrojen alaisuudessa. Vuonna 1951 useimmilla alueilla oli omat alueneuvostonsa, joilla oli rajoitetut oikeudet säätää lakeja ja kerätä veroja alueellaan.

maassa oli noin 30 000 brittiläistä uudisasukasta. Vuonna 1945 3 000 brittiläistä uudisasukasta omisti 43 000 neliökilometriä kaikkein hedelmällisintä maata, josta ne viljelivät ainoastaan noin 6 prosenttia. Vähemmistö hallitsi yli miljoonaa Kikuyu-heimon jäsentä. Afrikkalainen väestö, noin 5,25 miljoonaa ihmistä, asutti ilman omistajanoikeuksia alle 135 000 neliökilometrin aluetta kaikkein köyhintä maa-aluetta.²⁰⁰

Brittiläiset maanviljelijät rikastuivat kahvin viljelyllä ja viennillä huomattavasti. Suojellakseen hyvinvointiaan britit kielsivät alkuasukkailta kahvin viljelyn ja aloittivat verojen keräyksen. Uudisasukkaat hankaloittivat kuitenkin huomattavasti alkuperäisväestön pyrkimyksiä maa-alueiden hankkimiseen ja omistamiseen. Negatiivisen kehityksen takia useat Kikuyu-heimolaiset lähtivät maaseudulta kaupunkeihin.²⁰¹ Kikuyu oli suurin, kouluttautunein ja työtehtiin heimoyhteisö, joka asutti avainalueita Nairobina läheisyydessä. Suurin osa brittiläisten hankkimasta maasta saatiin Kikuyu heimolta, jotka kuitenkin olivat kuvitelleet vuokranneensa maat brittiläisille eivätkä myyneen, koska he eivät olleet saaneet maksuakaan.²⁰²

Vuosien saatossa eurooppalainen yhteisö saavutti hyvin korkean elintason, ja kontrasti afrikkalaiseen nähden oli huomattavan suuri. Kikuyu oli ainoa heimo, joka oli kiinteästi tekemissä eurooppalaisten kanssa. Kun muutamat Kikuyu-heimolaiset tulivat toisen maailmansodan jälkeen poliittisesti tietoisemmiksi, maanomistus nousi vakavaksi riidaksi. Eurooppalaiset maanomistajat kieltäytyivät luovuttamasta maata, koska se oli heidän tulonlähteensä ja lisäksi kuviteltiin, että Kikuyulla ei ole maanomistusoikeuksia. Nämä olivat suurimmat syyt vuonna 1952 alkaneen ja 1960 loppuneen Mau Mau -kapinan puhkeamisen taustalla.²⁰³

Vuonna 1953 Keniassa asui 5 644 000 afrikkalaista, 131 000 intialaista, 42 200 eurooppalaista ja 29 200 arabia. Kenian suurimmassa kaupungissa Nairobissa asui noin 190 000 ihmistä. Muita yli sadantuhannen asukkaan kaupunkeja ei Keniassa ollut.²⁰⁴ Kapinan laajuus käsitti koko Keskisen Provinssin ja itäiset osat Rift Valleysta, mukaan lukien Aberdaren vuoristot ja Mount Kenyan. Alue oli alle kymmenesosa koko Keniasta.²⁰⁵

Aberdaren vuoristoalue on noin 1 550 neliökilometrin kokoinen, ja sen korkeimmat huiput nousevat jopa yli 3500 metriin. Nairobina pohjoispuolella sijaitseva Mount Kenya kattaa noin

²⁰⁰ Friedman, Herbert A.: PSYOP of the Mau Mau Uprising, 2006. <<http://www.psywar.org/maumau.php>>, 11.1.2014.

²⁰¹ Friedman 2006.

²⁰² Carver, 29.

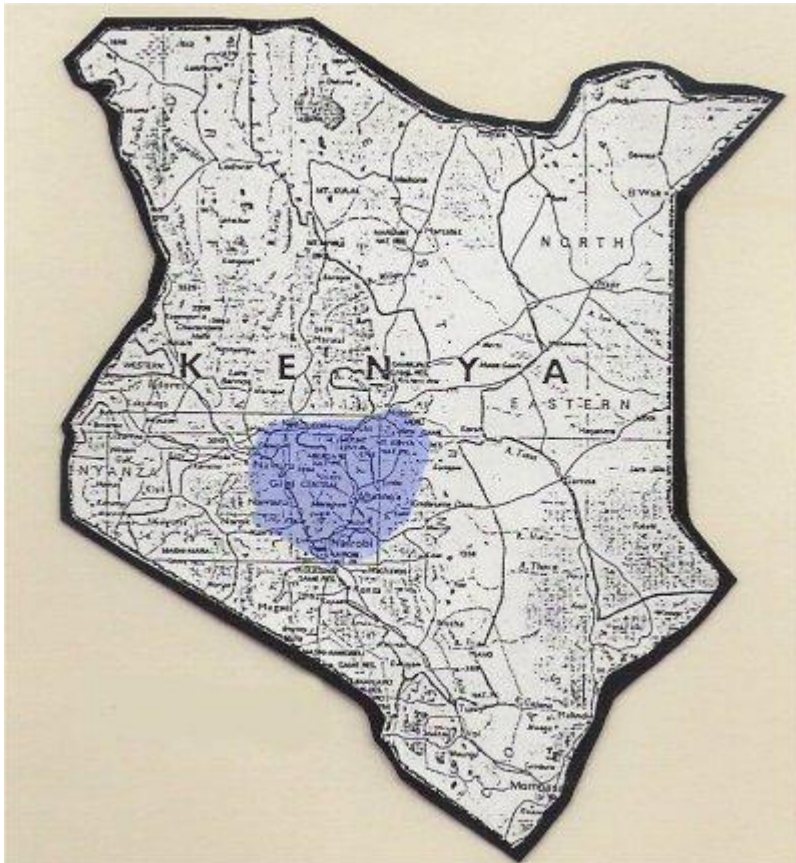
²⁰³ Dewar, 53; Carver, 29.

²⁰⁴ Forster, 6–7.

²⁰⁵ Paget, 90.

2 330 neliökilometrin alueen, ja sen korkein kohta nousee aina noin 5000 metriin.²⁰⁶ Aberdaren ja Mount Kenyan alarinteet ovat hyvin tiheää ja vaikeakulkuista metsää. Puurajan yläpuolella, noin 3500 metristä ylöspäin maasto on nummista ja kivikkoista. Alueet tarjoisivat otollisen maaperän sissien toiminnalle, ja Mau Mau olikin aktiivisin siellä.²⁰⁷

Kuva 2. Kenia. Mau Maun operaatioalue tummennettu.

Tiestö oli kohtalaisen runsasta asutuilla alueilla ja reservaateissa, mutta metsissä teitä ei ollut. Metsien polut olivat syntyneet pääsääntöisesti eläimien kulkureitteinä. Ilmasto Keniassa on leuto. Maalis-huhtikuussa ja loka-marraskuussa on tyypillisesti voimakkaita sateita. Lämpötilat vaihtelevat päivän reilusta 30 celsiusasteesta yön neljään asteeseen.²⁰⁸

Mau Mautta voidaan pitää Kikuyu-heimon salaisena uskonlahkona. Heidän tavoitteenaan oli häätää eurooppalaiset, kristityt ja myös myöhemmin aasialaiset pois Keniasta ja perustaa Kikuyu-heimolaisten johtama afrikkalainen hallinto. Alun perin tähän pyrittiin kolmen tavoitteen kautta:

²⁰⁶ Forster, 17.

²⁰⁷ Dewar, 54–55.

²⁰⁸ Forster, 18.

1. Kikuyu-heimon ja sitä kannattavien heimojen yhdistäminen, erityisesti Embu- ja Meru-heimot, joko valojen vannomisen kautta tai tarvittaessa voimankäytöllä.
2. Turvallisuusuhan laajentuminen yli hallituksen sietokyvyn ja sen jälkeinen eurooppalaisten häätö ”valkoiselta ylämaalta” ja kaupungeista.
3. Kikuyu-heimon täydellinen hallinta Keniasta.²⁰⁹

Mau Mau oli vahva puolisoitilaallinen organisaatio, joka oli yhdistelmä taistelijoita ja noita-tohtoreita. Sen yhdistävänä tekijänä oli aiemmin mainittu turhautuminen eurooppalaisten ylemmyyteen ja siihen, että he kohtelivat kaltoin alkuperäisväestöä. Maaton, tyytymätön ja työtön väestönosa tarjosi hyvän pohjan Mau Mau -liikkeen henkilöstövärväyksille.²¹⁰ Mau Mauta ei voi sanoa kansalliseksi liikkeeksi, koska siihen kuului käytännössä ainoastaan Kikuyu-heimolaisia, jotka edustivat vain viidesosaa Kenian väestöstä.²¹¹

Mau Mau -taistelijoita oli vuonna 1953 noin 12 000. Mau Maulla oli väestön keskuudessa noin miljoonaa kannattajaa (pääosin Kikuyu-, Embu- ja Meru-heimosta), joista aktiivisia kannattajia oli noin 30 000. Henkilöstön värväminen oli täysin valikoimatonta, ja sen johtajistakin vain harva osasi lukea. Suurin osa johtajista oli keksinyt itselleen mahtailevia arvoja ja titteleitä, joilla ei ollut mitään tekemistä koulutustason kanssa. Mau Mau -taistelijat olivat hyvin taikauskoisia ja uskoivat esimerkiksi noituuksiin. Valoilla ja rituaaleilla pyrittiinkin vahvistamaan joukon lojaalisuutta sekä luomaan pelkoa vihollisessa ja alkuperäisväestössä.²¹²

Ainoastaan noin 3–12 prosentilla kapinallistaistelijoista oli kunnollinen ase, ja keskimääräinen ammusmäärä asetta kohden oli noin viisi patruunaa. Lopuilla taistelijoista oli käytössään ainoastaan jonkinlaiset kotitekoiset aseet. Nämä kotitekoiset aseet luokiteltiin yleensä vaarallisemmiksi käyttäjälle kuin vastustajalle. Kapinalliset käyttivät myös keihäitä ja jousipyssyjä, jotka olivat huomattavasti kotitekoisia aseita tehokkaimpia. Kapinalliset eivät käyttäneet minikäänlaista univormua tai mitään yhtenevää varustusta. Sotilaskoulutus oli käytännössä olematonta eikä joukoilla ollut sotilaskokemusta. Mau Mau -taistelijoiden vahvuutena voidaan pitää erinomaista näkökykyä, kuuloa ja hajuaistia, joiden ansiosta kyky toimia ja liikkua metsämaastossa oli erittäin hyvä. Lisäksi he tunsivat maaston ja olivat tottuneet toimimaan ohuessa ilmassa, mikä vaikutti kestävyYTEEN. Sissien huollollinen tuki oli myös organisoitu hyvin. Heidän huoltoketju ruuan, rahan, rekrytointien, tiedon ja lääkkeiden suhteen kulki Kikuyu-heimon maiden läpi ylämaa-alueelta aina Nairobiin asti. Mau Maun suurimpia heikkouksia

²⁰⁹ Forster, 10.

²¹⁰ Carver, 28, 36.

²¹¹ Paget, 86.

²¹² Forster, 14–15.

olivat vahvan organisaation puute, taistelijoiden huono tai jopa olematon sotilaskoulutus. Lisäksi aseistus ei vastannut tarkoitusta. Mau Mau -liikkeen sisällä oli osin puutetta johtajuudesta ja kyvykkyydestä, mikä ilmeni kyvyttömyytenä reagoida uusiin toimintatapoihin sekä kekseliäisyyden puutteena. Mau Mau ei myöskään saanut ulkopuolista tukea muilta valtiolta.²¹³

Syys-lokakuussa vuonna 1952 joukko hallitukselle lojaaleja afrikkalaisia murhattiin. Lisäksi saatiin monia raportteja uhkauksista ja pelotteluista. Eurooppalaisten karjaa runneltiin ja rakennuksia poltettiin.²¹⁴ Nämä levottomuudet johtivat lopulta brittien osalta poikkeustilan julistamiseen ja armeijan avun kutsumiseen. Poikkeustilan julistaminen aiheutti laajat värväytymiset kapinallisten joukkoihin. Samanaikaisesti Mau Maun uhkaukset kovenivat ja väkivallan käyttö lisääntyi.²¹⁵

Ensimmäiset brittiläiset joukot saapuivat Keniaan 19. lokakuuta 1952. Samana yönä poliisi suoritti operaation, jossa pidätettiin 83 epäiltyä Mau Maun johtajaa, Jomo Kenyatta mukaan lukien. Mau Mau ei aluksi reagoinut tilanteeseen mitenkään, mutta muutaman viikon päästä se aloitti hyökkäystoimet. Marraskuun, joulukuun ja vuoden 1953 ensimmäisten kuukausien ajan Mau Mau teki sarjan iskuja eurooppalaisia maanviljelijöitä ja hallitukselle lojaaleja afrikkalaisia vastaan. Iskujen huipentumana voidaan pitää Larin verilöylyä, joka tapahtui lähellä Nairobiä 26. maaliskuuta vuonna 1953. Siellä suuri joukko kapinallisia tappoi vähintään 74 henkilöä, joista suurin osa oli naisia ja lapsia. Samana yönä kapinalliset iskivät myös poliisi-asemalle ja tappoivat kaksi poliisia ja vapauttivat 150 vankia. Samassa iskussa Mau Mau sai saaliiksi suuren määrän aseita.²¹⁶

Mau Mau jatkoi taisteluaan iskien summittaisesti eurooppalaisia uudisasukkaita ja hallitukselle lojaaleja afrikkalaisia vastaan. Taisteluissa kiinnijääneiltä kapinallisilta saaduista dokumenteista selvisi, että Mau Mau oli organisoitu joukkueittain ja pataljoonittain, vaikka se ei näin kyennyt toimimaan.²¹⁷

Levottomuuksien puhjetessa vuoden 1952 syksyllä britit julistivat maahan poikkeustilan antaen poliisille enemmän toimivaltuuksia. Myös muita toimivaltuuksia lisääviä lakeja säädettiin, kuten lupa avata tuli, mikäli pysähtymiskomentoa ei totella. Vuosina 1952–53 koko Kenian operaatio oli poliisijohtoinen. Poliisin toiminta oli puolustusellista, ja joukkoja kasvatettiin

²¹³ Forster, 16; Dewar, 55.

²¹⁴ Dewar, 52; Carver, 33.

²¹⁵ Clayton, Anthony: Counter-Insurgency in Kenya 1952–60. Transafrica Publishers Ltd., Nairobi, 1976, 5.

²¹⁶ Carver, 36.

²¹⁷ Dewar, 55.

kaikin osin. Tänä ajankohtana pyrittiin paikantamaan uhat ja valmistamaan turvallisuusjoukot niitä varten. Samanaikaisesti perustettiin kodinturvajoukot avustamaan paikallisen turvallisuuden ylläpitämisessä ja vastustamaan Mau Mau -liikettä.²¹⁸ Briteillä ei kuitenkaan ollut mitään todellista suunnitelmaa konfliktin varalle eikä varsinaisesti tarpeellista tietoakaan suunnitelman pohjalle.²¹⁹

Larin tapahtumien takia Brittien johto pyysi sotilaallisen avun lisäämistä, ja Keniaan saapui kaksi uutta brittipataljoonaa. Huhtikuussa 1953 kenraali Erskine nimettiin sotilasjoukkojen komentajaksi ja hän sai vastuulleen myös poliisi- ja apujoukot. Tässä vaiheessa sotilasjoukoihin kuului jo kolme brittipataljoonaa, viisi pataljoonaa *King's African Rifles* (KAR), *Kenya Regiment* (KR)²²⁰ sekä kaksi RAF:n laivuetta. Erskine oli aluksi ylimielisen varma nopeasta menestyksestä. Vaikka maasto oli hankalaa, vihollinen vaikutti olevan huonosti johdettu, aseistettu ja koulutettu. Kuitenkin maasto osoittautui briteille suuremmaksi haasteeksi kuin oli odotettu, ja se oli ehkä suurin syy sodan pitkittymiselle.²²¹

Britit määräsivät säännöksiä yhä enemmän kyetäkseen kontrolloimaan tehokkaammin väestöä. Kuvernöörillä oli valtuudet sulkea kouluja sekä kieltää julkaisuja. Ulkonaliikkumiskieltoja määrättiin ja väestölle jaettiin uudet henkilöllisyyskortit. Kaikki Nairobiin johtaneet tiet suljettiin öisin.²²² Aseiden tai ammusten hallussapidosta, osallisuudesta sabotaasiin sekä kapinallisryhmien auttamisesta seurasi kuolemanrangaistus.²²³ Britit perustivat myös komiteajärjestelmän, joka perustui Malaijan malliin, ja myöhemmin myös korkeimpia tasoja koordinoimaan sotilas-, poliisi- ja siviilitoimia.²²⁴

Britit jakoivat operaatioalueen kolmeen kategoriaan: Kielletyt alueet käsittivät suurimmaksi osaksi metsäalueet sekä muita erikseen määriteltyjä alueita. Näillä alueilla turvallisuusjoukot saivat ampua henkilöä näköhavainnon perusteella tai henkilön mennessä alueelle. Toinen kategoria oli erikoisalueet. Käytännössä koko operaatioalue julistettiin erikoisalueeksi. Turvalli-

²¹⁸ Crow, James E.: *Insurgency: A Case For the Kenya Police*. Army War College, Carlisle Barracks, Pennsylvania, 1971. WWW-dokumentiksi toimittanut Dtic.mil. <<http://www.dtic.mil/dtic/tr/fulltext/u2/772301.pdf>>, 7.2.2013, 131, 139–140.

²¹⁹ Carver, 34.

²²⁰ King's African Rifles oli Britannian siirtomaarykmentti, joka oli perustettu 1900-luvun alussa Britannian Itä-Afrikan siirtomaiden sotilaallista ja sisäisen turvallisuuden puolustamista varten. KAR:n upseerit olivat brittiläisiä miehistön ollessa afrikkalaista syntyperää. Kenya Regimentin henkilöstö oli kokonaisuudessaan brittiläistä syntyperää (ks. kohta 4.2).

²²¹ Dewar, 53–55.

²²² Dinges, Edward A.: *The Role of Military in the Campaign Against the Mau Mau Insurgents in Kenya*. Army War College Carlisle Barracks, Pennsylvania, 1971. WWW-dokumentiksi toimittanut Dtic.mil. <<http://www.dtic.mil/dtic/tr/fulltext/u2/772298.pdf>>, 7.2.2013, 17.

²²³ Clayton, 14–15.

²²⁴ Dewar, 54.

suusjoukot saivat avata tulen erikoisalueilla, mikäli pysähtymiskomentoa ei totella. Kolmas kategoria muodostui suojatusta alueesta. Suojattu alue käsitti pienen maakaistan vankileirien ympärillä, jossa oli samat tulenkäytön säännökset kuin erikoisalueilla.²²⁵

Sissien eristämiseksi väestöstä suoritettiin uudelleenasettaminen. Tämän toimenpiteen avulla väestö saatiin tehokkaammin poliisin valvonnan alaiseksi. Malaijan esimerkin mukaan mallinnetulla uudelleenasettamisen ohjelmalla oli merkittävä rooli Mau Mau -liikkeen toiminnanvapaudelle ja ahdingolle. Vuoden 1955 syyskuuhun mennessä yli miljoona henkilöä oli uudelleenasettettu 854 kylään, jossa heitä olisi helpompi valvoa. Tämä, yhdessä operaatio Anvilin²²⁶ kanssa, sekoitti täydellisesti kapinallisten toiminnan eristämällä kapinalliset tukijoista, ruokahuollosta, lääkkeitä, aseista ja henkilöstöresursseista. Kapinalliset olivat näin pakotettuja vetäytymään metsiin.²²⁷

Tehokas elintarvikkeiden säätely Keniassa oli hyvin haastavaa, koska metsäalueet tarjosivat riistaa, kalaa, hunajaa ja muita elintarvikkeita. Elintarvikkeita kontrolloitiin erityisten toimenpiteiden avulla. Karjaa ja kyliä vartioitiin yöaikaan. Viljelystä annettiin tarkat ohjeet: millaisia viljelyskasveja alueella sai kasvattaa, viljelyalueiden koot määritettiin, viljojen varastoinnista annettiin tarkat määräykset, kuten myös sadonkorjuusta ja sen vartioinnista. Halutuimpien elintarvikkeiden, kuten jauhojen ja sokerin, jakelua kontrolloitiin ja myymälät sijoitettiin poliisiasemien läheisyyteen. Näiden toimenpiteiden lisäksi kontrolloitiin lääkkeiden ja lääkintätarvikkeiden myyntiä ja jakelua²²⁸

Sotilasjoukot joutuivat sitoutumaan aluksi staattisiin puolustuksellisiin tehtäviin, vaikka heillä oli halu päästä hyökkäviin toimiin. Vuonna 1955 turvallisuusjoukot aloittivat lisääntyvässä määrin suurien joukkojen hyökkäykselliset operaatiot. Haravoiteja, partiointeja ja väijytyksiä suoritettiin jatkuvasti. Vaikka niillä ei kyetty aiheuttamaan viholliselle juurikaan tappioita, niin niiden johdosta Mau Mau joutui pysymään jatkuvassa liikkeessä. Lisäksi kapinallisten huoltoketjuja ja kommunikaatioyhteyksiä kyettiin häiritsemään pakottaen sissit suorittamaan

²²⁵ Forster, 18–19.

²²⁶ Huhtikuun 24. vuonna 1954, kenraali Erskine käynnisti viidellä brittiläisellä pataljoonalla operaatio Anvilin. Sen tavoitteena oli puhdistaa Nairobi Mau Mau taistelijoista. Yllätyksen saavuttamiseksi, koko kaupunki piirrettiin ennen aamua. Kahdentoista päivän ajan kaikki tiet olivat suljettuja ja taloissa suoritettiin etsintöjä. Yli 16,500 miestä ja naista siirrettiin Nairobista suojattuun leiriin Langataan ja sieltä edelleen yhteen suurimmista vankileireistä, Coast Provinceen. Operaatiolla onnistuttiin rikkomaan kaupungin Mau Mau johtosuhteita ja soluja vaikeuttaen tiedon kulkemiseen metsissä oleville kapinallisille.

²²⁷ Newsinger, John: *Minimum Force, British Counter-Insurgency and the Mau Mau Rebellion*. Teoksessa Beckett, Ian (ed.): *Modern Counter-Insurgency*. Ashgate Publishing Limited, Hampshire, 2007, 229.

²²⁸ Forster, 34.

umpimähkäisiä iskuja tarvikkeita saadakseen. Tämä johti vääjäämättömästi kapinallisten suosion laskuun Kikuyu-heimolaisten keskuudessa.²²⁹

Hallituksen luotto konfliktin alussa perustettuihin kodinturvajoukkoihin tuotti hyvän tuloksen. Kodinturvajoukot muodostivat tehokkaan vastavoiman Mau Maulle Kikuyu-heimon keskuudessa. He toimivat oppaina brittiläisten ja KAR:n pataljoonille, minkä lisäksi heille myös usein uskottiin laajojen heimoalueiden turvaaminen. Kodinturvajoukot olivat lopulta tärkeässä roolissa kapinallisten voittamisessa, vaikkakin heidän voimankäytössään tapahtui paljon yllälyöntejä.²³⁰

Vuonna 1955 Mau Mau oli turvallisuusjoukkojen vastatoimenpiteiden johdosta pakotettu ope- roimaan pienimmissä ja hajanaisissa osastoissa. Turvallisuusjoukot olivat tappaneet noin 8 000 Mau Mau -taistelijaa, vanginneet lähes 1 000 sekä asettaneet arestiin 22 500 mahdollis- ta kapinallista. Kuitenkin monet Mau Mau -johtajat olivat silti vapaana. Suurista tappioista huolimatta kapinallisten sotilaallinen tavoite ei ollut vaihtunut. Koska kapinallisille kävi sel- väksi, että eurooppalaista väestönosaa ei kyetä häätämään voimankäytöllä, heidän tavoitteensa tästä edespäin oli selviytyä mahdollisimman kauan pakottaakseen nääntyneen ja taloudellises- ti rampautuneen Kenian hallituksen suostumaan myönnytykseen.²³¹

Vaikka suurien joukkojen operaatioilla saatiin aikaiseksi huomattavia tappioita kapinallisille, Mau Mau oli silti vielä toimintakykyinen. Britit ymmärsivät nopeasti, että tavanomaisin soti- lastoimenpitein pienten ja vaikeasti tavoiteltavien joukkojen lyöminen ei tulisi onnistumaan. Tämän johdosta katseet suunnattiin erikoisjoukkojen käyttämiin taktiikoihin, mikä synnytti idean valejengien käyttämisestä. Mau Maun entisistä taistelijoista ja brittiläistä sotilaista koostuneet valejengiläiset soluttautuivat kapinallisiin ja suorittivat iskuja sekä kiinniottoja. Kesän 1955 loppuun mennessä valekapinalliset olivat osoittaneet tehokkuutensa. Jäljelle jää- neet kapinalliset olivat niin loppuun kulutettuja ja hajanaisia, että valekapinallisten menestyk- sekäs toiminta oli lähes mahdotonta. Valekapinalliset onnistuivat kuitenkin vangitsemaan kapinallisjohtaja Dedan Kimathin syyskuussa 1956. Hänen vangitsemisensä ja myöhemmin teloittamisensa merkitsi sotilastoimien loppumista Keniassa. Toukokuussa 1956 operaatioiden johtovastuu siirrettiin takaisin poliisille.²³²

---

²²⁹ Dewar, 54, 57.

²³⁰ Dewar, 57.

²³¹ Dewar, 58.

²³² Dewar, 58–60.

Poikkeustila julistettiin loppuneeksi vasta vuoden 1960 tammikuussa. Sotatoimien loppumisen jälkeen vuonna 1956 epäiltyjen pitäminen eristyksissä oli muodostunut turvallisuusjoukkojen päätehtäväksi. 24 000 pidätettyä oli sijoitettu 39 leiriin ja 8 400 tuomittua Mau Maun jäsentä 21 eri vankilaan. Hallituksen joukkojen hyvän menestyksen takana olivat lojaalit afrikkalaiset, joista 1 800 sai surmansa sodan aikana. Turvallisuusjoukot menettivät kuolleina 590 henkilöä, joista ainoastaan 12 oli brittiläisiä. Yhteensä 11 500 Mau Mau kapinallista sai surmansa. Kenia itsenäistyi vuonna 1963.²³³

Kenian sodan eräs erityispiirre oli, että kaupungeissa ei juurikaan käytetty terrorismia. Tämän lisäksi Mau Mau ei ikinä aloittanut minkäänlaista sabotaasitoimintaa turvallisuusjoukkoja vastaan. Vastakumouksellisen sodankäynnin operaatiot olisivat olleet huomattavasti vaikeampi toteuttaa, mikäli Mau Mau olisi iskenyt junaratoihin, tiestöön, voimanjakeluun ja kommunikaatioyhteyksiin.²³⁴

4.2 Jalkaväki

Lancashire Fusiliers -pataljoona saapui Keniaan vuonna 1952 ensimmäisenä brittiläisenä joukkona, joka palveli rauhan aikana Saharan eteläpuoleisessa Afrikassa yli 40 vuoteen. Keniaan komennetuista pataljoonista suurin osa saapui suoraan Britanniasta. Heidän koulutuksena ja varustuksensa eivät vastanneet Kenian vaatimuksia, sillä pataljoonien henkilöstö oli kokematon eikä heille ollut annettu koulutusta metsäisten olosuhteiden tekniikoista. Myös Malajasta saapuneet pataljoonat saivat huomata Kenian metsien eroavan huomattavasti Malajian viidakoista.²³⁵ Malajalla ja Keniassa palvelleet jalkaväkipataljoonat olivat organisatioltaan ja varustukseltaan yhdenmukaiset. Ainoat erot syntyivät yksittäisistä paidoista ja maakuupusseista.²³⁶

Keniaan saavuttuaan jalkaväkipataljoonat suorittivat neljän viikon mittaisen totuttautumisjakson, ennen kuin joukot osallistuivat operaatioihin. Totuttautumisjakso suoritettiin, koska Kenian operaatioalueet sijaitsivat vuoriston ohuessa ilmanalassa. Yksiköiden johtajistolle järjestettiin tietoiskuja operaatioiden vaatimuksista, ja he osallistuivat *East African Battle Schoolin*

---

²³³ Dewar, 62.

²³⁴ Paget, 90.

²³⁵ Dewar, 53–54.

²³⁶ Forster, 53, 55.

kursseille, jotka sisälsivät opetusta viidakkotaktiikoista sekä jäljittäjien ja sotakoirien käytöstä.²³⁷

Malaijan kokemusten perusteella britit tiesivät, että heidän oli riistettävä viholliselta aloitekyky hyökkäyksellisellä toiminnalla. Heidän oli myös kyettävä operoimaan sissien tavoin, sissien maaperällä. Konfliktin puhkeamisen jälkeen pataljoonia oli käytetty poliisityyppisissä puolustuksellisissa tehtävissä. Kenraali Erskinen vaatimuksien mukaan armeijan joukot oli saattava mahdollisimman nopeasti vapautettua hyökkäyksellisimpiin toimiin. Joukot siirrettiinkin kielletylle alueelle (Aberdare ja Mount Kenya) jahtaamaan Mau Maun -taistelijoita. Jalkaväkeä käytettiin pääasiassa metsien reunoilla. Ilmavoimien pommikoneet pommittivat metsäalueita pyrkien häiritsemään ja pakottamaan kapinallistaistelijat liikkeelle. Laajan ja tiheän metsämaaston johdosta operaatioilla ei saavutettu merkittävää menestystä, mutta toiminnan hyökkäyksellisellä luonteella oli brittiläisten joukkojen moraalialkohottava vaikutus.²³⁸

Jalkaväen yleisin toimintatapa kapinallisia vastaan konfliktin alussa oli joukkojen suorittamat haravoinnit. Suorittaessaan haravoiteja, britit organisoivat joukkonsa pysäyttäviksi ryhmiksi ja haravointiryhmiksi. Asutuilla alueilla suoritetuissa operaatioissa pysäyttävät ryhmät muodostettiin yleensä armeijan joukoista ja haravointiin osallistuneet ryhmät muodostettiin joko poliiseista tai Kenian kodinturvajoukoista. Metsäalueilla tehtävät kuitenkin vaihtuivat, ja brittien sotilasjoukot suorittivat haravoiteja metsissä haastavampien olosuhteiden takia.²³⁹

Sotilasjoukkojen suorittamat haravoinnit olivat aluksi melko menestyksellisiä. Haravointien tarkoituksena oli taata, että alue oli niin hyvin tarkistettu, että siellä ei voisi kukaan enää piileskellä. Haravoiteihin käytettiin yleensä noin kahden komppanian verran jalkaväkeä, suurin piirtein 200 miestä. He pyrkivät ajamaan vihollisen kohti kolmea tulitus- tai pysäytyslinjaa, jotka olivat ylösalaisin olevan U:n muotoisia. Pysäytyslinjoilta vaadittiin tarkkaa tulenkäyttöä, ja sen vuoksi näissä linjoissa oli yleensä sotilasjoukkoja kodinturvajoukkojen ja poliisin sijasta. Mau Mau -kapinalliset onnistuivat kuitenkin välttelemään hyvin haravointipartioita, sillä he olivat eksperttejä metsään piiloutumisessa ja pystyivät liikkumaan nopeasti ja äänettömästi tiheän aluskasvillisuuden tarjoamassa suojassa. Mau Mau -taistelijat pyrkivät normaalisti välttämään yhteenottoja turvallisuusjoukkojen kanssa.²⁴⁰

---

²³⁷ Dinges, 32–33.

²³⁸ Dinges, 27; Paget 95.

²³⁹ Forster, 60–61.

²⁴⁰ Dinges, 28, 30–31.

Britit havaitsivat, että suurien joukkojen suorittamat haravoinnit eivät olleet järin tehokkaita toimintamenetelmiä tappioiden tuottamiseksi. Toimintamallia muutettiin jakamalla joukoille metsästä alueita, joilla toimittaisiin kiinteästi. Tämän takia britit rakensivat metsän sisään, noin 7 kilometrin syvyyteen, kulkevat tiet. Jokaisen tien päähän perustettiin pataljoonan tukikohta. Näiltä alueilta joukot lähettivät partioita etsimään ja tuhoamaan liikkeelle pakotetut sissijoukot. Jos sissit yrittäisivät paeta reservaatteihin tai asutulle alueelle, kodinturvajoukot ja heimopoliisi pysäyttäisivät heidät metsän reunalla.²⁴¹ Tämä toimintamalli havaittiin tehokkaaksi ja viidakkoon meneviä teitä rakennettiin enemmän.²⁴²

Yksiköt myös uudelleen organisoitiin valikoimalla koulutetuimmat ja parhaimmat sotilaat muodostamaan metsässä operoivia komppanioita. Komppaniat sisälsivät kolme kahdeksan henkilön vahvuista jäljittäjäosastoa. Jokaista osastoa johti brittiläinen upseeri tai aliupseeri. Ryhmät koostuivat radistista, tulkista (jos kyseessä oli brittiläinen osasto), kolmesta afrikkalaisesta jäljittäjästä, vainu- ja partiokoirasta. Jokaisen viiden brittipataljoonan oli tuotettava yksi tällainen komppania, ja KAR:n pataljoonien piti muodostaa kaksi tällaista komppaniaa. Lisäksi kaikkiin pataljooniin oli muodostettava yksi viisihenkkinen *Trojan*-osasto. Näitä osastoja johti swahilinkieltä puhuva aliupseeri *Kenyan Regimentista*. Osaston oli kyettävä reagoimaan lyhyellä varoitusajalla SB:n tai paikallisen sotilasjoukon tuottaman tiedustelutiedon aiheuttamiin toimenpiteisiin.²⁴³

Jalkaväelle tyypillisiä tehtäviä olivat jalkapartioinnit, joiden pyrkimyksenä oli saavuttaa viholliskontakti. Keniassa lähes kaikki jalkapartioinnit perustuivat jäljitykseen. Partioissa tuli olla kaksi jäljittäjää, joista toinen kulki edellä ja toinen seurasi sivussa kulkevia jälkiä. Britit suorittivat partiointeja pienemmissä ryhmissä kuin Malajalla, koska Mau Maulla ei ollut juurikaan käytössä kunnollista aseistusta ja sen muodostama uhka koettiin siten pieneksi. Lisäksi Mau Mau -taistelijoiden kyky asettaa väijytyksiä ja taistella vastaan oli havaittu heikoksi. Liikkumisen aikana brittiläiset jalkapartiot harvoin edes suorittavat mitään varotoimenpiteitä marssien jonomuodostelmassa.²⁴⁴

Jalkaväkijoukot käyttivät kapinallisten jahtaamisessa myös niin sanottuja metsästäjätaktiikoita. Väijytyksiä asetettiin lähelle polkuja sekä vedenottopaikkoja, joita kapinallisten tiedettiin käyttävän. Metsissä oli lukematon määrä kaikenlaisia polkuja, jotka olivat alun perin syntyneet suurten riistaeläimien tekeminä. Sekä britit että kapinalliset käyttivät näitä polkuja sil-

²⁴¹ Carver, 41.

²⁴² Dinges, 28.

²⁴³ Carver, 41.

²⁴⁴ Forster, 56, 59.

loin, kun oli tarve liikkua nopeasti ja äänettömästi.²⁴⁵ Väijytyksiä suoritettiin yleensä vain suurten operaatioiden yhteydessä. Ne järjestettiin yöaikaan polkujen lähelle tai metsien reunoille. Väijytykset suoritettiin erillisillä tuliryhmillä, joille oli erikseen käsketty vartioidut tulialueet. Toisinaan käytettiin piikkilankaa sekä luonnonmateriaaleista rakennettuja esteitä estämään tulialueelle joutuneen vihollisen pakeneminen.²⁴⁶

4.3 Poliisijoukot

Kenian poliisista oli 1950-luvun alkuun mennessä kasvanut luotettava ja toimivaltainen organisaatio. Poliisivoimia johtivat brittiläiset poliisit, ja intialaiset ja afrikkalaiset toimivat alemmissä tehtävissä. Poliisijoukkojen vahvuus Mau Mau -kapinan aikana nousi aina noin 13 000 henkilöön vahvistettuna 9 000 henkilön reservijoukoilla. Konfliktin aikana poliisivoimat koki lähes 600 henkilön tappiot, joista 525 henkilöä oli afrikkalaisia. Vuoden 1951 lopulla, ennen joukkojen vahvistamista konfliktia varten, poliisivoimissa työskenteli noin 6 000 henkilöä.²⁴⁷

Kenian poliisivoimat ottivat konfliktissa johtovastuun poikkeustilan julistamisen jälkeen. Kenian poliisilla oli kaikki modernin voiman toiminnalliset elementit olemassa. Kenian poliisin tehtävät olivat olleet jo rauhan aikana hyvin vaihtelevia johtuen Kenian maastollisista eroavaisuuksista. Aavikkoalueella heimojen väliset aseelliset taistelut karjasta olivat yleisiä, kun taas toisten poliisien toiminta-alueita olivat tiheät metsiköt, missä esimerkiksi jäljittäminen oli vaikeaa ja vaarallista. Myös liikkumistavat vaihtelivat aavikoiden kamelikuljetuksista metsien ja vuoristoiden jalkapartiointiin ilmakuljetusten tukemana. Näiden kaikkien elementtien yhdistelmä on paras kuvailemaan poliisien suorittamia operaatioita ennen ja jälkeen Mau Mau -kapinan.²⁴⁸

Turvallisuusjoukkojen poliisivoimat muodostuivat kokonaisuudessaan Kenian poliisista, poliisin reservijoukoista ja heimopoliisista. Poliisin reservijoukot oli muodostettu vuonna 1948, ja ne olivat vuoteen 1955 mennessä kasvaneet vahvuudeltaan 9 076 henkilöön ollen arvokas lisä vakituiselle poliisille. Poliisin reservijoukot muodostuivat pääosin eurooppalaisista maahanmuuttajista, jotka halusivat suoraa toimintaa eivätkä aina kunnioittaneet toiminnassaan

---

²⁴⁵ Dinges, 30.

²⁴⁶ Forster, 60.

²⁴⁷ Crow, 43.

²⁴⁸ Crow, 48–49.

maan lakeja²⁴⁹. Heimopoliisi oli enemmän kodinturvajoukkojen kaltainen, puolisotilaallinen ja aluehallintojohtoinen joukko, mutta sitä kuitenkin koordinoitiin poliisin tavoin sen ydinjoukon muodostuessa vakituisista poliiseista.²⁵⁰

Konfliktin alusta alkaen oli selvää, että paikalliset poliisivoimat eivät kykenisi selviytymään tilanteesta yksin poliisin henkilöresurssien, kuljetuskyvyn ja kommunikaatioyhteyksien ollessa riittämättömiä. Ensimmäisenä lisättiin poliisien määrää värväämällä huomattava määrä henkilöstöä poliisin reservijoukkoihin. Näiden aseistuksena olivat keihäät ja vaatetuksena kvasiunivormu. Kodinturvajoukot ja poliisin reservijoukot auttoivatkin tilanteen hallinnassa pitämisessä ennen sotilasjoukkojen saapumista.²⁵¹

Syyskuun 20. päivä vuonna 1952 kuvernööri allekirjoitti poikkeustilan julistuksen sekä toisen dokumentin, joka oikeutti poliisin tekemään pidätyksiä poikkeustilan lakien mukaan. Poliisin reservijoukot saivat myös käskyn ilmoittautua palvelukseen. Lisäksi KAR:sta määrättiin kolme pataljoonaa yhdessä brittipataljoonan kanssa tukemaan poliisia, johtovastuun pysyessä poliisilla. Vaikka poikkeustilan julistus antoi poliisille suuremmat toimivaltuudet, Kenian omat lait toivat haasteita. Lisätäkseen edelleen toimivaltuuksiaan hallituksen joukot laativat muutamia ylimääräisiä lakeja erityisolosuhteita varten, kuten luvan avata tuli itsepuolustusiksi sekä tilanteissa, joissa kapinallinen ei tottele pysähtymiskäskyä.²⁵²

Vuosina 1952–1953, joita voidaan kutsua konfliktin ensivaiheiksi, oli poliisin toiminta puolustuksellista ja joukkoja kasvatettiin kaikin osin. Tänä ajankohtana pyrittiin paikantamaan uhat ja valmistaa joukot niiden kohtaamiseen. Kenraali Erskinen saapuessa Kenian sotilasjoukkojen komentajaksi, voidaan katsoa toisen vaiheen alkaneen konfliktissa, koska sen jälkeen konflikti sai enemmän sodankaltaisen statuksen. Kenraali Erskinen mukaan taistelut eivät voineet jatkua enää ainoastaan poliisijoukkojen sotana. Poliisi oli kuitenkin huolissaan sotilasjoukkojen kyvystä toimia vähäisellä henkilöstöllä. Tämän takia perustettiin yhteistyösuhde sotilasjoukkojen kanssa, jolla pyrittiin antamaan neuvoa sotilasjoukoille Mau Maun taktiikoita vastaavien taktiikoiden käyttöönotossa. Kenian poliisin omat ilmavoimat tukivat myös sotilasjoukkojen toimintaa.²⁵³

²⁴⁹ Asprey, Robert B.: *War in the Shadows. The Guerrilla in History*. Macdonald and Jane's Publisher Ltd., London, 1975, 948.

²⁵⁰ Crow, 45–46.

²⁵¹ Crow, 133.

²⁵² Crow, 131.

²⁵³ Crow, 133, 139–141.

Erskinen saapumisen jälkeen armeija otti konfliktin johtovastuun siirtyen hyökkäykselliseen toimintaan. Sotilasjoukkojen siirtyessä uusiin tehtäviin poliisille jäi entistä suurempi vastuu alueiden hallinnasta, jossa korostui myös heimopoliisin ja kodinturvajoukkojen rooli. Alueiden hallinnalla haluttiin estää Mau Maun kyky soluttautua ja vaikuttaa paikalliseen väestöön. Poliisi teki koko ajan kiinteää yhteistyötä sotilasjoukkojen kanssa. Sotilasjoukkojen aloitettua metsien haravoinnit poliisi tuki toimintaa perustamalla poliisiasemia sekä pysäytyslinjoja metsien reunoille. Poliisin avusti sotilasjoukkoja myös alueiden eristämisen- ja etsimistehtävissä ja yleisessä järjestyksenpidossa.²⁵⁴

Poliisin iskujoukko *General Service Unit* (GSU) oli perustettu vuonna 1948. Vuonna 1953 se muodostui 47 eurooppalaisesta upseerista ja 1 058 afrikkalaisesta miehistön jäsenestä ja oli enemmän sotilaallinen yksikkö kuin poliisijoukko. Joukko oli jaettu viiteen alueelliseen komppaniaan. Komppanioiden joukkueet muodostuivat kolmesta 12 henkilön ryhmästä. Jokainen joukkue kykeni itsenäiseen toimintaan. Niiden tulivoimasta vastasivat Bren-konekiväärit. GSU operoi metsäalueilla suorittaen pitkäkestoisia partioiteja, väijytyksiä ja puhdistusoperaatioita. Havaittuaan GSU:n käyttämät menetelmät tehokkaiksi myös sotilasjoukot ottivat käyttöönsä näitä taktiikoita.²⁵⁵

GSU:n pyrki suorittamaan väijytyksiä huoltoreittien läheisyydessä, joita kapinalliset käyttivät hakiessaan ruoka- ja tarviketäydennyksiä. Partioiteja ja väijytyksiä ei usein suoritettu joukkueen kokoisina osastoina, vaan tyypillisesti partiot koostuivat kahdeksasta henkilöstä. GSU:n poliisit huomasivat, että pienillä osastoilla suoritettavat partioinnit olivat tehokkain tapa toimia Mau Maun pieniä osastoja vastaan. Partioinnissa saatujen viholliskosketuksien jälkeen pyrittiin kutsumaan radiolla nopeasti vahvistuksia paikalle sekä poliisien lentokone paikantamaan ja seuraamaan kapinallisten liikkeitä. Tällaista toimintatapaa kutsuttiin ”nakerus”-taktiikaksi, koska se vähitellen kulutti vihollisen voimavaroja. Samanlaista taktiikkaa käyttivät myös valejengit. GSU:ta käytettiin myös nopean toiminnan joukkona *Special Branchin* tuottaman tiedustelutiedon aiheuttamiseen tehtäviin. Kaikista tehokkaimmiksi GSU:n operaatioista kuitenkin ilmenivät pitkäkestoisissa partioinneissa saadut viholliskontaktit.²⁵⁶

Brittien käytäntö käyttää sotilasvoimaa poliisin tukemiseen aina sen ollessa tarpeellista osoitautui toimivaksi. Konfliktin alussa, todellisten sotilaallisten kohteiden puuttuessa, sotilasjoukot kehittivät yhteistyötään poliisin kanssa, millä oli suuri merkitys konfliktin edetessä. Poliisi

²⁵⁴ Crow, 141–142, 158–159.

²⁵⁵ Crow, 57–58.

²⁵⁶ Crow, 153–154.

taas osoitti ammattitaitonsa tarjoamalla tavanomaisille sotilasjoukoille ja kodinturvajoukoille oppaita ja opettajia.²⁵⁷

Operaatioista saatujen havaintojen mukaan poliisien käyttämät taktiikat osoittautuivat tehokkaammiksi kuin sotilasjoukkojen perinteiset suurten joukkojen haravoinnit. Monet poliisien Keniassa kehittämät ja käyttämät taktiikat otettiin käyttöön myös sotilasjoukoissa. Näistä esimerkkeinä ovat valejengit, pienten iskuosaston käyttö ja kaukopartiot.²⁵⁸

Kuten myös Malajalla poliisin *Special Branch* vastasi tiedustelutiedon keräämisestä, tuottamisesta ja jakamisesta. Konfliktin alussa vielä tehottomasti toimineen SB:n suorituskykyyn panostettiin levottomuuksien puhjettua, mikä tuotti tuloksia varsin nopeasti. *Special Branch* kehitti myös tekniikoita ja menetelmiä Mau Maun lyömiseksi, ja esimerkiksi valejengien käyttäminen vastatoiminnassa kapinallisia vastaan sai alkunsa Kenian *Special Branchin* toimesta. Sama taktiikka kopioitiin myös myöhemmin Malajalle käyttöön.²⁵⁹

4.4 Erikoisjoukot

Britannian asevoimien erikoisjoukkojen, kuten SAS:n, Laskuvarjorykmentin tai Kommando-prikaatin käyttämisestä Kenian konfliktin aikana ei ole lähteissä mainintaa, joten erikoisjoukkoina tässä luvussa kuvataan paikallisen tarpeen mukaan koottuja iskuosastoja, jotka monilta osin toimivat erikoisjoukkojen tapaisesti.

Britit olivat pyrkineet löytämään, saartamaan ja tuhoamaan kapinallisia suurten joukkojen haravointioperaatioiden avulla, mutta mitään merkittäviä tuloksia ei saatu aikaiseksi. Sen seurauksena kehitettiin valejengitekniikka, jolla myöhemmin saatiin aikaiseksi huomattavia saavutuksia. Sissijohtaja Dedan Kimathin kiinniottaminen pitkän valejengi-operaation seurauksena käytännössä merkitsi kapinan loppua.²⁶⁰

Niin sanottujen valejengien toimeenpaneminen oli ehkä yksi merkittävimmistä brittien vastakumouksellisen sodan toimista Keniassa. Valejengi-idea ei ollut yksistään Kenian konfliktia varten keksitty toimintamalli, vaan britit olivat käyttäneet samaa taktiikkaa myös aikaisem-

---

²⁵⁷ Crow, 165.

²⁵⁸ Crow, 165–166.

²⁵⁹ Crow, 50–56.

²⁶⁰ Newsinger, 229.

missa sodissa, mutta Keniassa onnistuttiin samaan poikkeuksellisen menestyksekkäitä tuloksia valejengitoiminnalla.²⁶¹

Valejengit perustettiin entisistä Mau Mau -liikkeen taistelijoista vuosien 1953 ja 1955 välillä. Heidän tehtävänä oli etsiä, tappa ja ottaa kiinni entisiä taistelijaveljiään. Alun perin jengit muodostettiin entisistä Mau Maun kapinallisista, Kikuyu-heimon lojalisteista sekä valkoihoisista sotilaista, jotka olivat maalanneet kasvonsa mustaksi. Lopulta valkoihoisista sotilaista luovuttiin kokonaan, mutta jengit toimivat kuitenkin valkoihoisten alaisuudessa. Valejengien avulla pyrittiin iskemään Mau Maun johtoon ja keräämään tietoa kapinallisten sijainnista sekä toiminnasta. Valejengiläiset olivatkin avainasemassa yhdessä SB:n kanssa tiedustelutiedon keräämisessä. Saatuaan kontaktin kapinallisiin jengiläiset pystyivät ilmoittamaan niiden sijainnin turvallisuusjoukoille, jotka kykenivät näin toimimaan tehokkaammin kapinallisia vastaan. Tämän ansiosta reagointiaikaa tiedusteluhavainnon ja varsinaisen toiminnan välillä saatiin nopeutettua. Valejengiläisten tietojen perusteella saatiin myös otettua kiinni kapinallisten passiivisia kannattajia, joiden tunnistaminen oli muuten hyvin haastavaa²⁶². Vuoteen 1956 mennessä valejengeistä oli tullut niin menestyksekkäitä, että he ottivat kiinni tai tappoivat keskimäärin 22 kapinallista viikossa. Jo kesäkuussa 1954 valejengitekniikat saavuttivat merkittäviä tuloksia Kiambun ja Thikan alueilla: ne olivat keskeisessä asemassa Mau Maun johtajien ja jäsenien etsimisessä. Väitettiin, että valejengit olivat potentiaalisin keino Mau Maun jäsenien jäljittämässä.²⁶³

Brittiarmeijan toiminnan painopiste siirtyi vuonna 1955 takaisin Aberdaren ja Mount Kenyan metsäalueille ja siellä piileskelevien noin 1 700 jäljellä olevan kapinallisen eliminoimiseen. Perinteisistä laajan alueen haravoinneista oli tullut tehottomia, koska pienentyneet Mau Mau -ryhmittymät onnistuivat helpommin välttelemään kontaktia turvallisuusjoukkojen kanssa. Tämän johdosta kenraali Lathbury uudisti armeijan strategiaa toimia metsässä lisäämällä siihen valejengien käytön. Lathbury kokosi viisi *Special Force Teamia* (SFT), jotka muodostuivat kymmenestä entisestä Mau Mau -jäsenestä sekä eurooppalaisesta johtajasta. Lisäksi 50 entistä Mau Mauta värvättiin jäljittäjiksi armeijalle ja poliisille. *Special Force Teamit*, jotka toimivat valejengin tavoin, olivat aluksi menestyksekkäs lisäys metsässä suoritettavaan taisteluun Mau Mauta vastaan. Heinä-elokuun aikana vuonna 1955 nämä joukot kykenivät tappamaan yli 60 kapinallista. Kapinallisten ymmärrettyä, että *Special Force Teamit* toimivat naa-

²⁶¹ McConnell, John A.: *The British in Kenya (1952–1960): Analysis of a Successful Counterinsurgency Campaign*. Naval Postgraduate School, 2005. WWW-dokumentiksi toimittanut Dtic.mil. <<http://www.dtic.mil/dtic/tr/fulltext/u2/a435532.pdf>>, 7.2.2013, 37.

²⁶² Randall, Heather W.: *Intelligence and Counter-Insurgency in Kenya, 1952–56*. Teoksessa Beckett, Ian (ed.): *Modern Counter-Insurgency*. Ashgate Publishing Limited, Hampshire, 2007, 97–98.

²⁶³ McConnell, 38.

mioituneena Mau Mauksi, näiden joukkojen toiminta hankaloitui huomattavasti ja kapinallisten saavuttaminen oli hyvin vaikeaa. Myös värvättyjen Mau Maun entisten jäsenien koulutuksen puute esimerkiksi väijytystaktiikoista sekä nykyaikaisten aseiden käyttämisestä aiheutti ongelmia kuvastaen hyvin Mau Mau -kapinallisten taistelukoulutuksen tasoa. Psykologisella tasolla, jo muutaman kuukauden jälkeen, moni *Special Force Teamin* entinen Mau Mau -taistelija tuntui kadottaneen ”teränsä” halutessaan helpompaa elämää metsien ulkopuolella. Tästä huolimatta kiinniotettujen tai antautuneiden Mau Mau -taistelijoiden käyttö operatiivisina tiedonlähteinä tai jäseninä *Special Force Teamissa* oli kannattavaa. Heidän ansioista saatiin aikaiseksi noin 70 prosenttia menestyksekkäistä viholliskontakteista.²⁶⁴

Valejengit toimivat erityisen hyvinä tiedustelulähteinä. Vuoteen 1956 mennessä valejengit olivat olleet suuressa osassa monien Mau Mau -liikkeen johtajien kiinniottamisessa. Kuitenkin eniten etsitty johtaja, Dedan Kimathi, oli onnistunut välttämään kiinnijäämisen. Kimathi oli edelleen vaikutusvaltainen Aberdaren metsikön ja Mount Kenyan alueilla. *Special Branchissa* työskennellyt britti Ian Henderson kokosi yli kymmenen hengen osaston entisistä Mau Maun jäsenistä ainoastaan Kimathin kiinniottamista varten. Kun hän harjoitutti ja kokosi tätä osastoa, hänen ryhmänsä tuhosi samaan aikaan lukuisia Mau Maun piilopaikkoja Kimathin toiminta-alueella. Lopulta 21. syyskuuta 1956 Hendersonin valejengin jäsenet olivat ajaneet Kimathin nurkkaan. Kimathi onnistui kuitenkin pakenemaan tätä ansaa, mutta paetessaan metsikön läpi hän törmäsi suoraan Hendersoniin ja heimopoliisiin.²⁶⁵

Brittien kannalta menestyksekkäs valejengi-konsepti vaati oikeanlaisten jäsenien valitsemista toimimaan valejengiläisinä tai *Special Force Teamissa*. Kriittinen tekijä oli kiinniotetun tai antautuneen Mau Maun halukkuus kääntyä entisiä asetovereitaan vastaan, rikkomaan vannottut verivalat ja tarjoamaan apua turvallisuusjoukoille, joita vastaan he olivat pitkään taistelleet. Britit pyrkivät suosimaan rekrytoinnissa henkilöitä, jotka olivat liittyneet Mau Mauhun seikkailun johdosta eivätkä syvällisen poliittisen aatteen takia. Kapinallisten halukkuus liittyä taistelemaan turvallisuusjoukkojen puolelle johtui siitä, että verivaloja ei enää koettu niin sitoviksi ja niihin liittyvä ”mystinen voima” oli alkanut kadota ilmeisesti turvallisuusjoukoille kärsittyjen tappioiden saattelemana. Muina syinä olivat turvallisuusjoukkojen ylivoimaiseksi koettu sotilasvoima (vastakohtana sille tiedolle, jota heille oli metsissä kerrottu), jäänne eurooppalaisen rodun ylivallasta, sisäiset riidat ja metsäjengien kovat olosuhteet sekä pelko kuolemanrangaistuksesta. Kun Mau Maun taistelija loikkasi taistelemaan turvallisuusjoukkojen

---

²⁶⁴ Percox, 293–294.

²⁶⁵ McConnell, 38–39.

puolelle, oli todella harvinaista, että tämä olisi palannut takaisin Mau Mauhun, vaikka mahdollisuuksia olisi ollut.²⁶⁶

Entisten kapinallisten hyödyntäminen valejengi-konseptilla oli taloudellisesti kannattava strategia armeijalle. Britit onnistuivat menestyksellisesti kääntämään kapinalliset toisiaan vastaan, ja yhdessä sotilaallisella ja taloudellisella avunannolla Kenian hallitukselle sodan loppu-tulos oli ennalta arvattavissa.²⁶⁷

4.5 Paikalliset joukot

Yksi osa paikalliselta väestöltä saatua apua oli *Kenya Regiment*. *Kenya Regimentista* oli suuri hyöty taistelussa Mau Mauta vastaan, koska se antoi brittijohdolle afrikkalaisen tavan ajatella asioita. Se muodostui noin 200–300 korkeasti erikoistuneesta ja koulutetusta Keniassa syntyneestä eurooppalaisesta. *Kenya Regiment* oli alun perin muodostettu tuottamaan upseereita *King's African Riflesin* sodanajan vaatimuksia varten. Se ei koskaan kuitenkaan onnistunut saamaan tarvittavaa määrää tarpeeksi lahjakkaita yksilöitä tehtävien vaatimiin vaatimuksiin nähden. Näin ollen *Kenya Regiment* tarjosi neuvonantajia taktisiin yksiköihin, kuulustelijoita tiedustelupalvelun käyttöön ja komentajia reservaattien uusiin poliisiasemiin.²⁶⁸

Aikaisempien vastakumouksellisten sotien kokemuksiin pohjautuen britit tiesivät tarvitsevänsä paikallisten tukea voittaakseen taistelun Mau Mauta vastaan. He perustivat heti konfliktin alkaessa Kenian kodinturvajoukot (*Kikuyu Home Guard*) avustamaan turvallisuusjoukkoja taistelussa Mau Mauta vastaan.²⁶⁹ Se oli brittiläisten osalta jopa uhkarohkea teko, koska suurin osa perustettavan joukon jäsenistä oli ollut jollain tavalla tekemisissä Mau Maun kanssa ja jopa 90 prosenttia heistä oli vannonut jonkinlaisen Mau Mau -valan. Kohtalaisen pian britit huomasivat, että teko osoittautui kuitenkin oikeaksi. Muutamassa kuukaudessa perustamisen jälkeen kodinturvajoukkojen jäsenien lukumäärä oli noussut jo 10 000 henkilöön.²⁷⁰

Kodinturvajoukkojen aseistuksena oli aluksi ainoastaan keihäitä ja viidakkoveitsiä, mutta pian Larin massamurhan jälkeen kodinturvajoukot päätettiin varustaa tuliaseilla ja heidän käyttöönsä annettiin haulikkoja ja kivääreitä.²⁷¹ Vuoden 1953 loppuun mennessä kodinturvajouk-

²⁶⁶ Percox, 294.

²⁶⁷ McConnell, 39.

²⁶⁸ Dinges, 34–35.

²⁶⁹ McConnell, 36.

²⁷⁰ Paget, 91.

²⁷¹ Carver, 36; Paget, 91.

kojen koko oli kasvanut jo 25 000 jäseneen.²⁷² Kodinturvajoukot perustettiin suojelemaan kyliä Mau Mau -kapinallisten hyökkäyksiltä sekä toimimaan apuna poliisi- ja sotilasvoimien suorittamissa operaatioissa.²⁷³ Heidän tehtäviensä kirjo oli hyvin laaja, koska edellä mainittujen tehtävien lisäksi kodinturvajoukkoja käytettiin myös esimerkiksi erilaisten varastojen ja aseiden säilytyksen vartiointiin, elintarvikkeiden jakamiseen ja kuljettamiseen sekä syrjäisten maatilojen ja talojen evakuointiin.²⁷⁴ Kaikki nämä toimet vapauttivat sotilasjoukkoja käytettäväksi muihin tehtäviin. Kodinturvajoukoilta saatiin lisäksi tiedustelun kannalta korvaamatonta tiedustelutietoa taisteluiden laajentuessa. Jokaista kodinturvajoukkoihin kuuluvaa henkilöä voitiin pitää eräänlaisena tiedonlähteenä kyläyhteisön toiminnasta. Pitää muistaa myös kodinturvajoukkojen passiivinen ja psykologinen vaikutus kumouksellisen liikkeen leviämisen estämisessä. Koska kodinturvajoukot olivat monilla alueilla lukumääräisesti enemmistöä, he pystyivät estämään kapinallisten vaikutuksen väestöön.²⁷⁵

Kodinturvajoukkojen käytöstä seurasi myös joitain ongelmia. Korruptio ja kiritystoiminta olivat laajalti levinneitä ja rehottivat kodinturvajoukkojen yksiköiden toiminnassa. Hallituksen joukot kuitenkin yleensä katsoivat tällaista toimintaa läpi sormien ja joissakin tapauksissa jopa puolustivat kodinturvajoukkoja, kunhan ne vain taistelivat kapinallisia vastaan. Kodinturvajoukkojen harrastama korruptio oli karannut hallinnasta vuoteen 1955 mennessä, ja Ison-Britannian hallitus oli pakotettu puuttumaan tilanteeseen. Koska Iso-Britannia ei liittynyt Geneven sopimukseen vasta kuin vuonna 1957, olisi perustultua väittää, että Malajian ja Kenian konflikteissa Britannian eikä sen turvallisuusjoukkojen tarvinnut noudattaa Geneven sopimuksen määrittelemiä sodankäynnin lakeja. Kuitenkin kansainvälisen oikeuden lait olivat vastaavia ja Britannian armeijan doktriini sisälsi niistä ohjeistuksen turvallisuusjoukoille²⁷⁶. Lontoosta tulleen painostuksen seurauksesta hallituksen joukkojen oli myönnyttävä armahduksiin. Tämä asia vaikutti sekä kodinturvajoukkoihin että kapinallisiin. Se antoi kodinturvajoukkojen henkilöille suojan syytöksistä vastaan, jota Lontoon hallitus oli vaatinut, ja kapinallisille mahdollisuuden antautumiseen. Arviolta noin 1 000 sissiä antautui tämän armahduksen puitteissa ennen brittien viimeisiä hyökkäystoimia vuoden 1955 lopulla.²⁷⁷

Vuonna 1955 turvallisuusjoukot siirsivät toiminnan painopistettä enemmän metsään sijoittuviin operaatioihin. Valikoidut ja rajatut haravoinnit pitivät vihollisen liikkeellä pataljoonien

²⁷² Carver, 37.

²⁷³ McConnell, 36.

²⁷⁴ Carver, 37.

²⁷⁵ McConnell, 37.

²⁷⁶ Cavaleri, David P.: *The Law of War: Can 20th-Century Standards Apply to the Global War on Terrorism?* Combat Studies Institute Press, Fort Leavenworth, Kansas, 2007. WWW-dokumentiksi toimittanut Dtic.mil. <www.dtic.mil/cgi-bin/GetTRDoc?AD=ADA446304>, 11.7.2013, 54–55.

²⁷⁷ McConnell, 37.

jakaessa samanaikaisesti voimansa metsän reunalla tapahtuvaan partiointiin ja väijytyksiin. Näiden taktiikoiden ja elintarvikkeiden säännöstelyn avulla saatiin vihollisen joukot hajaantumisen ja toiminnan organisoiminen vaikeutumaan. Vuoden lopulla kehitettiin uusi taktiikka ”väestöharavoinnit”, joissa kaikkia alueen afrikkalaisia kehoitettiin muodostamaan linjoja metsän reunalle. Linjat koostuivat usein ainoastaan naisista, joilla oli varustuksenaan viidakkoveitset. Muodostaessaan tiiviin linjan, jossa he olivat aivan vierekkäin, he kirjaimellisesti hakkasivat kulkuväylänsä kulkien metsässä eteenpäin laulaen ja nauraen. Se tuntui osallistujien mielestä enemmänkin suurelta vitsiltä kuin sotatoimelta, mutta onnettomat sissit, jotka eivät joutuneet poliisien ampumiksi, hakattiin viidakkoveitsillä palasiksi. Paikallinen väestö oli osoittanut, että se ei enää ollut ainoastaan passiivinen, ja kapinan loppu läheni vääjäämättömästi.²⁷⁸

Konfliktin alusta asti kodinturvajoukkojen päättäväisellä toiminnalla kapinallisia vastaan onnistuttiin muuttamaan kapinan luonne yhden heimon aiheuttamaksi sisällissodaksi, kansallisen liikkeen sijasta. Kodinturvajoukot onnistuivat yhdessä poliisijoukkojen kanssa tappamaan lähes 5 000 Mau Mau -taistelijaa Kenian konfliktin aikana. Se oli 42 prosenttia kaikista viholliselle aiheutetuista tappioista.²⁷⁹

4.6 Epäsuoratuli ja ilmatuki

Keniassa maaperän muotojen ja olosuhteiden takia tykistön tehokas käyttö oli hyvin rajallista. Sen takia tykkimiehiä käytettiin usein jalkaväkenä. Yksi patteri 94 mm:n tykkejä oli käytettävissä kahden ensimmäisen sotavuoden aikana. Konfliktin edetessä havaittiin, että runsaan kuljetuskykynsä ja hyvien kommunikointijärjestelmiensä ansioista patteri olisi käyttökelpoinen liikkuvana jalkaväkenä. Myöhemmin sitä käytettiin myös yhteistoiminnassa ilmavoimien kanssa häiritsemään metsissä sijainneita todennäköisiä Mau Maun kokoontumisalueita samanaikaisesti kuin jalkaväkijoukkoja käytettiin muualla.²⁸⁰

Ilmavoimia käytettiin pääasiassa lentotiedusteluun, jossa kuvattiin metsiä ja pyrittiin löytämään kapinallisten piilopaikkoja. Brittien maajoukkojen suorittamia hyökkäyksiä tuettiin myös pommituksilla ja rynnäköillä kapinallisten tiedettyihin olinpaikkoihin. Näiden tarkoituksena oli tuottaa tappioita, saada kapinallisten joukot liikkeelle tukipaikoistaan, häiritä ka-

²⁷⁸ Paget, 103.

²⁷⁹ Paget, 91–92.

²⁸⁰ Forster, 64–65.

pinallisten joukkojen organisointia ja alentaa heidän taistelumoraaliaan.²⁸¹ RAF:n Lincoln-pommikoneet pommittivat metsiä päivisin ja öisin enimmäkseen terrorisoidakseen Mau Mauta kuin aiheuttaakseen tappioita. Kiireisimpinä aikoina, kuten 1954 syyskuussa, 214. laivue suoritti 159 päivä- ja 17 yöpommitusta pudottaen yli 2 000 230 kg:n pommia.²⁸² Vuoden 1954 jälkimmäisellä puoliskolla, jolloin maavoimat olivat suurimmilta osin ryhmittyneet asu- tuille alueille ja reservaatteihin, ilmavoimien ensisijainen tehtävä oli operoida metsäalueilla. Ilmavoimat jakoivat metsäalueet sektoreihin ja maalialueisiin sen perusteella, missä kapinalliset todennäköisesti pitivät tukipaikkojaan tai minne ne kerääntyivät.²⁸³

Maavoimia tuettiin lisäksi lentokoneista suoritetuilla tulenjohtamisella ja tarkkailulla, joiden avulla pystyttiin korjaamaan tykkien ja kranaatinheittimien tulta maaleihin. Kenian haastavissa olosuhteissa, missä teitä ja polkuja oli hyvin rajoitetusti, maavoimat saivat suurta apua ilmavoimien suorittamista tavarapudotuksista. Ilmavoimat pudottivat taisteleville joukoille ammuksia, huoltotarvikkeita, vaatteita ja varusteita. Helikopterien käyttö oli kuitenkin mahdotonta ohuen ilman takia.²⁸⁴

Tiedustelua ja huoltopudotuksia lukuun ottamatta ilmavoimat olivat suhteellisen tehottomia. Päiväsaikaan lentäjät eivät juuri nähneet vihollisia tiheän kasvillisuuden takia, mutta toisinaan he pystyivät yöaikaan havaitsemaan nuotioita. Näistä havainnoista raportoitiin sijainnit maavoimien joukoille, jotka aloittivat siirtymisen kohteeseen mahdollisimmin nopeasti. Britit yrittivät myös pommittaa viidakkoa, mutta hyöty siitä oli hyvin minimaalinen.²⁸⁵

4.7 Yhteenveto

Keniassa turvallisuusjoukkojen toiminta-alue oli maastollisesti haastava. Aberdaren ja Mount Kenyan vuoristoalueet olivat pääsääntöisesti tiheän metsän peitossa vaikeakulkuisessa maastossa, joka tarjosi runsaasti piilopaikkoja kapinallisille. Myös vuoriston ohut ilma vaikeutti turvallisuusjoukkojen toimintaa. Kapinallisten toiminta-alue oli kooltaan vain noin yhden viidestoistaosan koko Kenian pinta-alasta.

Vahvimmillaan Mau Mau koostui noin 12 000 taistelijasta ja 30 000 aktiivisesta kannattajasta. Mau Mau oli puolisolitaallinen organisaatio, mutta sen jäsenillä ei ollut käytännössä min-

---

²⁸¹ Forster, 71.

²⁸² Newsinger, 229.

²⁸³ Forster, 71.

²⁸⁴ Forster, 70–71; Dinges 36–37.

²⁸⁵ Dinges, 31.

käänlaista sotilaallista koulutusta. Ainoastaan joka kymmenes taistelija oli aseistautunut kunnollisella tuliaseella muiden aseistuksen koostuessa keihäistä ja omatekoisista tuliaseista. Mau Mau -taistelijoilla oli erinomainen kyky liikkua metsissä sekä hyvät kestävyysominaisuudet.

Vuonna 1952 kapinan alkaessa turvallisuusjoukot koostuivat ainoastaan poliisivoimista ja Kenian paikallisista sotilasjoukoista (KAR, KR). Vasta poikkeustilan julistamisen jälkeen saapuivat ensimmäiset brittipataljoonat. Levottomuuksien laajentuessa perustettiin kodinturvajoukot ja poliisin reservijoukot käskettiin palvelukseen. Vuoden 1953 lopulla turvallisuusjoukkojen koko oli kasvanut 10 000 sotilaaseen, 21 000 poliisiin ja 25 000 kodinturvajoukkojen jäseneksi.²⁸⁶

Jalkaväkিপataljoonien organisaatioissa ja varustuksessa Malajalla palvelevien pataljoonin välillä ei ollut merkittäviä eroja. Pataljoonien henkilöstön koulutustaso metsäolosuhteiden sodankäyntiin oli puutteellinen ja henkilöstö kokematon. Konfliktin ensimmäisinä vuosina 1952 ja 1953 jalkaväen tehtävänä oli toimia poliisin apuna suorittamalla poliisityyppisiä tehtäviä.

Kun jalkaväki vapautui puolustuksellisista tehtävistä, he aloittivat kapinallisten jahtaamisen. Yleisin tapa oli suorittaa haravoiteja pyrkien saamaan kapinalliset liikkumaan kohti pysäytyslinjoja. Jalkaväki teki näissä operaatioissa tiivistä yhteistyötä poliisin ja kodinturvajoukkojen kanssa. Koska alun menestyksen jälkeen haravoiteoperaatioilla ei pystytty saavuttamaan merkittäviä tuloksia, jalkaväkিপataljoonat muuttivat toimintamalliaan. Operaatiot aloitettiin metsän sisälle perustetuista tukikohdista, joista suoritettiin partioiteja. Myös organisaatioita muutettiin muodostamalla parhaista taistelijoista komppanioita, jotka toimivat metsässä. Näiden komppanioiden kykyä jäljittää vihollinen myös parannettiin. Keniassa jalkapartioinnit perustuivatkin pääsääntöisesti jäljitykseen.

Poikkeustilan julistamisen jälkeen konfliktin johtovastuu jäi poliisille. Poliisivoimat olivat ongelmassa vähäisten resurssiensa kanssa, ennen kuin saivat lisäapua poliisin reservijoukoilta sekä sotilasjoukoilta. Poliisit yrittivät vakauttaa tilanteen sekä ylläpitää lakia ja järjestystä yhdessä sotilasjoukkojen kanssa. Asevoimat ottivat vuoden 1953 aikana johtovastuun operaatioista, mutta poliisin rooli yhteistyökumppanina ja neuvonantajana oli huomattava. Samalla poliisijoukkojen vastuu alueiden hallinnasta kasvoi asevoimien siirtyessä hyökkäyksellisiin tehtäviin.

---

²⁸⁶ Carver, 37.

Briteillä ei ollut Keniassa käytössä omia erikoisjoukkoja. Erikoisjoukkojen taktiikoita kuitenkin sovellettiin ja käytettiin muiden joukkojen toiminnassa. Poliisien iskujoukko, GSU, suoritti perinteisten poliisitehtävien sijasta enemmänkin asevoimien erikoisjoukkojen tehtäviä. GSU operoi suorittamalla pitkäkestoisia partiointeja, alueiden tarkastuksia ja väijytyksiä pienillä ryhmillä. Se toimi tiiviissä yhteistyössä poliisi *Special Branchin* kanssa, jonka vastuulla oli tiedustelutiedon hankkiminen, kokoaminen ja jakaminen. Tiedustelutiedon perusteella toteutetuilla operaatioilla kyettiin lisäämään turvallisuusjoukkojen viholliskontaktien määrää.

Keniassa käytetty valejengi-konsepti osoittautui tehokkaaksi tavaksi saada lisättyä viholliskontakteja sekä tuottaa tiedustelutietoa. Sen menestyksen pohjalta tehtiin päätös uudistaa joidenkin jalkaväkijoukkojen taktiikkaa lisäämällä siihen valejengien käyttöä. Kuitenkin alun menestyksen jälkeen kapinalliset ymmärsivät toimintatavan ja valejengien käyttöä hankaloitui huomattavasti.

Kodinturvajoukot perustettiin heti konfliktin alkaessa. Niiden tehtäviä olivat kylien suojeleminen sekä poliisi- ja sotilasjoukkojen avustaminen. Kodinturvajoukkojen suuri henkilöstömäärä rajoitti monilla seuduilla Mau Mau -liikkeen vaikutusvaltaa ja levittäytymismahdollisuuksia. Kodinturvajoukkoja ei käytetty ainoastaan puolustuksellisissa tehtävissä, vaan ne osallistuivat usein sotilasjoukkojen suorittamiin haravointioperaatioihin. Kodinturvajoukoilla oli suuri osuus konfliktin pysymisessä rajallisena.

Tykistön käyttö Keniassa oli olosuhteiden takia hyvin rajallista. Tykistöä, jota oli käytössä yksi patteri, käytettiin yhteistoiminnassa ilmavoimien kanssa häiritsemään Mau Maun toimintaa. Tykkimiehiä käytettiin usein jalkaväkenä. Maavoimia tuettiin myös ilmapommituksin, mutta niillä ei saatu merkittäviä tuloksia aikaiseksi. Tiedustelua ja huoltopudotuksia lukuun ottamatta ilmavoimat olivat suhteellisen tehottomia. Helikoptereita ei pystytty käyttämään ohuen ilman takia.

5 POHDINTA

Brittien peruslähtökohtana oli ajatus kumouksellisen toiminnan tavoitteesta saavuttaa poliittinen valta. Koska kumouksellisella osapuolella ei ollut kykyä saavuttaa sitä sotilaallisin keinoin, se pyrki siihen asteittaisella prosessilla tarkoituksenaan väestön tuen saavuttaminen. Näihin toimiin vaikuttamista pidettiin tärkeämpänä kuin kumouksellisten sotilaallista uhkaa vastaan toimimista eli vastasisisotaa. Suurimpana onnistumisen edellytyksenä pidettiin kapinallisten eristämistä väestöstä, koska britit näkivät Maon oppeihin pohjautuen kapinallisten kykenevän toimimaan tehokkaasti ainoastaan saavuttaessaan väestön tuen. Brittien periaate kapinallisten eristämisestä väestöstä vaati kuitenkin mittavia joukkoja, mikä aiheutti tarpeen kasvattaa turvallisuusjoukkojen miesmäärää. Malaijalla ja Keniassa britit toteuttivat kapinallisten eristämisen lähes identtisillä toimenpiteillä, kuten uudelleenasettamisen ohjelmilla, väestönrekisteröinneillä ja elintarvikkeiden säännöstelyllä. Väestön eristämiseen liittyvät tehtävät olivat luonteeltaan enemmän poliisiviranomaisten tapaisia tehtäviä, eivätkä siten vaatineet välttämättömästi suurta sotilaallista voimaa. Tehtävissä onnistumiseen vaadittiin kuitenkin huomattava määrä henkilöstöä.

Kenian ja Malaijan sodissa Britannian turvallisuusjoukkojen pääosat koottiin paikallisesta väestöstä muodostetuista poliisivoimista sekä kodinturvajoukoista. Britannian asevoimien joukkojen olivat vain pieni osa turvallisuusjoukkojen henkilöstömäärästä. Ison-Britannian rajallisia resursseja sekä kylmän sodan aiheuttamaa sotilaallista jännitystä voidaan pitää yhtenä esteenä Britannian asevoimien laajamittaiselle käytölle Malaijalla ja Keniassa. Suuri osa Britannian armeijan joukoista oli sitoutunut Euroopan puolustukseen ja esimerkiksi vuonna 1951 ainoastaan alle kymmenen prosenttia oli sitoutunut Malaijan konfliktiin. Asevoimien suhteellisen pieni osuus turvallisuusjoukoissa voidaan ymmärtää myös Ison-Britannian vastakumouksellisen sodankäynnin strategian kautta, mikä perustui ensisijaisesti poliittisten ratkaisuun sotilaallisten toimenpiteiden keskittyessä tukemaan tavoitetta. Kodinturvajoukkojen henkilömäärä oli niin Malaijalla kuin Keniassakin suhteellisesti suurin verrattaessa asevoimien, poliisivoimien ja kodinturvajoukkojen henkilöstömääriä. Niiden henkilöstö muodostettiin vasta konfliktin puhkeamisen jälkeen paikallisesta väestöstä vastaamaan väestön kontrolloinnin synnyttämiin haasteisiin. Kodinturvajoukkojen käyttö nähtiin myös poliittisesti ja taloudellisesti kannattavana. Se yhdisti kansanrivejä, antoi paikallisille vastuuta omasta maastaan ja kasvatti todennäköisesti paikallisten luottamuksen tunnetta turvallisuusjoukkoja kohtaan. Lisäksi Britannian kotimaan politiikkaa ajatellen mahdollisten miestappioiden vaikutus Britannian kansalaisten mielipiteisiin ei todennäköisesti olisi ollut yhtä suuri, kuin jos kyseessä olisi ollut Britannian kansalainen. Taloudellisesti kodinturvajoukkojen ylläpito oli edullisem-

paa verrattuna sotilas- tai poliisijoukkoihin, mikä johtui kodinturvajoukkojen vähäisestä koulutuksen tarpeesta ja osin vapaaehtoisuudesta. Heidän avullaan kyettiin korvaamaan monet staattiset puolustustehtävät, joihin olisi muuten hukattu sotilas- ja poliisijoukkojen resursseja. Paikallisen väestön onnistunut rekrytointi turvallisuusjoukkoihin Malaijalla ja Keniassa oli yksi tärkeimmistä tekijöistä, joka mahdollisti brittien laajamittaiset toimet kapinallisten eristämässä vastakumouksellisen sodankäynnin strategiansa mukaisesti. Rekrytoinnin onnistumiseen ja paikallisen väestön halukkuuteen auttaa Britannian johtamia turvallisuusjoukkoja vaikutti varmasti se, että molemmissa konflikteissa kyse oli maan vähemmistöön kuuluvan etnisen ryhmän liikkeestä hallinnon kaatamiseksi.

Tarkasteltaessa kapinallisten ja turvallisuusjoukkojen suhdelukua voidaan havaita voimasuhteiden olleen turvallisuusjoukkojen kannalta moninkertaiset verrattuna kumouksellisen osapuolen taistelijoihin. Malaijalla voimasuhde oli brittien kannalta edullisimmillaan vuonna 1952 sen ollessa noin 60:1 ja Keniassa vuonna 1953 sen ollessa 5:1. Kenian pienempi suhdeluku johtuu suurimmilta osin kodinturvajoukkojen pienemmästä koosta, joka oli noin kymmenys Malaijan kodinturvajoukoista, mutta myös sotilas- ja poliisivoimien miesmäärät olivat pienempiä. Turvallisuusjoukkojen pienemmän kokoonpanon Keniassa saattaa selittää Mau Mau -liikkeen toiminta-alueen suppeus verrattuna Malaijaan, jossa vihollinen toimi lähes koko niemimaan alueella. Kenia oli toiminta-alueeltaan kolme kertaa pienempi kuin Malaija, minkä lisäksi Malaijan viidakot olivat huomattavasti laajemmat Kenian metsäalueisiin verrattuna. Myös sissien toimintavoilla ja kyvykkyydellä oli todennäköisesti vaikutusta. Malaijalla sissit toimivat hyvin organisoidusti ja olivat aseistautuneet ajanmukaisilla aseilla. Heidän tukialueet sijaitsivat viidakon syvyyksissä ja toiminta tapahtui hajautettuna. Heikosti aseistautuneiden Mau Mau -taistelijoiden taktiikkaan kuuluneet jopa 200 taistelijan kokoiset operaatiot olivat turvallisuusjoukkojen kannalta estettävissä pienemmällä henkilöstömäärällä kuin useat pienten ryhmien suorittamat iskut, joita MRLA toteutti Malaijalla.

Britannian asevoimien joukkojen painopiste oli selvästi jalkaväkijoukoissa. Vuonna 1953 Malaijalla olleet joukot muodostuivat lähes kokonaan jalkaväkipataljoonista; 28:sta pataljoonan kokoisesta joukosta 23 oli jalkaväkipataljoonia. Keniassa vuonna 1953 olleesta 14 pataljoonasta 11 oli jalkaväkipataljoonia. Jalkaväkijoukkojen suuri määrä verrattuna muihin joukotyyppeihin selittyy jalkaväen monipuolisuudella, vastasisissodan luonteella sekä toimintaolosuhteilla. Lisäksi sotilasjoukkojen ensisijaisena tehtävänä konfliktien puhjetessa oli ohjesäännön mukaan poliisivoimien avustaminen ja tukeminen, johon jalkaväki sopi luonteeltaan ja toimintatavoiltaan paremmin kuin muut sotilasjoukot.

Ison-Britannian toimet Malajalla ja Keniassa korostivat jalkaväen tärkeyttä vastakumouksellisissa sodissa. Jalkaväki kykeni monipuolisuutensa ja liikkuvuutensa ansiosta suorittamaan erityyppisiä tehtäviä siviilien avustamisesta sissien tuhoamiseen. Jalkaväen kevyt varustus mahdollisti sen liikkeen Kenian ja Malaijan vaikeakulkuisessa maastossa. Toiminta-alueet sijaitsivat viidakon laitamilla tai sen syvyydessä, missä ei ollut käytössä tiestöä. Sissitaktiikoi- ta käyttänyt vihollinen pyrki välttämään avoimia taisteluita, mikä tarkoitti turvallisuusjoukko- jen osalta hyökkäyksellisiä toimia sissien kannalta suotuisissa viidakko- tai metsäolosuhteissa, mihin asevoimien osalta jalkaväellä ja erikoisjoukoilla oli paras kyky.

Jalkaväkipataljoonien kokoonpano mahdollisti niiden käyttämisen vastakumoukselliseen so- dankäyntiin ilman suurempia muutoksia pataljoonan perusrakenteeseen. Kuitenkin Keniassa saatujen kokemusten perusteella muutettiin joidenkin pataljoonien kokoonpanoa lisäämällä niihin jäljittämiseen erikoistuneita osastoja toiminnan tehostamiseksi. Näiden muutosten myö- tä joukkojen kykyä jäljittää ja saada kontakti kapinallistaistelijoihin saatiin kasvatettua. Patal- joonien aseistuksiin ei tehty huomattavia muutoksia, vaikka osa aseista, kuten panssarintor- junta-aseet, koettiin epäkäytännöllisiksi. Suurin muutos aseistuksessa tapahtui Malajalla vuonna 1955, jolloin jokaiselle pataljoonalle jaettiin kaksi raskasta kranaatinheitintä kevyiden sijasta lisäten epäsuorantulen voimaa.

Molempien konfliktien alkuvaiheessa jalkaväen ensisijaisena tehtävänä oli poliisijoukkojen tukeminen ja avustaminen tilanteen vakauttamisessa. Jalkaväki suoritti alueiden ja kohteiden suojaamistehtäviä, alueiden tarkastuksia ja poliisityyppisiä tehtäviä, kuten henkilöllisyyden tarkastamisia ja katupartiointeja. ATOM määrittä poliisivoimien tukemisen vasta toissijaiseksi tehtäväksi. Toiminnan järjestys Malajalla ja Keniassa lienee ollut pakonsanelemaa, koska sotilasjoukoilla ei ollut tarvittavaa tietoa suorittaa ATOM:n määrittämää ensisijaista tehtävää eli sissien tuhoamista ja häiritsemistä. Lisäksi konfliktien alussa johtovastuu oli annettu poliisivoimille, jolloin sotilaiden tehtäväksi määritettiin poliisin avustaminen. Vasta kun poliisi- voimat saavuttivat kyvyn hallita alueita, jalkaväki pystyi siirtymään sille ominaisempiin soti- laallisiin tehtäviin.

Konfliktien alussa tiedustelutiedon puute tarkoitti jalkaväen osalta suurten joukkojen hara- vointeja. Laajat operaatiot olivat yleensä ainoa mahdollinen hyökkäyksellinen keino, kun ei ollut tarkkaa tietoa vihollisen sijainnista. Toisinaan oli myös operaatioita, jotka vaativatkin laajojen joukkojen yhdenaikaisia ja koottuja iskuja, kuten eristämisen- ja etsintätehtävät. Suuris- sa haravointioperaatioissa ei yleensä kyetty ottamaan kiinni tai tuottamaan tappioita kapinalli- sille, mutta niiden häiritsevän vaikutuksen ansiosta sissit pakotettiin liikkeelle. Nämä operaa-

tiot vaativat kuitenkin paljon resursseja ja päättyivät tuloksettomasti. Niillä saattoi mahdollisesti olla negatiivinen vaikutus kansan mielipiteisiin turvallisuusjoukkojen kyvykkyydestä selviytyä kumouksellisesta uhasta. Suurilla haravointioperaatioilla vihollinen pakotettiin kuitenkin toimimaan pienemmissä osastoissa, mutta se yleensä kykeni välttämään yhteenottoa turvallisuusjoukkojen kanssa. Saavuttaakseen menestystä turvallisuusjoukkojen oli muutettava toimintatapaansa. Suurista pataljoonan vahvuisista operaatioista luovuttiin ja komppaniat toimivat itsenäisesti. Komppaniat suorittivat partiointeja joukkueen kokoisilla osastoilla käyttäen sissitaktiikoita sissejä vastaan. Malaijan ja Kenian konfliktit osoittivat, että suurillakaan jalkaväen joukoilla ei saavuteta tavoitetta ilman kunnollista tiedustelutietoa.

Malaijan ja Kenian konflikteista on selkeästi havaittavissa jalkaväen käyttöperiaatteiden jakaantuneen kahteen vaiheeseen edeten molemmissa konflikteissa yhtäläisesti. Kriisien alussa jalkaväkeä käytettiin pataljoonan tai useamman pataljoonan kokoisina haravointioperaatioita suorittavina osastoina. Tiedustelutiedon lisääntymisen ja sissien toiminnan vuoksi jalkaväki alkoi toimia komppanian ja joukkueen kokoisina osastoina. Pienten joukkojen suorittamat vakioidut toimet, kuten aggressiivinen partiointi, väijytykset ja ylläköet, koettiin hyvin tehokkaiksi toimintatavoiksi sissejä vastaan. Toisaalta nämä toimenpiteet olivat riippuvaisia hyvin koulutetuista joukoista sekä hyvistä tiedustelutiedoista. Sekä Malaijalla että Keniassa näistä molemmista oli puutetta konfliktin alkuvaiheissa, mikä selittää osin menetelmien käyttämättömyyden. Karkeasti ottaen jalkaväkijoukkojen tehtäväkenttä Malaijalla ja Keniassa koostui konfliktin puhkeamisesta jälkeen puolustuksellisista tehtävistä aina tilanteen vakauttamiseen asti ja tämän jälkeen hyökkäyksellisistä tehtävistä soveltaen omia toimintaperiaatteita vihollisen toiminnan mukaan.

Malaijalla ja Keniassa Britannian siirtomaahallinto oli valmistautumaton konflikteihin. Poliisijoukkojen lukumäärät olivat riittämättömät, tiedustelu ei ollut koordinoitua eikä siviilihallinto kyennyt havaitsemaan ongelmien laajuutta. Turvallisuuteen liittyvien asioiden painopiste ja vastuu oli poliisivoimilla, koska vakituisia sotilasjoukkoja ei ollut käytettävissä. Poliisivoimien oli näin kyettävä vastaamaan kaikkiin turvallisuutta uhkaaviin toimiin. Poliisivoimat nähtiin siten ensisijaisena toimijana kumouksellista toimintaa vastaan, ja poliisit olivatkin operaatioiden johtovastuussa konfliktien ensimmäisinä vuosina niin Malaijalla kuin Keniassa. Kuitenkin poliisin kyky selvitä yksin puhjenneista väkivaltaisuuksista ja levottomuuksista pakotti siirtomaahallinnon turvautumaan sotilasjoukkojen tukeen. Konfliktien kärjistyessä poliisivoimien joukkoja kasvatettiin laajoilla henkilöstövärväyksillä toimintakyvyn parantamiseksi. Poliisivoimien riittämättömät resurssit ja osiltaan heikentynyt toimintakyky saattoivat olla alun perinkin kumouksellisen toiminnan mahdollistanut tekijä. Tämä ilmenee myös poliisin

Special Branchin kyvystä havaita kumouksellisen toiminnan leviäminen ja kasvaminen konflikteja edeltävänä aikana.

Poliisien organisaatio ja rooli Malajalla ja Keniassa olivat pääsääntöisesti samanlaiset siirtomaataustojen johdosta. Malajalla poliisin puolisolitaalliseksi iskujoukoksi muodostettu *Police Field Force* vastasi monin osin Kenian poliisin iskujoukkoa *General Service Unitia*: se sisälsi hyvin paljon yhtäläisyyksiä niin organisaation kuin myös tehtävien osalta. Molemmat kykenivät pitkäaikaiseen itsenäiseen toimintaan tehtävien vastatessa enemmän sotilaallisia kuin perinteisiä poliisin tehtäviä. Iskujoukkojen avulla poliisi saavutti itselleen kyvyn suorittaa aggressiivisempia operaatioita vähentäen riippuvuutta sotilasjoukkojen läsnäolosta. Vakituisten poliisivoimien päätehtävänä molemmissa kriiseissä, aivan kuten rauhan ajanakin, oli lain ja järjestyksen ylläpito. Myös ATOM-käsikirjan määrittämät tehtävät poliisijoukoille vastasivat hyvin paljon perinteisiä rauhan ajan poliisintehtäviä. Kuitenkin käsikirjassa erikseen painotettiin poliisin ja sotilasjoukkojen yhteistyötä alueilla, missä saattoi olla siviiliväestöä. Poliisin vastuuksi määriteltiin operaatioalueella olevien siviilien ja yleisen järjestyksen turvaaminen kaikissa olosuhteissa. Yksityiskohtaisia havaintoja tällaisen toiminnan toteutuksesta ei lähteistä ilmennyt, mutta selvää oli, että poliisi- ja sotilasjoukot toimivat kiinteässä yhteistyössä asutuilla alueilla suoritetuissa operaatioissa.

Tiedustelutiedon tuottaminen Malajalla ja Keniassa oli lähes kokonaan poliisin *Special Branchin* vastuulla. Se tuotti tiedustelutietoa poliisin, sotilasjoukkojen ja siviiliviranomaisten käyttöön. Konfliktien alussa *Special Branch* oli tehoton organisaatioiden rappeutumisen takia. Tiedustelun tehostuessa siihen suunnattujen resurssien avulla *Special Branch* kykeni tuottamaan informaatiota, jonka ansiosta saatujen viholliskontaktien määrä kasvoi. Poliisiorganisaatioon kuuluvaa *Special Branchia* käytettiin ensisijaisena tiedustelutiedon tuottajana, koska sillä oli ymmärrystä alueen olosuhteista, kulttuurista ja valmiita kontakteja paikalliseen väestöön, sillä sen henkilöstö koostui maan asukkaista. Tästä syystä myös muita poliisivoimien joukkoja käytettiin useasti sotilasjoukkojen mentoreina.

Malajalla ja Keniassa erikoisjoukkoja käytettiin laajemmin vasta turvallisuusjoukkojen aloitettua hyökkäykselliset toimet. Britit käyttivät asevoimien omia erikoisjoukkoja Malajalla, mutta eivät Keniassa. Erikoisjoukkojen käyttämättömyyteen Kenian kriisissä ei lähteissä ilmene selkeää syytä, mutta voidaan olettaa, että siihen on vaikuttanut toiminta-alueen pieni koko sekä arvio vihollisen kyvyistä jatkaa tai kasvattaa omaa toimintaa. Lisäksi varmasti yleinen arvio konfliktin vakavuudesta on vaikuttanut brittien haluttomuuteen sitouttaa strategisesti tärkeitä joukkoja useammalle toimialueelle. Erikoisjoukkojen käyttöperiaatteiden kehitys

vastakumouksellisessa sodankäynnissä sai alkunsa Malaijan kriisissä, jonka johdosta erikoisjoukoille ei ollut määritelty selkeitä tehtäviä. Aluksi erikoisjoukkojen kapasiteettia osin hukattiin käyttämällä niitä perinteisen jalkaväen tapaan. Erikoisjoukkojen tehtäväkenttä kuitenkin laajeni nopeasti. Niiden yhtenä tehtävänä oli tuottaa tiedustelutietoa vihollisen olinpaikoista, tukikohdista, tukijoista sekä toiminnasta, minkä perusteella turvallisuusjoukot kykenivät tarvittaessa keskittämään voimia. Erikoisjoukot toimivat myös suoraan kapinallisia vastaan suorittamalla väijytyksiä ja partiointeja. Malaijalla SAS:n joukot loivat myös kontakteja viidakkoalueen alkuperäisasukkaisiin yhteistyön saavuttamiseksi taistelussa sisestä vastaan.

Keniassa erikoisjoukkona käytetyt valejengit osoittautuivat tehokkaaksi tavaksi kasvattaa turvallisuusjoukkojen kykyä soluttautua sekä iskeä kapinallisiin. Tämä oli brittien kannalta oiva lisä turvallisuusjoukkojen toimintamenetelmiin. Valejengien ja erikoisjoukkojen käyttö antoi turvallisuusjoukoille mahdollisuuden suorittaa kohdistettuja iskuja kapinallisten johtoelimeen. Kyky pitkäaikaiseen partiointiin sekä soluttautumiseen tuotti myös turvallisuusjoukkojen toiminnan perustaksi tilanne- ja vihollistietoa. Valejengien ja erikoisjoukkojen käyttöarvon voidaan nähdä olleen suurimmillaan silloin, kun vihollisen osastot olivat jo pakotettu toimimaan pienissä osastoissa ja iskuja haluttiin kohdentaa johtoelimeen. Erikoisjoukkojen toimintaa Malaijalla ja Keniassa voikin verrata palon jälkisammutukseen, jolla varmistetaan, että viimeiset kytevät kipinät sammuvat.

Kodinturvajoukot ja hallitukselle lojaalit kansalaiset olivat kiinteä osa brittiläistä vastakumouksellisen sodankäynnin strategiaa. Kodinturvajoukkojen perustamista ja käyttämistä turvallisuusjoukkojen mukana voidaan pitää strategisena toimenpiteenä. Britannian kyky käyttää omaa sotilasvoimaa oli rajallinen joukkojen suhteen, kuten myös taloudellisten syiden takia. Britit ymmärsivät tarvitsevansa paikallisten tukea voittaakseen sodan myös poliittisten toimien kannalta. Sen takia kodinturvajoukot perustettiin molemmissa konflikteissa pian sen puhkeamisen jälkeen. Voidaan nähdä, että kodinturvajoukkojen perustamisessa britit ottivat myös tietoisesti riskin, koska henkilöstön motiiveista ei aina kyetty olemaan varmoja eikä mitään pääsyvaatimuksia ollut. Tämän takia kodinturvajoukot aseistettiin aluksi kevyesti eikä läheskään kaikille jaettu aseita.

Kodinturvajoukkoja käytettiin puolustuksellisissa tehtävissä, joilla pystyttiin vapauttamaan sotilas- ja poliisijoukkoja muihin tehtäviin. Pääsääntöisesti kodinturvajoukoille annettiin tehtäväksi oman alueen tai uudelleenasetetun kylän turvaaminen kapinallisilta, kuten ohjesääntökin määritteli. Kodinturvajoukkojen aseistuksen ja koulutuksen takia joukkojen käyttäminen hyökkäyksellisissä tehtävissä olisi ollut riskialtista ja tuottanut mahdollisesti turhia tappioita,

mutta toisinaan joitakin osastoja käytettiin opastustehtävissä sotilasjoukkojen osana. Toisin kuin Malaijassa Keniassa kodinturvajoukot toimivat kiinteämmin sotilasjoukkojen mukana, osin jopa hyökkäyksellisissä tehtävissä, kuten haravoinneissa. Keniassa sotilasjoukkojen muodostamia haravointilinjjoja jopa täydennettiin paikallisesta väestöstä muodostetuilla linjoilla. Tähän pystyttiin todennäköisesti siitä syystä, että vihollinen oli heikosti aseistautunut eikä siitä nähty olevan yhtä suurta vaaraa kuin Malaijalla.

Malaijalla kodinturvajoukkojen koko oli huomattavasti suurempi kuin Keniassa, joka selittyy ainakin osin toiminta-alueen koolla. Toiminta-alueen koosta syntyvää eroa tukee se, että väestön kontrolloinnin laajuus ja toimenpiteiden kirjo olivat suhteellisen samanlaisia Malaijalla ja Keniassa. Uudelleenasettaminen Malaijalla vaati hyvin paljon joukkoja suojamaan kyliä sissien hyökkäyksiltä, koska kylät olivat sissien vaikutusalueella. Keniassa toiminta-alueen koon pienuuden takia kyliä voitiin rakennuttaa sissien vaikutusalueen ulkopuolelle, jolloin vartiointiin ei vaadittu niin suurta henkilöstöä.

Kodinturvajoukkojen ansioista kumouksellisen toiminnan vaikutusta väestöön kyettiin rajamaan. Kodinturvajoukkojen perustamisen yksi mahdollistava tekijä oli kumouksellisen toiminnan keskittyminen selvästi etniseen taustaan. Tämän johdosta kumouksellisten oli myös vaikeampi saavuttaa paikallisen väestön tuki. Malaijalla sekä Keniassa tämä oli yksi asia, joka johti siihen, että kapinalliset olivat pakotettuja vetäytymään viidakko- ja metsäalueille.

Malaijalla ja Keniassa haastavat olosuhteet tekivät tykistön käytön hankalaksi. Molemmissa konflikteissa tykkimiehiä käytettiin usein jopa jalkaväkenä. Tykistö oli liikkumisen suhteen riippuvainen tiestöstä ja tiheä viidakko teki tuliasemien löytämisen lähes mahdottomaksi ilman mittavia raivauksia. Lisäksi tulenjohtaminen maasta näköhavaintojen perusteella oli mahdotonta. Tykistön käyttäminen vastakumouksellisessa sodankäynnissä oli haastavaa myös sen takia, että sissit kykenivät valitsemaan taistelualueet. Taistelukentällä saattoi olla siviilejä, joiden tappiot olisivat tienneet turvallisuusjoukkojen kannatuksen laskua ja propaganda voittoa kapinallisille. Sama koski myös ilma-asetta, joka oli tykistöä epätarkempi.

Haasteista huolimatta tykistö koettiin tarpeelliseksi. Tykistön käyttöön vastakumouksellisen sodankäynnin operaatioissa vaikutti sen sääolosuhteista ja vuorokaudenajasta riippumaton tukemiskyky, jota ei pystytty ilmavoimilla saavuttamaan. Jalkaväkipataljoonat korvasivat Malaijalla kevyet kranaatinheittimet raskailla, mikä oli myös yksi merkki epäsuorantulen tarpeellisuudesta. Tykistöjoukkojen ja tykkien määrä oli kuitenkin vähäinen, joka johtui todennäköisesti maasto-olosuhteista ja vihollisuhasta, jonka perusteella tykistön käyttö puolustuk-

sellisesti hyökkäyksien torjumiseen sekä omien hyökkäyksien tukemiseen ei ollut kannattavaa tai tarpeellista. Tykistön tulenkäyttö olikin usein vain häiritsevää, ja sillä pyrittiin tappioiden tuottamisen sijasta pakottamaan sissit liikkeelle. ATOM määritteli tarkasti erilaiset tulitehtävät tykistöjoukoille, joiden painopiste olikin enemmän epäsuora vaikuttaminen viholliseen tappioiden tuottamisen sijaan. Yhtenä erikoisuutena oli yksittäisten tykkien tai tykkiparien alistaminen suoraan pataljoonille. Toimintatapa erosi huomattavasti perinteisestä tavasta käyttää tykkeitä vähintään patterin kokoisina kokoonpanoina. Tätä toimintamallia käytettiin niin Malaijalla kuin Keniassakin lähes koko konfliktin ajan.

Ilmavoimien tehtäväkenttä oli lähes samanlainen molemmissa konflikteissa. Suurimpana erona oli Malaijalla suoritettu helikopterien laaja käyttöönotto joukkojen kuljettamisessa, mitä ei Keniassa olosuhteiden takia kyetty tekemään. Ilmavoimien päätehtävät turvallisuusjoukkojen tukemisessa olivatkin huoltopudotuksien suorittaminen ja joukkojen kuljettaminen. Malaijalla, jossa oli laajempi toiminta-alue, helikopterien tuoma kuljetuskyky helpotti ja osin jopa mahdollisti jalkaväen- ja erikoisjoukkojen pitkäkestoisen partioinnin viidakon keskellä.

Malaijan ja Kenian sotien valossa voidaan turvallisuusjoukkojen toimijoille selkeästi määrittää omat vastualueet. Poliisi oli ensisijainen toimija kumouksellisista toimintaa vastaan. Poliisien normaali rauhanaikainen tehtävä lain ja järjestyksen ylläpitäjänä oli muuttumaton myös konfliktien puhjetessa ja sitoi sen laajalti operaatioihin. Molemmissa maissa poliisiorganisaatiot olivat rakennettu brittiläisen järjestelmän mukaisesti, mutta levottomuuksien laajentuessa kyvyttömyys tilanteen käsittelyyn tuli ilmi, minkä johdosta tarvittiin sotilasjoukkojen apua tilanteen vakauttamisessa. Poliisien tehtävä ei varsinaisesti muuttunut, vaikka se toimi yhdessä sotilasvoimien kanssa. Lisäksi poliisin tehtävä tiedustelutiedon tuottajana korostui, koska se tuotti tietoa kaikille turvallisuusjoukkojen toimijoille. Sotilasjoukkojen osalta jalkaväki oli poliisin lähin yhteistyökumppani. Jalkaväen ensimmäisenä tehtävänä konflikteissa oli avustaa poliisia sen tehtävien suorittamisessa tarjoamalla miesvoimaa ja suojaa poliiseille. Sotilasjoukkoja käytettiin puhtaasti puolustuksellisissa tehtävissä niin kauan, että tilanne saatiin turvallisuusjoukkojen kannalta tärkeimmillä alueilla vakautettua. Tällä toiminnalla ei kyetty rajoittamaan kapinallisten toimintaa kuin vähäisesti, mutta niiden toiminnan vaikutuksia saatiin lievennettyä. Poliisit pystyivät sotilasjoukoilta saamansa avun aikana kasvattamaan ja koulutetaan henkilöstöä konfliktien vaatimusten mukaan. Nämä toimenpiteet koskivat koko poliisiorganisaatiota vahvistaen olemassa olevia sekä luomalla uusia yksiköitä. Poliisivoimien vahvistuessa kyky vastata alueista kasvoi, jonka seurauksena sotilasjoukkoja voitiin vapauttaa puolustuksellisista tehtävistä. Sotilasjoukot siirtyivät käytännössä välittömästi hyökkäyksellisiin toimiin tavoitteenaan sissiosastojen häiritseminen ja toiminnan vaikeuttaminen. Voidaan aja-

tella, että tässä vaiheessa turvallisuusjoukot olivat suorittaneet ensieristysten kapinallisten ja väestön suhteen saavuttaen yhden virstanpylvään poliittisissa toimissa. Ensieristämisen turvallisuusjoukkojen tärkeimmät työkalut olivat poliisivoimat sekä sotilasvoimista jalkaväen yksiköt.

Brittien näkökulmasta katsoen tärkeimpien alueiden vakauttamisen ja ”puhdistamisen” jälkeen toiminta eteni johdonmukaisesti harvaanasutuille alueille. Näiden seutujen kylät sijaitsivat usein viidakon tai metsien laitamilla eli sissien suoranaisella vaikutuspiirillä. Kapinallisten eristäminen näistä kylistä suoritettiin joko uudelleenasettamisen keinoin tai poliisi- ja sotilasjoukkojen läsnäololla. Turvallisuusjoukkojen saatua hallinta kyläalueista, vastuu niiden vartiointista langetettiin konfliktien alkuvuosien aikana perustetuille kodinturvajoukoille. Ilman kodinturvajoukkojen huomattavaa henkilöstömäärää sotilas- ja poliisijoukot olisivat sitoutuneet puolustuksellisiin tehtäviin menettäen siten aloitekykynsä. Kodinturvajoukot pystyivät kiistämään pysyvästi sissien vaikutusvallan kylissä. Tässä vaiheessa voidaan nähdä tapahtuneen varsinainen kapinallisten eristäminen väestöstä, koska näiden toimien seurauksena kapinalliset joutuivat toimimaan kyläyhteisöjen ulkopuolella viidakko- ja metsäalueilla. Varsinaisen erityksen avaintoimijoita olivat näin ollen poliisi-, sotilas- ja kodinturvajoukot.

Näiden vastatoimien takia sissit olivat pakotettuja operoimaan pienemmissä osastoissa, mikä johti myös sotilasjoukkojen osalta muutokseen joukkojen käytössä. Pienissä osastoissa toimineita vihollisia vastaan jalkaväki alkoi myös itse toimia pienissä osastoissa soveltaen sissitaktiikoita omassa toiminnassaan. Näissä toimissa erityisesti erikoisjoukoilla oli suuri rooli. Britannian asevoimien erikoisjoukot sekä kiinniotetuista kapinallisista muodostetut valejengiläiset toimivat pitkäkestoisissa operaatioissa syrjäseuduilla iskien viholliseen pienillä osastoilla sekä soluttautuen alueiden yhteisöihin. Näin voidaan nähdä tapahtuneen jälkieristys, jonka jälkeen viimeinenkin väestöstä saavutettava tuki riistettiin kumouksellisilta. Menestyksellä toiminta vaati tiivistä yhteistyötä kaikkien turvallisuusjoukkojen toimijoiden kesken.

Kun vertaa yllä mainittuja toimenpiteitä Britannian turvallisuusjoukkojen ohjesääntönä toimineeseen ATOM-käsikirjaan, voidaan havaita käytännön toimien toteutuneen Malajalla ja Keniassa lähes täydellisesti käsikirjan määrittelemien periaattein turvallisuusjoukkojen metodeista sissien eristämiseksi.

Ison-Britannian turvallisuusjoukkojen käyttöperiaatteet vastakumouksellisissa sodissa perustuivat heidän historialliseen perintöön siirtomaa-aikakauden sodista sekä poliittisen ratkaisuun tähtäävästä vastakumouksellisen sodankäynnin strategiasta. Joukkojen käyttöperiaatteiden

yhdenmukaisuus Malaijalla ja Keniassa selittyy Malaijan konfliktin alkuvuosina tehdyllä ATOM-käsikirjalla, joka otettiin laajasti käyttöön myös Kenian konfliktissa. Voidaan nähdä myös, että kumouksellisen toiminnan raamit olivat yhtenäiset. Kapinalliset pystyttiin määrittämään selväksi vähemmistöryhmittymäksi koko maan kannalta. Niiden toiminta-alueet rajoittuivat molemmissa tapauksissa maan rajojen sisäpuolelle, eivätkä ne saaneet ulkopuolista tukea naapurivaltioilta. Jatkotutkimuksen kannalta olisi mielenkiintoisesta tutkia turvallisuusjoukkojen käyttöperiaatteiden kehittymistä siirryttäessä seuraavalle vuosikymmenelle ja urbaaneihin olosuhteisiin, kuten Pohjois-Irlantiin. Pohjois-Irlanti aiheena voisi antaa laajan kuvan turvallisuusjoukkojen käyttöperiaatteiden kehityksestä sen pitkäkestoisuudenkin takia.

LÄHTEET

ALKUPERÄISLÄHTEET

Ohjesäännöt

The Conduct of Anti-Terrorist Operations in Malaya. 3rd edition, Special Forces School, United States Army Institute for Military Assistance, Fort Bragg, 1958.

Land Operations Volume III - Counter Revolutionary Operations, Part 1 - Principles and General Aspects. Ministry of Defence, 1969. WWW-dokumentiksi toimittanut Scribd.com. <<http://www.scribd.com>>, 11.7.2013.

Land Operations Volume III - Counter Revolutionary Operations, Part 3 - Counter Insurgency. Ministry of Defence, London, 1970. WWW-dokumentiksi toimittanut Scribd.com. <<http://www.scribd.com>>, 11.7.2013.

Tutkimukset ja opinnäytteet

Forster J.M.: A Comparative Study of the Emergencies in Malaya and Kenya. Report No. 1/57, WO 291/1670. The National Archives, 1957.

Sunderland, Riley: Army Operations in Malaya, 1947–1960, The Rand Corporation, California, 1964. WWW-dokumentiksi toimittanut Dtic.mil. <<http://www.dtic.mil/dtic/tr/fulltext/u2/354142.pdf>>, 29.1.2013. Viittauksissa käytetty: Sunderland 1964a.

Sunderland, Riley: Organizing Counterinsurgency in Malaya 1947–1960, The Rand Corporation, Santa Monica, 1964. WWW-dokumentiksi toimittanut Dtic.mil. <<http://www.dtic.mil/get-tr-doc/pdf?AD=AD0354143>>, 20.6.2013. Viittauksissa käytetty: Sunderland 1964b.

MUUT LÄHTEET

Ohjesäännöt

British Army Field Manual. Volume 1 Part 10. Countering Insurgency. Ministry of Defence, London, 2009. WWW-dokumentiksi toimittanut BBC, <http://news.bbc.co.uk/2/shared/bsp/hi/pdfs/16_11_09_army_manual.pdf>, 6.8.2013.

Tutkimukset ja opinnäytteet

Army Roles, Missions, and Doctrine in Low Intensity Conflict (ARMLIC). Preconflict Case Study 5 - Kenya. US Army Combat Developments Command Institute of Advanced Studies, Carlisle Barracks, Pennsylvania, 1970. WWW-dokumentiksi toimittanut Dtic.mil. <www.dtic.mil/dtic/tr/fulltext/u2/882308.pdf>, 6.2.2013.

- Beers, Jason H.: Community-Oriented Policing and Counterinsurgency: A Conceptual Model. Fort Leavenworth, Kansas, 2007. WWW-dokumentiksi toimittanut Dtic.mil. <<http://www.dtic.mil/dtic/tr/fulltext/u2/a471170.pdf>>, 18.2.2014.
- Botree, James R.: Information Operations During the Malayan Emergency. Naval Postgraduate School, Monterey CA, June, 2006. WWW-dokumentiksi toimittanut Dtic.mil. <<http://www.dtic.mil/dtic/tr/fulltext/u2/a451360.pdf>>, 11.2.2014.
- Bracco, Jeffrey A.: Fire Support for Irregular Warfare. Naval Postgraduate School, Monterey, California, 2008. WWW-dokumentiksi toimittanut Dtic.mil. <<http://www.dtic.mil/dtic/tr/fulltext/u2/a479774.pdf>>, 2.2.2013.
- Cavaleri, David P.: The Law of War: Can 20th-Century Standards Apply to the Global War on Terrorism? Combat Studies Institute Press, Fort Leavenworth, Kansas, 2007. WWW-dokumentiksi toimittanut Dtic.mil. <www.dtic.mil/cgi-bin/GetTRDoc?AD=ADA446304>, 11.7.2013.
- Corum, James S.: Training Indigenous Forces in Counterinsurgency: A Tale of Two Insurgencies. U.S Army War College, Carlisle, PA, 2006. WWW-dokumentiksi toimittanut Dtic.mil. <<http://www.dtic.mil/dtic/tr/fulltext/u2/a446219.pdf>>, 20.5.2013.
- Crow, James E.: Insurgency: A Case For the Kenya Police. Army War College, Carlisle Barracks, Pennsylvania, 1971. WWW-dokumentiksi toimittanut Dtic.mil. <<http://www.dtic.mil/dtic/tr/fulltext/u2/772301.pdf>>, 7.2.2013.
- Dinges, Edward A.: The Role of Military in the Campaign Against the Mau Mau Insurgents in Kenya. Army War College Carlisle Barracks, Pennsylvania, 1971. WWW-dokumentiksi toimittanut Dtic.mil. <<http://www.dtic.mil/dtic/tr/fulltext/u2/772298.pdf>>, 7.2.2013.
- Hickey, Pennell J.: Counterinsurgency Operations in Malaya, 1948–1960: The Role of Regular Forces. Army War College, Carlisle Barracks, Pennsylvania, February, 1971. WWW-dokumentiksi toimittanut Dtic.mil. <<http://www.dtic.mil/dtic/tr/fulltext/u2/772610.pdf>>, 11.2.2014.
- Hoffman, Bruce – Taw, Jennifer: Defence Policy and Low-Intensity Conflict. The Development of Britain’s “Small Wars” Doctrine During the 1950. The Rand Corporation, Santa Monica, 1991. WWW-dokumentiksi toimittanut Rand.org. <<http://www.rand.org/pubs/reports/R4015.html>>, 24.5.2013.
- Johnson, Richard B.: The Biggest Stick: The Employment of Artillery Units in Counterinsurgency. United States Military Academy, West Point, New York, 1999. WWW-dokumentiksi toimittanut Dtic.mil. <<http://www.dtic.mil/dtic/tr/fulltext/u2/a547417.pdf>>, 2.2.2013.
- Kesseli, Pasi (toim.): Kumouksellinen ja vastakumouksellinen sota. Tutkimus Malaijan (1948–60), Vietnamin (1946–75) ja Algerian (1954–62) sodista. Maanpuolustuskorkeakoulu, Historian laitos, julkaisusarja 2, n:o 1. Gummerus Kirjapaino Oy, Saarijärvi 1996.
- Komer, R.W.: Malayan Emergency in Retrospect: Organization of A Successful Counterinsurgency Effort, The Rand Corporation, Santa Monica, 1972. WWW-dokumentiksi toimittanut Dtic.mil. <<http://www.dtic.mil/dtic/tr/fulltext/u2/748988.pdf>>, 3.2.2014.

McConnell, John A.: The British in Kenya (1952–1960): Analysis of a Successful Counterinsurgency Campaign. Naval Postgraduate School, 2005. WWW-dokumentiksi toimittanut Dtic.mil. <<http://www.dtic.mil/dtic/tr/fulltext/u2/a435532.pdf>>, 7.2.2013.

McMichael, Scott R.: A Historical Perspective on Light Infantry. Combat Studies Institute, 1987. WWW-dokumentiksi toimittanut Dtic.mil. <<http://www.dtic.mil/dtic/tr/fulltext/u2/a211838.pdf>>, 11.2.2014.

Mäkitalo, Janne: Partisaanisodasta alueelliseen puolustusjärjestelmään. Jugoslavialaisen sota-aidollisen ajattelun kehittyminen toisen maailmansodan jälkeen. Maanpuolustuskorkeakoulu, Historian laitos, Julkaisusarja 1, n:o 16, Juvenens Print Oy, Tampere, 2012.

Olli, Jaakko: Brittiläisten erikoisjoukkojen käyttö terrorismin vastaiseen taisteluun II maailmansodan jälkeen. Kadettikurssin tutkielma, Maanpuolustuskorkeakoulu, Helsinki, 1997.

Kirjallisuus

Alderson, Alexander: The Validity of British Army Counterinsurgency Doctrine after The War in Iraq 2003–2009. Cranfield University, 2009. WWW-dokumentiksi toimittanut Cranfield.ac.uk. <<https://dspace.lib.cranfield.ac.uk/bitstream/1826/4264/1/100126-Alderson-PhD%2520Thesis.pdf>>, 18.2.2014.

Asprey, Robert B.: War in the Shadows. The Guerrilla in History. Macdonald and Jane's Publisher Ltd., London, 1975.

Clayton, Anthony: Counter-Insurgency in Kenya 1952–60. Transafrika Publishers Ltd., Nairobi, 1976.

Dewar, Michael: Brush Fire Wars. Minor Campaigns of the British Army since 1945. St. Martin's Press New York, Robert Hale Limited, London 1984.

French, David: Army, Empire, and Cold War. The British Army and Military Policy, 1945–1971. Oxford University Press, Oxford & New York 2012.

French, David: The British Way in Counter-Insurgency 1945–1967. Oxford University Press, Oxford & New York 2011.

Galula, David: Counterinsurgency Warfare. Theory and Practise. Frederick A. Praeger, Inc., Publisher, New York, 1964. WWW-dokumentiksi toimittanut Armyrotc.missouri.edu. <<http://armyrotc.missouri.edu/pdfs-docs/Galula%20David%20-%20Counterinsurgency%20Warfare.pdf>>, 11.7.2013.

Geraghty, Tony: Who Dares Wins. The Story of the Special Air Service 1950–1980. Arms and Armour Press, London, 1980.

Jones, Tim: The British Army and Counter-Guerrilla Warfare in Transition, 1944–1952. Teoksessa Beckett, Ian (ed.): Modern Counter-Insurgency. Ashgate Publishing Limited, Hampshire, 2007.

Mao, Tse-Tung: On Guerrilla Warfare. Translated by Samuel B. Griffith. U.S Marine Corps, Washington, 1989. WWW-dokumentiksi toimittanut [Skatep.sadena.com](http://www.skatep.sadena.com). <<http://www.skatep.sadena.com>>, 10.3.2014.

Mumford, Andrew: *The Counter-Insurgency Myth. The British experience of irregular warfare.* Routledge, Taylor & Francis Group, London and New York, 2012.

Newsinger, John: *Minimum Force, British Counter-Insurgency and the Mau Mau Rebellion.* Teoksessa Beckett, Ian (ed.): *Modern Counter-Insurgency.* Ashgate Publishing Limited, Hampshire, 2007.

Paget, Julian: *Counter-Insurgency Campaigning.* Faber and Faber Limited, London, 1967.

Percox, David A.: *British Counter-Insurgency in Kenya, 1952–56: Extension of Internal Security Policy or Prelude to Decolonisation.* Teoksessa Beckett, Ian (ed.): *Modern Counter-Insurgency.* Ashgate Publishing Limited, Hampshire, 2007.

Pimlott, John: *The British Army: the Dhofar Campaign, 1970–1975.* Teoksessa Beckett, Ian F.W. –Pimlott, John (ed.): *Armed Forces & Modern Counterinsurgency.* Croom Helm Ltd, London & Sydney, 1985.

Randall, Heather W.: *Intelligence and Counter-Insurgency in Kenya, 1952–56.* Teoksessa Beckett, Ian (ed.): *Modern Counter-Insurgency.* Ashgate Publishing Limited, Hampshire, 2007.

Rigden, I.A.: *The British Approach to Counter-Insurgency: Myths, Realities and Strategic Challenges.* Teoksessa Yarger, Harry R. (ed.): *Short of General War: Perspectives on the Use of Military Power in the 21st Century.* U.S Army War College, 2008. WWW-dokumentiksi toimittanut Strategicstudiesinstitute.army.mil, <<http://www.strategicstudiesinstitute.army.mil/pdffiles/pub983.pdf>>, 30.11.2012.

Seppänen, Esa: *Sissisota – aikamme sota.* Kirjapaino Oy, Tampere 1971.

Shepard, David H.A.: *The British Experience in Counterinsurgency.* Teoksessa Hayden, H.T: *Shadow War, Special Operations and Low Intensity Conflict.* Pacific Aero Press, Vista California, 1992.

Smith, E.D: *Counter Insurgency Operations: 1. Malaya and Borneo.* Ian Allan Ltd., London, 1985.

Thompson, Sir Robert: *War in Peace; An Analysis of Warfare since 1945.* Orbis Publishing, London, 1981.

Thompson, Sir Robert: *Defeating Communist Insurgency.* Frederick A. Praeger, Publisher, New York, 1966.

Verkkolähteet

Benest, David: *British Atrocities in Counter Insurgency,* 2011. <<http://www.militaryethics.org/British-Atrocities-in-Counter-Insurgency/10/>>, 30.11.2012.

Friedman, Herbert A.: *PSYOP of the Mau Mau Uprising,* 2006. <<http://www.psywar.org/maumau.php>>, 11.1.2014.

Peterson, J.E.: The Experience of British Counter-Insurgency Campaigns and Implications for Iraq, 2009. <http://www.jepeterson.net/sitebuildercontent/sitebuilderfiles/APBN-009_British_Counter-Insurgency_Campaigns_and_Iraq.pdf>, 30.11.2012.

Suomen ulkoasianministeriö. Tietoa Isosta-Britanniasta, 2013. <<http://www.finemb.org.uk/public/default.aspx?nodeid=43619&contentlan=1&culture=fi-FI>>, 30.7.2013.

Kartat

<http://britains-smallwars.com>

Muut lähteet

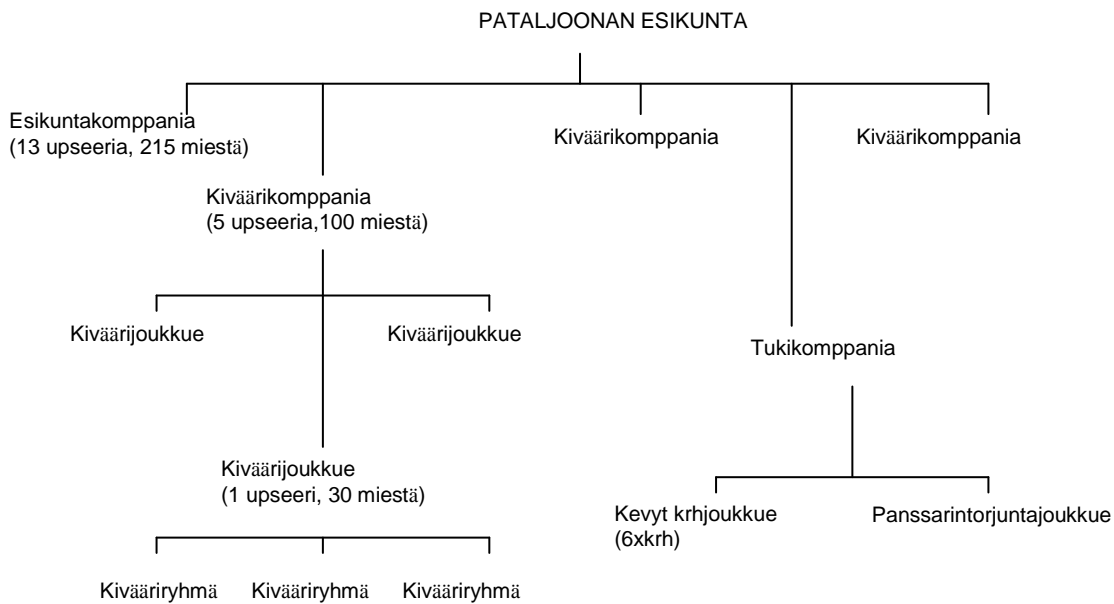
Kari, Risto: Maailman valtiot. Kustannusosakeyhtiö Tammi, Helsinki, 2004.

Tuomi, Jouni - Sarajärvi, Anneli: Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Tammi, Helsinki, 2002.

LIITTEET

- Liite 1 Brittiläisen jalkaväkipataljoonan organisaatio
- Liite 2 Jalkaväkipataljoonien ja jalkavälikomppanioiden aseistus
- Liite 3 Turvallisuusjoukkojen sekä kumouksellisten organisaatioiden vahvuudet Malajalla ja Keniassa
- Liite 4 Turvallisuusjoukkojen sekä kumouksellisten organisaatioiden tappiot Malajalla ja Keniassa

BRITTLÄISEN JALKAVÄKIPATALJOONAN ORGANISAATIO²⁸⁷

- Pataljoonien vahvuus on vaihdellut vuoden 1945 800 miehestä, vuoden 1983 650 mieheen
- Yllä esitetty organisaatio on yleisin käytössä olleista organisaatioista
- Esikuntakomppania sisältää viestijoukkueen sekä kuljetusjoukkueen

²⁸⁷ Dewar, 188.

JALKAVÄKIPATALJOONIEN JA JALKAVÄKIKOMPPANIOIDEN ASEISTUS VUONNA 1955²⁸⁸

Jalkaväkipataljoona

Ase	Gurkha	Britti	Malaiji
Kivääri	667	561	614
Bren konekivääri	70	70	64
Vickers, .303 konekivääri	6	6	-
Browning, .30 konekivääri (panssari- ajoneuvo)	tapauskohtaisesti	tapauskohtaisesti	-
Browning, .50 raskas konekivääri	-	5	-
Kranaatinheitin, 50mm (2in)	22	22	12
Kranaatinheitin, 76mm (3in)	6	6	4
Kranaatinheitin, 106mm (4.2in)	-	2	-
Liekinheitin	4	4	4
88mm sinko	23	23	-
76mm panssarintorjuntatykki/ 120mm panssarintorjunta-ase ”BAT”	6	6	-

Jalkaväkikomppania

Ase	Gurkha	Britti	Malaiji
Kivääri	105	95	123
Bren konekivääri	11	11	13
Browning, .50 raskas konekivääri	-	1	-
Kranaatinheitin, 50mm (2in)	4	4	3

²⁸⁸ Sunderland 1964a, 33–34.

TURVALLISUUSJOUKKOJEN SEKÄ KUMOUKSELLISTEN ORGANISAATIOIDEN VAHVUUDET MALAIJALLA JA KENIASSA

TURVALLISUUSJOUKKOJEN VAHVUUDET MALAIJALLA²⁸⁹

Maavoimat

	1948	1949	1950	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957
Armoured Car Regiments	-	1	2	2	2	2	2	2	2	1
Armoured Car Squadrons	-	-	-	-	-	1	1	1	1	2
Field Regiments	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Field Batteries	-	-	1	1	1	1	2	2	1	2
HAA Batteries	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1
Field Engineer Regiments	-	-	-	-	-	-	1	2	2	2
Jalkaväkipataljoona	10	15	19	19	21	23	22	22	23	21
Kommandoprikaati	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-
Malayan Scouts	-	-	1	1	1	-	-	-	-	-
22 SAS rykmentti	-	-	-	-	-	1	1	1	1	1
Laskuvarjorykmentti (yksikkö)	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-

Poliisivoimat

	1948	1949	1950	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957
Vakituinen poliisi	n.9,000	12,767	16,220	16,814	22,187	36,737	24,427	19,659*	16,840	22,363*
Special Constabulary	-	33,610	29,987	43,475	44,878	33,570	27,208	23,238	23,238	22,409

*Sisältää myös Police Field Forcen

	1948	1949	1950	1951	1952	1953	1954	1955	1956
Kodinturvajoukot	-	-	-	200,000	n.250,000	210,000	172,500	152,000	132,000

²⁸⁹ Smith, 110.

TURVALLISUUSJOUKKOJEN VAHVUUDET KENIASSA²⁹⁰**Maavoimat**

	1952 loka- kuu	1953 huhti- kuu	1953 syys- kuu	1955 marras- kuu	1956 huhti- kuu
Armoured Car Squadrons	1	1	1	1	1
HAA Batteries	1	1	1	-	-
Pioneer rykmentti	1	1	1	1 yksikkö	1 yksikkö
Jalkaväkipataljoona	7	9	11	8	5

Poliisivoimat

	1952 syyskuu	1954 heinäkuu	1956 huhtikuu
Vakituinen poliisi	7,135	11,332	11,893
General Service Unit	-	-	1,056
Poliisin reservijoukot	2,547	9,820 (3,910*)	7,986 (3,830*)
Heimopoliisi	1,240	2,730 (2215*)	2,913

*Kokoaikaisia

	1952 syyskuu	1954 heinäkuu	1956 huhtikuu
Kodinturvajoukot	-	20,000	6,267

KUMOUKSELLISTEN ORGANISAATIOIDEN VAHVUUDET²⁹¹

VUOSI	MCP (Malaija)	MAU MAU (Kenia)
1950	7,500	-
1951	8,200	-
1952	7,800	-
1953	6,200	12,000
1954	4,900	10,800
1955	3,345	7,000
1956	2,566	1,755

²⁹⁰ Forster, 37–38.²⁹¹ Forster, 14.

TURVALLISUUSJOUKKOJEN SEKÄ KUMOUKSELLISTEN ORGANISAATIOIDEN TAPPIOT MALAIJALLA SEKÄ KENIASSA ²⁹²

Malaija

	Kaatuneet	Haavoittuneet
Poliisivoimat	1,346	1,601
Asevoimat	519	959
Siviilit	2,473	1,385 (+810 kadonnutta)

Kenia

Turvallisuusjoukot	Kaatuneet	Haavoittuneet
Eurooppalaiset	63	101
Aasialaiset	3	12
Afrikkalaiset	101	1,469
Siviilit		
Eurooppalaiset	32	26
Aasialaiset	26	36
Afrikkalaiset	916	1,819

KUMOUKSELLISTEN TAPPIOT

	MCP (Malaija)	Mau Mau (Kenia)
Kaatuneet	6,710	11,503
Haavoittuneet	2,810	1,035
Kiinniotetut	1,287	1,550
Antautuneet	2,702	2,714
Asetettu arestiin	-	26,625

²⁹² Komer, 22; McConnell, 44.